

Ministè nan mitan gran moun yo

Leson pou moun ki marye yo, ane 2023

Pa Ángel Rodríguez Gómez

Rejyon Mezoamerik

Leson pou moun ki marye yo

Ángel Rodríguez Gómez

KoKo (Koup Kontan)

Ministè nan mitan Gran moun yo

Mariage
Ministères

Tit: ***Leson pou Moun ki marye yo, ane 2023***

Gid etid pou moun ki marye yo

Otè: Ángel Rodríguez Gómez

Atis: B. Patricia Rubio de Rodríguez

Materyèl ki te pwodwi pa: Legliz Nazareyen, Rejyon Mezoamerik.

Fòmasyon Disip Nazareyen Entènasyonal

Pibliye ak distribye: DNI, Rejyon Mezoamerik.

Copyright © 2023 Tout dwa rezève

Pa genyen okenn pwoblèm pou genyen repwodiksyon materyèl sa a san rezon komèsyal, sa vle di ke se sèlman pou yo itilize pou fòmasyon disip nan legliz yo.

Tout vèsè yo soti nan Bib vèsyon Jerizalèm (1999) pa Sosyete Biblik Entènasyonal la, sof si yo endike lòt bagay.

Tab Matyè yo

Prezantasyon

Leson 1. ADN relasyon yo

Leson 2. *Relasyon* ak pwòp tèt ou

Leson 3. Relasyon ak kalite Jezi ki se Kris la. Premye pati

Leson 4. Relasyon ak kalite Jezi. Dezyèm pati

Leson 5. Atitud ak relasyon entèpèsònèl yo

Leson 6 *Evanjelizasyon* pou Fòmasyon Disip nan Gras la

Leson 7. Fòmasyon Disip atravè plizyè ti gwoup (selil)

Leson 8 Responsablite sosyal legliz la

Leson 9. Devlope yon kalite kominikasyon ki afimativ

Leson 10. Evite antre nan relasyon toksik yo. Premye pati.

Leson 11. Evite antre nan relasyon toksik. Dezyèm pati.

Leson 12. Evite antre nan relasyon toksik yo. Twazyèm Pati.

Prezantasyon

Fòmasyon Disip Nazareyen Entènasyonal (DNI) Legliz Nazareyen an òganize pandan ke ministè Gran moun, Ministè Jèn ak Ministè Timoun yo ap dedvlope.

Materyèl sa a fè pati Ministè Granmoun DNI, a e objektif li se ede manm Legliz Nazareyen yo konnen ansèyman bibliik sou lavi sen maryaj la epi mete l an pratik nan lavi chak jou yo, yon fason pou grandi nan resanblans Jezi ki se Kris la.

Domèn ministè sa a pou koup marye yo ak objektif yo se sa ki vini annapre yo:

A. Domèn espartyèl:

- Motive koup yo pou yo konsakre tèt yo anba direksyon Lespri Sen an.
- Fè evanjelizasyon pèsònèl ak lòt koup.
- Ranfòse adorasyon anvè Bondye ak lavi devosyonèl la.

B. Domèn ministeryèl:

- Rekonèt ke koup marye yo gen yon responsablite pou konsève ak fè grandi travay Bondye.
- Travay sou konstriksyon fanmi an ak legliz la.
- Fasilite sèvis koup marye yo nan legliz la.

C. Domèn familyal:

- Bati lakay ou sou prensip ak valè Wayòm Bondye a ki manifeste nan Bib la.
- Aplike prensip ak valè bibliik pou yon bon relasyon maryaj.
- Aplike prensip ak valè bibliik pou elve ti moun yo.

Liv la genyen 12 leson ki kapab pataje youn chak mwa nan rankont ak moun ki marye yo. Chak leson gen ladann li:

Objektif aprantisaj la.

Yo fè referans ak reyalizasyon yo atann de elèv la nan fen etid leson an.

Entwodiksyon.

Se yon premye prezantasyon ki pati nan kontèks tèm ke yo dwe adrese a, yon fason pou mete lektè a nan atmosfè ansèyman an.

Devlopman tèm nan.

Leson sa yo te ekri nan lang ki byen senp, dinamik ak konekte ak lide nan mond kontanporen an, yon fason pou fasilite itilizasyon li pou ansèyman an.

Konklizyon ansèyman prensipal la.

Nan fen chak leson yo bay yon konklizyon tou kout sou sa ki te anseye yo, ki kapab itilize nan fen klas la kòm yon konklizyon ak nan sesyon ki vin apre pou sonje tèm ke yo te kouvri yo.

Dinamik oswa aktivite yo:

Yo sijere aktivite oswa dinamik aprantisaj endividyèl oswa gwoup ki gen rapò ak sijè ki etidye a. Sa yo kapab repwodwi pou patisipan yo, byenke li pi bon pou chak patisipan gen pwòp liv pa yo.

Leson 1. ADN relasyon yo

Vèsè biblik: Jan 15:4-5

Se pou n' fè yonn ak mwen, menm jan mwen fè yonn ak nou. Yon branch pa ka donneren pou kont li si l' pa fè yonn ak pye rezen an. Konsa tou, nou p'ap kapab donneren si nou pa fè yonn ak mwen. Mwen se pye rezen an, nou se branch yo. Moun ki fè yonn avè m', moun mwen fè yonn ak li, l'ap donneren anpil, paske nou pa kapab fè anyen san mwen.

Objektif:

- **Chèche** amelyore relasyon nou ak Bondye chak jou, ki se pwenn depa pou amelyore relasyon nou an sante.
- **Fè atansyon** pou peche pa antre nan lavi nou.

1.1 Entwodiksyon

Pou chak fanmi, kay la dwe yon espas lanmou, pwoteksyon, sekirite, swen, lapè ak akonpayman. Nan fen yon long jounen travay, nou retounen lakay nou vle pataje rès jounen an ak fanmi nou. Poutan, anpil kay, byen lwen kote ki gen sekirite, se chan batay. Ki sa ki pa mache?

Youn nan bagay nou bezwen aprann se ke tout lavi nou (ak fanmi, ak manm legliz, ak zanmi, ak vwazen nou an jeneral) baze sou relasyon. Kidonk, li enpòtan anpil pou nou gen zouti pou nou kiltive, nan yon fason pèsònèl ak familyal, bon relasyon ak Bondye, ak tèt nou ak lòt moun.

Nan chapit sa a nou pral wè ki sa ki ADN ki soutni relasyon ki an sante ki pèmèt nou bati yon kay kote gras Bondye a koule pou tout tan. San dout, konpetans nou devlope lakay yo ap ede nou bati pon ak lòt moun.

1.2 Devlopman

1.2.1 Kriz nan relasyon yo

Gary Smalley (2005: 13,14) fè nou wè jodi a mond lan san Bondye plonje nan yon seri relasyon ki pa bon oswa ki pa bon pou lasante, kote ke chak moun ap chèche byen pèsònèl yo. Sa a son trè piman bouk epi kèk oswa anpil ka pa dakò,

men jis fè yon ti kout je bò kote nou, pou fòme pwòp jijman pa nou sou li. Ann reflechi sou kèk sitiyasyon ki vin chak jou:

- Ogmantasyon nan maryaj ki fini nan divòs.
- Adolèsan oswa jèn ki vin ansent, men ki, lè yo di patnè yo, kite yo poukont yo epi yo sove anba responsablite yo.
- Yon papa ki absan nan leve ti moun yo, ki lakòz yon mank de afeksyon ak lòt domaj ki rete pou yon tan long nan lavi li.
- Mari ki fè vyolans sou madanm li ak pitit li yo.
- Nonm lan ki, malgre li touche ti kras lajan nan travay li, gen tandans gaspiye yon pati nan revni li nan bwason oswa lòt vis, menm si li pa satisfè responsablite fanmi yo.
- Gason ki, lè yo divòse, goumen pou yo pa ranpli obligasyon yo genyen pou bay pitit yo, ki fè tankou yo bliye pwoblèm yo.
- Ti moun k ap chèche yon fason pou soti lakay yo, paske yo pa sipòte anviwònman fanmi an ankò.
- Anplwayè ki peye salè enjis pou akimile richès, san li pa rekonpanse travayè li yo byen.
- Abi (fawouch) elèv yo fè sou kèk kamarad klas yo.
- Relasyon ostil nan espas travay la.

Se sèlman kèk maladi chak jou yo te mansyone, men ou kapab panse a menm sitiyasyon pi mal tankou trafik moun, lavant dwòg, elatriye.

Kounye a, li vo medite si sitiyasyon sa yo rive sèlman ak moun ki pa konnen Kris la kòm Sovè pèsonèl yo. Èske kèk nan sitiyasyon ki dekri pi wo a rive nan mitan kwayan yo? Ann reflechi sou kèk ladan yo:

- Èske gen kèk kalite vyolans lakay fanmi kretyen yo?
- Èske gen divòs nan fanmi kretyen yo?
- Èske gen ka adiltè nan mitan kretyen yo?

- Èske anviwònman fanmi an nan fwaye kretyen yo gen difikilte nan relasyon yo youn ak lòt?
- Èske w konnen kèk ka kote yon jèn fi vin ansent epi yo kite l poukont li?
- Èske w te tandè pale de yon legliz ki te souffri yon divizyon?

Jan nou kapab wè sa, se pa sèlman moun ki poko kretyen yo ki bezwen amelyore relasyon yo, men menm moun nan mitan nou ki te rekonèt Kris la kòm Sovè pèsònèl nou.

Rezon ki fè relasyon domaje sa yo gen eksplikasyon li nan Jaden Edenn nan. Lè Bondye te kreye lòm, li te panse pou l fè yon konpayon "pou li te kapab pa rete poukont li". Lè sa a, konsepsyon pafè li yo enplike nan yon lavi kominyon, ki baze sou relasyon ki an sante. Bondye li menm te vizite yo e li te pran swen yo. Sepandan, istwa bibliik la eksplike nou ke èt imen te tonbe nan peche lè yo dezobeyi Bondye ak manje nan pyebwa ki fè moun konnen sa ki byen ak sa ki mal la. Apati de moman sa a, relasyon yo te koumanse deteryore.

Obsève ke:

- Relasyon ak Bondye a te andomaje. Apre li fin dezobeyi Bondye, li al vizite yo. Men, yo te pè e yo te kache pou li, yo pa t kapab genyen relasyon sa yo te genyen anvan an ankò. Yo te pèdi relasyon tèt ansanm nan ak Bondye.
- Relasyon yo ak tèt yo te deteryore. Kounye a yo te pè, yo te santi yo te nan ensekirite e yo pa t vle fè fas ak Bondye.
- Relasyon ki genyen ant yo a te andomaje. Adan te blame Èv paske li te dezobeyi. An menm tan an, Èv te blame sèpan an.
- Menm relasyon ak pran swen anviwònman an te andomaje, byenke akòz sijè ki abòde Manyèl sa a aspè sa a pap adrese.

1.2.2 Nati relasyonèl Bondye a

Bill Donahue ak Russ Robinson (2008:26) etabli ke nati Bondye a se yon bagay ki gen pou wè avèk kominyon. Yo konsidere prensip sa yo nan agiman yo:

1. Bondye egziste nan kominote a kòm twa moun nan yon sèl: Papa, Pitit ak Sentespri a (L.S).

2. Bondye te vin fèt nan Jezi ki se Kris la, ki gen relasyon transfòmasyon yo ki se yon modèl pou nou, disip li yo. Nan ministè li sou tè a, Jezi te akonpaye pa douz disip, yo te ajoute medam ki te sèvi l yo. Li te enplike nan plizyè relasyon pandan tout ministè li sou tè a.

3. Jezi priye Papa a pou inite tout kretyen yo. Li te pale nou klè ke pi gwo kòmandman an se renmen Bondye ak tout kè w, ak tout nanm ou, ak tout lespri w. Pandan ke dezyèm lan se renmen pwochen ou tankou tèt ou. Sa a se sa ki ta dwe deplase disip la ki te transfòme pa mwayen gras li a.

Kòm lide santral, istwa teyolojik sa a mete aksan sou enkanasyon an. Jezi se Bondye, li te rann tèt li de divinite li pou pote delivrans pou nou. An menm tan, li ban nou yon egzanp sou sa nou dwe fè nan travay devlopman transfòmasyon pou reetabli relasyon ak Bondye ak lòt moun yo. Sali a se pa sèlman sou bagay espiryèl, li enplike tout domèn nan èt imen an. Se konsa, tout devlopman transfòmasyon dwe ankadre pa kwa Kris ki te soufri a. Egzanp kote ke li desann tèt li nan tout bagay dwe youn nan modèl lavi a nan chak moun an favè devlopman transfòmasyon.

Finalman, B. Myers fè remake ke objektif istwa bibliik la konsantre sou restorasyon relasyon ki te andomaje nan lè echèk Adan avèk èv la. Relasyon sa yo ant moun ak Bondye a, moun nan ak tèt li, relasyon ak lòt moun (kominote a) e menm relasyon ak anviwònman an ki antoure nou. Sa a pral akonpli lè nou gen yon lavi remèsiman anvè Bondye ak Kris la.

1.2.3 ADN relasyon yo

Gary Smalley (2005:21) fè remake ke kòd ADN relasyon yo genyen twa prensip:

- Nou te kreye pou gen lyen oswa relasyon.
- Nou te kreye avèk kapasite pou chwazi.
- Nou te kreye pou pran responsablite pou tèt nou.

Nou pral adrese aspè sa yo anba a.

A. Bondye te kreye nou kòm èt relasyonèl

Bondye te kreye nou antanke yon èt relasyonèl. Relasyon sa yo enkli:

- Relasyon pèsonèl nou ak Bondye.
- Relasyon nou ak tèt nou.
- Relasyon nou ak lòt moun.

Tout relasyon sa yo byen konekte youn ak lòt, osi byen ke yo enpòtan anpil. Si nenpòt nan relasyon sa yo pa balanse, li pral afekte lòt yo.

Yon sentòm preponderan yon fanmi ak kidonk nan yon legliz ki an sante (Galloway, 2002:40) se relasyon lanmou kretyen. (Jan 13:35). Relasyon lanmou sa yo pa sèlman pou fanmi an, legliz la, men yo dwe depase nan chak relasyon disip la genyen. Sa enkli moun ki poko resevwa Kris kòm sovè pèsonèl yo.

Stephen Macchia (2002:115) fè remake ke "Legliz la an sante fè espere pou ankouraje relasyon entèpèsonèl ki eksprime nan renmen ant fanmi yo, ant manm li yo ak nan direksyon pou kominote li sèvi a".

Lè sa a, Donahue ak Robinson (2008:44) fè remake ke anplis ke yo te fèt pou lavi kominote a, Bondye te kreye nou tou pou nou viv depann de youn lòt. (Jen. 2:18, 21-24; Efe. 5:28, 31). Apre sa, yo dekri benediksyon yo resevwa atravè kominote a:

- Yo resevwa fòs pou fè fas ak tanpèt lavi yo.
- Yo resevwa bon konprann pou desizyon enpòtan.
- Eksperyans responsablite, sa ki enpòtan anpil pou kwasans lan.
- Yo jwenn akseptasyon, ki ede retabli blesi yo.

Nan tout sa, nou dwe konnen byen kiyès ke nou ye. Nou se moun ki kreye nan imaj Bondye. Nou gen yon Bondye relasyonèl ki kreye nou pou ke nou vin menm jan an. Nou se èt entegral k ap viv kòm yon pati nan yon kominote ki dwe chèche kominyon sa a ke Jezi te modèl pou pwòp tèt pa l, yon kominote shalom kote lanmou, jistis ak lapè dwe domine nan tout relasyon nou yo. Pou sa nou

dwe nan Kris la. Nou dwe konsantre sou kiltive karaktè (yo), pou nou ka fè sa Papa a mande nou an. Lè sa a, nou dwe pote levanjil la bay tout moun.

B. Nou te kreye avèk kapasite pou nou chwazi.

Bondye te kreye nou ak kapasite pou nou chwazi. Men, nou pa ka toujou chwazi relasyon nou yo. Pa egzanp, nou pa ka chwazi paran nou, frè ak sè, oswa pitit nou yo; men nou ka chwazi kijan nou pral aji nan relasyon sa yo. Gary Smalley (2005: 33,34) fè remake ke:

- Ou ka chwazi kole nan yon relasyon oswa deside travay sitiyasyon pwoblematik yo.
- Ou kapab chwazi rete nan yon rankin, oswa fè fas a rankin epi kite li ale.
- Ou kapab chwazi blese lòt moun nan, oswa ou kapab pran desizyon pou analize kòz pwoblèm ki dèyè blese sa a epi geri li.
- Ou kapab chwazi pou w gade tèt ou atravè yon glas ki defòme w, oswa ou ka chwazi pou w wè tèt ou menm jan Bondye wè w la.

C. Chwazi egal pou chanje.

Lè nou chwazi pou nou travay pou konstwi relasyon ki an sante, ap toujou gen bagay pou nou chanje. Anpil fwa fè yon chwa se bagay ki vrèman difisil. Men, nou dwe chwazi chanjman menm lè yo jenere laperèz oswa ensekirite. Ki sa ou chwazi jodi a? Èske ou chwazi pou aji yon fason ki fè relasyon w yo mal, oswa ki fè yo pi byen? Nou dwe konsyan ke chwa nou yo afekte tout domèn nan lavi nou. Pa chwazi se deja yon chwa pèsònèl. Si nou deside pa fè yon chanjman, nou vrèman fè yon chwa; ke gen chanjman san patisipasyon mwen.

D. Nou te kreye pou pran responsablite pou tèt nou.

Nan lib volonte Bondye akòde nou an, se pran responsablite pou aksyon nou yo ak chwa nou yo. Malerezman, li pi fasil pou tonbe nan modèl ki te etabli nan jaden Edenn lan: blame lòt moun nan. Bondye fè nou gen rapò. Nou pa kapab chanje sa. Sèl chwa a se travay pou fè relasyon sa yo grandi oswa pèmèt yo lakòz gwo doulè nan tèt yo ak lòt moun.

Se poutèt sa, nou dwe chwazi avèk bon konprann. Nou dwe chwazi lavi abondan Kris la ofri nou an. Nou dwe prepare pou pran responsablite pou pran desizyon, menm sa ki pi difisil yo, ki ka pote lajwa, lapè, epi kontantman koule nan relasyon nou yo. "Lavi konsiste de relasyon, tout lòt bagay se pa plis ke detay", di G. Smalley (2005: 37).

1.2.4 Relasyon nou ak Bondye kòm yon pwèn depa

Tout lavi nou ap toujou depann de relasyon pèsònèl nou genyen ak Bondye. Lè sa a, nou dwe kòmanse analize ki jan relasyon nou ye kounye a avèk Li. Kelly Kopic (2016) mansyone ke:

Relasyon entèpèsònèl yo pa "bagay" yo dwe reyalize, yo gen plis sou "yo" pase "fè", yo bezwen atansyon, echanj mityèl, ak atansyon pou byen devlope.

Relasyon yo pa ka sous fòs ki bay lavi si nou pa prezan nan avèk pou yo.

Kominyon ak Bondye se yon bezwen pwofon pou chak moun, menm si nou rekonèt bezwen sa a oswa pa. Kominyon ak Bondye se fason nou te kreye pou fonksyone, epi finalman li sou yon relasyon trè amoure, trè prezan ak Kreyatè trinite a.

Kidonk, ki jan nou kapab konnen Bondye pi byen?

Premye etap nan etabli yon relasyon ak Bondye se aksepte Kris la kòm Sovè pèsònèl nou. Bib la di nou nan 1 Timote 2:5 Paske gen yon sèl Bondye, ak yon sèl medyatè ant Bondye ak lòt moun, Jezi ki se Kris la ki te jwe wòl moun. Nou ta dwe remake tou ke, nan relasyon sa a, se Bondye ki pran inisyatif la. Li te bay Pitit Li a Jezi pou rekonsilye nou avèk Li. Se Bondye ki chèche nou grasa gras li ki vini anvan an. Kesyon an kounye a se si nou te deja reponn ak favè prevansyon sa a epi aksepte Jezi kòm sovè pèsònèl nou.

Aprè sa, dezyèm etap la se pou w konnen l pèsònèlman. Kòm nan nenpòt relasyon, tou de pati yo dwe konnen youn ak lòt pou relasyon an fonksyone byen. Ou pral enterese konnen ki jan Bondye wè ou. Rick Warren (Smalley, 2005: 30,31), dekri fason Bondye wè nou chak:

- Pou li, nou pa yon aksidan. Nesans nou pa t yon erè oswa yon evènman sou chans. Se konsa, lavi nou pa yon aksidan oubyen aza.

- Bondye te kreye nou, anvan paran nou te vin ansent nou.
- Li fè kò nou yon fason inik, egzakteman jan li te vle a.
- Li te detèmine talan natirèl ak pèsonalite inik nou genyen tou.
- Bondye te kreye nou chak ak yon objektif.
- Li pa janm fè anyen pa aksidan e li pa janm fè erè.
- Bondye renmen nou ak valè nou, jiskaske li rive bay lavi Pitit li a pou nou. Jan 3:16

Oke, mwen espere ke sa rekonfòte ou epi ankouraje ou nan yon bon fason. Se yon kòmansman ekselan nan yon relasyon ak Bondye. Ou pa panse sa? Kounye a, se nou menm ki pou nou konnen Li. Nan chak relasyon, moun yo oblije investi tan youn ak lòt. Pou sa, li ban nou yon seri disiplin espiyèl ki pèmèt nou konnen Bondye pi byen atravè Kris la. Si w vle antre pi fon nan sijè a, nou rekòmande w li Manyèl Fòmasyon espiyèl kou pou fanmi an. Se sèten ke ou konnen disiplin espiyèl sa yo:

- Pase tan ap etidye ak medite sou Pawòl li. Li gen anpil pwomès pou ou, men li gen bagay ke li pral mande w tou. "Chak relasyon ki gen sans nou genyen enplike koute sa lòt moun nan ap di a. Si nou di ke nou gen yon relasyon sere ak yon moun, men nou pa janm koute yo, nou pa menm pwoche ke nou panse." (Heath, 2021).
- Pran tan pou w priye. Matye 6:9-13. Nan lapriyè, pase tan pou koute vwa li. Sonje ke tout kominikasyon se nan de fason. Relasyon yo enplike tou de, koute ak pale. Nou koute zanmi nou yo epi pale avèk yo. Se menm jan ak Jezi. (Heath, 2021).
- Pran tan pou w fè jèn. Jèn nan se volontèman pa manje nan lòd pou reyalize kèk objektif espiyèl. David Mathis (2022) fè remake ke Jezi sipoze ke disip li yo pral fè jèn, e menm pwomèt ke li pral fè jèn. Li di: "Lè w fè jèn" (Mt 6,16). Li pa di disip li yo kapab jene, men pito yo "ap fè jèn" (Mt 9:15).
- Reflete lanmou w pou li ak pwochen w lè w rezève tan pou w sèvi lòt moun. Matye 25:40

Kòm **yon twazyèm etap, Jezi rele nou pou nou rete atache avèk Li.** Lide sa a pou nou rete a reflekte sa li te di nan Jan 15: 7 Si nou rete atache avèk mwen, epi pawòl mwen yo rete nan nou, mande sa nou vle, epi l'ap fè l pou ou. 8 Nan sa a, Papa m jwenn glwa, paske nou bay anpil fwi, epi se konsa disip mwen yo. Kòm nou kapab obsève yon fason pou nou rete nan li se ke nou viv yon lavi nan obeyisans.

Si kounye a ou deja gen yon relasyon ak Bondye, ki jan relasyon nou ak li tankou? Pran an konsiderasyon ke, menm jan ak lòt relasyon ke nou moun genyen, nou ka gen moman kote tout bagay pa ale nan yon fason ekselan. Lè sa rive, sispann epi medite ke w ap echwe. San okenn dout, Bondye toujou la, li ap tann avèk lanmou e li dispoze kontinye aplike favè nan lavi nou. Kidonk, se nou menm ki pou nou travay pou nou kontinye amelyore relasyon nou avèk Bondye.

Nan relasyon sa a avèk Jezi antanke Kris la, nou dwe kenbe nan tèt ou sa Heath Lambert deklare a:

Ou pa kapab rive jwenn Jezi san pouvwa li menm li ba ou a. Lè li rele ou nan yon relasyon avè l', li konnen li ap rele ou fè yon bagay ou pa ka fè pou kont ou. Se poutèt sa, li ba ou gras padon ak transfòmasyon li. Si kè w lwen Kris la, mande l padon. Mande l pou l ba w pouvwa l pou w chanje. Mande l pou l ranpli ou ak yon dezi konsome pou w konnen ak renmen l plis pase anyen ak nenpòt moun. Kris la ki rele w pou kiltive yon relasyon avè l la kontan wè depandans ou epi l ap ba w sa w mande nan lafwa.

Nan relasyon sa a avèk Bondye, youn nan demann prensipal nou yo se ke li transfòme nou atravè favè li jiskaskè nou sanktifye.

1.3 Konklizyon yo

Nou te aprann ke Bondye te kreye nou yon fason pou nou viv relasyon ak Bondye, ak tèt nou ak lòt moun. Men, mwen pa ka avanse pou m gen bon relasyon ak tèt mwen ak lòt moun si relasyon mwen ak Bondye pa bon.

Si nou deja genyen Kris la kòm Sovè pèsònèl nou, nou aksepte gen yon relasyon avèk Li. Men kounye a sa ki koresponn se nourri relasyon sa a chak jou. Li te pwomèt pou l avèk nou chak jou (Mt 28:20) e se nou chak pou evalye kijan relasyon sa a ye kounye a.

Si nou ka gen yon relasyon ki an sante ak Bondye, n ap kapab konstwi relasyon an sante ak mari oswa madanm mwen, fanmi mwen, ak tout moun ki bò kote m. Anplis de sa, nou ka sèl ak limyè pou nasyon yo.

Li trè enpòtan ke, menm si se sou relasyon pèsònèl nou ak Bondye, patnè nou ede nou idantifye ki jan relasyon sa a ye. Anplis de sa, li enpòtan anpil pou youn ede lòt nan aksyon yo dwe pran pou ranfòse relasyon sa a.

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

1. Evalue ki jan relasyon ou ye kounye a ak Bondye. Mande mari oswa madanm ou pou ede w desine yon plan aksyon pou ranfòse relasyon sa a.

Referans bibliyografik

Donahue, Bill & Robinson, Russ. (2008). ***Bati yon ti gwoup legliz.*** Editorial Vida. Miami Florid.

Galloway, Dale (2002). ***Legliz la pou jou nou yo.*** Nazarene House of Publications. Kansas City.

Kapic, Kelly. (2016). ***Ki jan yo kiltive kominyon ak Bondye.***

<https://www.coalicionporelevangelio.org/articulo/como-cultivar-comunion-con-dios/>

Lambert, Heath. (2021). ***Ki jan yo kiltive yon relasyon ak Jezi?***

<https://www.coalicionporelevangelio.org/articulo/como-cultivar-una-relacion-con-jesus/>

Smalley, Gary. (2005). ***ADN nan relasyon yo.*** Tyndale House Publishers. Carol Stream, Ill.

Leson 2. Relasyon **ak pwòp tèt ou**

Tèks bibliik: **1 Pyè 4:8**

“Anvan tout bagay, se pou nou yonn renmen lòt anpil. Paske, lè nou renmen, sa fè Bondye padonnen anpil peche”.

Objektif:

- **Analize** si gen blese nan tan pase nou ki afekte mwen ak relasyon mwen genyen yo.
- **Rekonèt** enpòtans pou kenbe yon vi espirityèl ki an sante.
- **Evalye** si lavi espirityèl ou pa pwogrese epi jwenn solisyon pratik nan pwoblèm nan.
- **Angaje w** pou w kontinye grandi espirityèlman.

2.1 Entwodiksyon

Pou ke nou kapab genyen yon bon relasyon nan yon fason ki an sante, nou te di ke nou dwe kòmanse genyen yon bon relasyon ak Bondye. Men, touswit, nou dwe asire nou ke nou gen yon bon relasyon ak pwòp tèt nou.

Pou fè yon moun santi l an sekirite, alèz avèk nou, premye bagay se bon ak pwòp tèt nou. Se poutèt sa, nan leson sa a nou pral revize jan nou santi nou ak pwòp tèt nou. Èske gen bagay ki sot pase ki kontinye afekte mwen ak domaje relasyon mwen? Ki jan nivo mwen renmen pou lòt moun? Nan ki nivo "rezèv espirityèl" mwen an ye?

2.2 Devlopman

2.2.1 Revize emosyon nou yo

Emosyon nou yo se yon bon sous enfòmasyon pou konnen ki jan nou santi nou ak pwòp tèt nou epi konsa kapab reponn nan pi bon fason pou lòt bezwen nou yo. Nou dwe reflechi si gen vye blesi ki anmède lavi nou, ki fè nou wè relasyon ak lòt moun yon fason ki defòm. Nou dwe wè si eksperyans negatif nan tan lontan an ap anpeche nou bati relasyon ki an sante.

Li ta nesesè pou wè konbyen ke nou bezwen yon "dezentoksikasyon" (yon ezentoksikasyon) emosyon malfezan ak santiman ki te pran rasin nan lavi nou. Tout bagay sa a, sonje ke li afekte lavi espartyèl nou, epi poutèt sa relasyon nou yo. Bon nouvèl la se ke ak efò ak èd nan men L.S. nou kapab transfòme. Kèk konsèy nan sans sa a: si ou bezwen èd nan sans sa a, pa ezite mande konsèy nan men pastè ou oswa yon frè ki kapab sipòte ou nan pwosesis gerizon sa a.

Kontrèman ak kwayans komen ke li se yon bagay ki egoyis si nou pran swen tèt nou, fè sa se tankou yon kado nou bay lòt moun. Pliske nou santi nou byen ak pwòp tèt nou, se plis n ap kapab pran swen lòt moun.

Pou reyalize pi bon swen pou tèt nou nou dwe resevwa swen nan men lòt moun, pran swen tèt nou epi bay lòt moun sa ki pi bon nan nou menm. Matye 7:12a Kidonk, tou sa nou vle moun fè pou nou, se pou nou fè yo tou pou yo.

Nou dwe wè youn lòt nan bon mezi:

- Nou pa ta dwe gen yon estim pi lwen pase sa ki koresponn ak nou an
- Men, nou pa ta dwe gen yon estim pwòp tèt nou ki domaje ak minimize, ki trè lwen sa Bondye fè nan nou chak depi li te kreye nou an.

Nou rekòmande li lesou 4 nan Koup Kontan 2021. Nan okazyon sa a nou te wè ki karakteristik moun ki gen yon estim an sante ak kijan nou kapab ede chak moun nan fanmi an devlope pwòp estim pwòp tèt yo.

2.2.2 Enpòtans lavi espartyèl la

Li enpòtan anpil pou w egzamine tèt ou kijan eta gras nou an ye kounye a. Relasyon mwen ak Bondye, ak tèt mwen e se poutèt sa ak lòt moun pral depan de li. Salvador Gómez Dickson (2014), site Octavius Winslow mansyone ke:

"Konpòtman ostil anvè lòt kreyen se sentòm yon eta pòv nan favè Bondye nan nanm nan. Plis kè a okipe ak lanmou Kris la, se mwens espas ki rete pou ostilite anvè sen l yo. Gen yon ti kras renmen pou disip Jezi yo paske yo te fè konnen ti kras pou tèt yo. Kòm lespri a vin espartyèl, li kòmanse monte pi wo pase non ak distenksyon pati yo; Li renonse lide etwat ak limite li yo, debarase li de prejije li anvè lòt sektè Legliz la, epi li anbrase ak afeksyon kreyen tout "moun ki renmen Jezi ki se Kris la, Seyè nou an, ak yon lanmou ki pa chanje".

"Nou te fèt nan dife epi nou pa ka viv nan lafimen". J.B. Chapman.

A. Ki sa ki refwadisman espiyèl la ye?

Bib la anseye nou gen anpil rezon pou lanmou vin frèt. Yon moun ki frivòl, dapre diksyonè, se yon moun: ensibstansyèl, sipèfisyèl, vanyan, enkonstan, elatriye, ki pwouve reyalite espiyèl yo. Jezi li menm rele feblès espiyèl sa a nan Revelasyon 2:4 kòm pèt premye lanmou yon moun.

Alberto Espinoza (2020) mansyone ke refwadisman an kapab aplike tou nan relasyon yo, e menm nan lavi espiyèl, nan sans sa a *"refwadisman espiyèl la se pwosesis feblès diminisyon relasyon ak Bondye; ki fè moun pran distans ak Granmèt la, ki pa parèt imedyatman, men ki fèt gradyèlman, tèlman moun nan kapab pa menm reyalize ke y ap soufri ak sa"*.

B. Sentòm yon refwadisman espiyèl

Nan sante fizik nou anjeneral n'ale kay doktè lè gen reprezantasyon kèk pwoblèm sante, oswa pafwa, nan yon fason prevantif yo wè eta nou an sante. Menm bagay la rive nan lavi espiyèl la. Si nou vle konnen ki jan nou ye, nou kapab fè yon "Tchèkòp Jeneral".

Pou egzanp, Alberto Espinoza (2020) ak Michelen Sugel (2020) ak Sosyete Misyonè Entènasyonal la idantifye divès sentòm refwadisman espiyèl. Ann fè yon ti kout je sou kèk ladan yo:

- Tèmomèt Fanmi ak Zanmi yo. San okenn dout, kote nou montre nou menm jan nou ye a se lè nou santi nou konfyans. La, moun ki te vin frèt espiyèlman pèdi anpèchman l', li konpòte li jan li ye a, san yo pa parèt oswa pran pòz yo dwe "sèvitè pafè a." Se poutèt sa, li esansyèl pou yo mande fanmi yo ak zanmi pwòch yo sou zòn ki fò ak fèb sa yo ke yo obsève nan lavi yo.
- Parès ak repiyans pou disiplin espiyèl. Lè sa yo vin yon bagay anmède pou fè, se yon siy ke yon bagay ap kaptive w plis pase pase tan w ap aprann konnen Bondye. Li se yon siy alèt si ou remake ke:
 - Ou sispann priye souvan.

- Ou pèdi enterè pou w li Pawòl Bondye a epi w sispann fè l. Oswa ou fè sa, men ou santi ke Bondye pa pale ak ou atravè lekti sa a.
- Ou pa dedye tan ankò pou medite sou Pawòl la, oswa ou pa gen yon tan devosyonèl
- Sispann rasanble oswa pèdi dezi pou rasanble
- Pèt valè espiyèl yo. Lè nou te vin jwenn Kris la, nou te kite tout bagay ki te sanble gen valè pou nou nan mond lan: “Men, si yon lè mwen te konsidere tout bagay sa yo tankou yon garanti, koulye a yo pa vo anyen pou mwen, akòz Kris la. Men, se pa sa sèlman. Se tout bagay menm ki pa vo anyen pou mwen, lè m' konpare yo ak gwo avantaj mwen genyen lè m' konnen Jezikri tankou Seyè mwen. Poutèt li, mwen voye tout bagay jete, mwen gade yo tankou fatra pou m' sa gen Kris la” (Fili. 3:7-8). Men, kòm nou refwadi, valè sa yo pa priyorite nou ankò.
- Fatige nan bay sèvis. Yon lòt siy refwadisman se ke ou kòmanse santi yo anwiye nan ministè a ak toujou ap kritike. Sa afekte relasyon ou ak lòt moun epi domaj sèvis ou.
- Mank lanmou pou moun: Si w santi w gen mwens lanmou pou moun w ap sèvi yo epi w fasil pou w fristre ak lòt moun, sa kapab yon siy w ap refwadi. Bondye ba ou lanmou li pou sèvi lòt moun, men si lanmou sa a pa koule, gendwa gen yon bagay ki bloke l.
- Zanmitay ak mond lan. Gen refwadisman si nou te neglije gwo kòmandman an: “Se poutèt sa ou wè n'ap travay di, n'ap goumen konsa. Paske, nou mete tout espwa nou nan Bondye vivan an k'ap sove tout moun, espesyalman moun ki gen konfyans nan li”. Yon redi nan kè a nan direksyon pou bagay Bondye yo pwodwi nan moun nan. 1 Timote 4:10
- Tolerans nan peche ak entolerans nan rale zòrèy. Retounen nan pratik nan tan lontan yo, tankou bay manti, fè kòlè, elatriye.

Lis sa a pa konplè. Èske w ta kapab fè yon lis omwen twa sentòm adisyonèl nan refwadisman espiyèl la?

C. Kòz refwadisman espiyèl yo

Yon fwa doktè a fè dyagnostik la, li detèmine ki pwoblèm nou genyen ak sa ki lakòz pwoblèm nan. Menm jan an tou, nou pral kontinye nan domèn espiyèl la.

Jan Michelen Sugel (2020) mansyone, Bib la mande nou pou nou egzamine tèt nou, pou nou asire nou se vrèman kwayan, epi pou nou konnen nan ki eta nanm nou devan Bondye.

2 Kor. 13:5 Sonde tèt nou pou wè si nou gen konfyans nan Bondye. Tcheke tèt nou. Oswa èske nou pa rekonèt pou tèt nou ke Jezikri nan nou, sof si nou reyèlman ale lwen tès la?

Sa a se yon bagay nou dwe fè, omwen chak fwa nou patisipe nan Repa Senyè a. Malgre ke Michelen Sugel (2020) endike sa, li pa ta dwe sèlman lè nou ta dwe fè yon tchèk medikal espiyèl). 1 Kor. 11:28 Se poutèt sa, se pou chak moun egzamine pwòp tèt yo, epi apre sa, se pou yo manje nan pen an epi bwè nan gode a.

Pami kòz posib yon refwadisman espiyèl ka gen (Quiñones, 2018):

- Neglijans ak dekourajman sou kesyon lapriyè an prive.
- Mank egzèsè disiplin espiyèl yo. Lavi espiyèl la mande travay espiyèl. Chèche Bondye, etidye pawòl li, priye, medite sou Bib la, vin legliz, elatriye.
- Ranpli ak fyète pou sa Bondye fè nan lavi nou, menm jan ak wa Ezekyas. 2 Wa 20
- Dezobeyisans kòmandman Bondye yo.
- Pa aktif nan yon ministè, nan mete don nou an pratik.
- Yo te fatige apre gwo eprè, menm jan sa te rive pwofèt Eli aprè li te fin detwi pwofèt Baal yo.
- Ou vin toleran ak peche. Eseye viv dapre règ Wayòm nan ak pwòp règ ou yo. Sa a reflekte nan pa vle sispann jwi plezi yo ke mond lan ofri.
- Gen yon zidòl ke nou pa vle kite ale. Ou kapab menm rive twò renmen lajan oswa travay.

D. Konsekans refwadisman espiyèl la

Depi n ap analize relasyon ak pwòp tèt nou, ann wè ki jan refwadisman espiyèl la pral afekte nou:

- Yon mank de motivasyon ap parèt nan nou. Nou p'ap gen kouraj ankò pou nou fè bagay ki te fèt avan yo.
- Nou pral tonbe nan yon woutin espiyèl ak materyèl k ap kòmanse pran atansyon nou.
- Egoyis ki pral mennen nou nan yon pèt lanmou pou pwochen nou.
- Nou sispann bay Bondye sa li merite nan lavi nou, yo pa bay li premye a ak pi bon an ankò, men yo ba li sa ki rete (Malaki 1:8). Paske "premye lanmou" ak Papa a te pèdi. Revelasyon 2:4
- Kè a vin di.

E. Ki jan yon moun kapab soti nan refwadisman espiyèl

Retablisman an posib grasa repantans. Bondye kapab retabli nou epi geri nou anba nenpòt peche (Ezayi 1:18). Menm ane refwadisman yo kapab efase nan yon ti moman epi Senyè a pral ba ou lajwa sali a ankò, men ou dwe konfese peche ou epi mande Senyè a padon, l'ap padone ou epi restore ou, geri ou.

Roberto Quiñones (2018) fè remake ke pou soti nan refwadisman espiyèl:

- Premye bagay nou dwe fè se rekonèt se nou menm ki lakòz refwadisman sa a.
- Chèche pran swen nanm ou avèk krent ak tranbleman.
 - *Soumèt tout imajinasyon, panse, santiman ak dezi nan fè analiz, jijman ak akonpayman nan Pawòl la.*
 - *Pou nou pran swen kè a nou dwe anpeche koripsyon ki abite ladan l la soti nan sifas la oswa noura ak plis koripsyon.*
 - *Pou pran swen kè a nou dwe priye Bondye ak tout kè nou pou pirifikasyon ak pèfeksyon.*
- Chèche yon konseye oswa yon moun ke nou kapab rann kont pou lavi espiyèl nou.

2.2.3 Gras Bondye ak relasyon yo

San okenn dout, nou dwe sèvi ak linèt Bondye si nou vle gen yon vizyon an sante nan relasyon nou yo. Lè nou wè relasyon nou yo atravè bon linèt la, lantiy

Bondye, nou rive wè lòt moun ak tèt nou menm jan Bondye wè yo ak wè nou. Lantiy sa a se fondasyon pou yon relasyon an sante.

Nou bezwen gras Bondye pou nou gen yon relasyon satisfèzan ak anviwònman nou. Bib la di ke Jezi te grandi nan sajès, nan wotè ak gras Bondye, devan Bondye ak devan lòt moun. Li mansyone tou ke kèk gason te jwenn gras devan wa oswa lòt gason. Se konsa, gade nan lantiy gras la kapab yon bon fason pou amelyore relasyon nou, paske:

- Li ede nou retabli relasyon ak Bondye, ak tèt nou, ak manm fanmi, ak lòt moun.
- Li ede m refè vrè idantite m epi dekouvri vrè vokasyon m. Pwen ki pi gwo transfòmasyon an se moun ki chanje yo (Myers, 2005:122).
- Li pral raple nou ke lòt moun nan se Bondye ki kreye l tou pou yon objektif. N ap sonje ke lòt moun se kreyasyon Bondye menm jan ak li. Premye etap la se ede moun dekouvri ke diyite yo ak idantite moun yo gen yon relasyon byen etwat ak Bondye.
- L'ap fè nou ale byen lwen legalism. Gras la ede nou vin mwens legalis, paske Bondye fè nou sa. Mwen pa kapab vle lòt la respekte règ mwen menm mwen pa respekte e ke pafwa menm Bondye pa mande l. Tankou, pa egzanp, mande lòt moun ke yo dwe pafè si mwen pa fè. Li se sou bay lòt la libète yo dwe jan yo ye a epi yo pa jan mwen ye a oswa jan mwen vle yo ye a. L'ap ede nou jije moun mwens.
- Li pral fè nou domine nenpòt ògèy. Gras la ede nou wè lòt la ak je imilite, san nou pa santi nou pi byen oswa siperyè lòt moun.
- Nou simonte laperèz nou yo. Gras la ede nou gen rapò san mask, epi pèmèt moun konnen fòs ak feblès nou yo, san yo pa souzèstime youn oswa lòt. Li ede nou viv san yo pa pè rejè, ak akeyi moun, pa sèlman moun nou renmen yo. Gras la ede nou vin pi plis tèt nou.
- Ann ofri padon. Se sèlman atravè gras la ke n ap kapab padone moun ki pa kapab padone yo, pou nou fè konfyans ankò. Gras la ede nou pa konte ofans lòt moun, men pou nou konte ofans nou yo kont lòt moun. Atravè Gras la, nou

kapab soti nan desepsyon, trayizon, twonpri pou nou gen relasyon ki an sante ki mennen nou viv avèk efikasite. Atravè Gras la, nou kapab rekonèt erè nou yo epi mande padon. Gras la ede nou gen mizèrikòd menm jan Jezi avèk nou.

2.3 Konklizyon yo

Pwen ki pi gwo nan transfòmasyon an se moun ki chanje yo (Myers, 2005:122). Premye etap la se ede moun dekouvri ke diyite ak idantite moun yo gen yon relasyon etwat ak Bondye. Pou fè sa, yo dwe retabli relasyon yo ak Bondye, oswa retabli li si yo genyen li kounye a.

Lè sa a, karaktè a dwe devlope nan antre ak fòm nan moun nan valè ki ba yo yon pi bon vizyon nan lavni, epi ki pèmèt yo renmen lòt moun tankou tèt yo, ankouraje lavi chak moun. Nan sa a nou pa poukont nou, paske Jezi te kite Sentepri li a pou nou, se li menm ki transfòme nou nan resanblans Kris la.

Finalman, moun nan dwe gen pouvwa pou viv valè yo an favè nouvo vizyon yo. Nou dwe sonje ke chemen gras la genyen ladan li akonpayman lòt moun pandan lavi, ke y ap transfòme pa L.S an. Wi, nou se gadyen frè nou an, e nou dwe ankouraje lòt yo nan vwayaj la chak jou. Pou sa, nou vle raple w, nou bezwen bati relasyon ki an sante.

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

1. Ki jan ou kapab amelyore relasyon ou ak tèt ou? Èske w kapab idantifye “ansyen blesi ki anpeche w gen relasyon an sante ak lòt moun? Ki pwosesis ki dwe aplike pou gerizon?

2. Ki jan Gras la te ede w goumen ak fyète nan relasyon w yo? Konbyen ou kontinye travay sou sa? Ki jan ou kapab fè li?

3. Ki jan eta espiyite moun nan afekte relasyon yo?

4. Ki eta espiyite ou ye kounye a? Ki jan ou kapab amelyore li, epi kòm yon konsekans amelyore relasyon ou?

Referans bibliyografik

Salvador Gomez Dickson. (2014). **Yon mak refwadisman espiyite**.

<http://elsonidodelaverdad.blogspot.com/2014/08/una-marca-de-enfriamiento-espiritual.html>

Donahue, Bill & Robinson, Russ. (2008). Bati yon ti gwoup legliz. Editorial Vida. Miami Florid.

Espinoza, Albert. (2020). **Refwadisman espiyite**.

<https://sermons.faithlife.com/sermons/623874-spiritual-cooling>

Galloway, Dale (2002). **Legliz la pou jou nou yo**. Nazarene House of Publications. Kansas City.

Kapic, Kelly. (2016). **Ki jan yo kiltive kominyon ak Bondye**.

<https://www.coalicionporelevangelio.org/articulo/como-cultivar-comunion-con-dios/>

Lambert, Heath. (2021). **Ki jan yo kiltive yon relasyon ak Jezi?**

<https://www.coalicionporelevangelio.org/articulo/como-cultivar-una-relacion-con-jesus/>

Manyèl misyonè entèaktif. (s.f.). **Kenbe lavi espiyite nan chan an**.

https://misionessim.org/sites/default/files/images/vida_espiritual_adjuntos/Vida_Espiritual.pdf

Michelen, Sugel. (2010). **Poukisa anpil kwayan deklèn nan lavi espiyite yo?**

<https://www.coalicionporelevangelio.org/entradas/sugel-michelen/por-que-muchos-creyentes-decaen-en-su-vida-espiritual/>

Myers, Bryant. (2005). ***Mache ak pòv yo: manyèl teyorik-pratik devlopman transfòmasyon***. Edisyon Kairos. Flo.

Quinones, Roberto. (2018). Sèmon "***Kòz refwadisman espiyèl la yo***".
<http://www.jesuseslaverdad.org/sermon/2018/7/8/sermn-2-crnicas-3231-las-causas-de-la-frialdad-espiritual>

Smalley, Gary. (2005). ***ADN relasyon yo***. Tyndale House Publishers. Carol Stream, Ill.

Leson 3. *Relasyon yo nan kalite Jezi ki se Kris la. Premye pati*

Tèks bibliik: **Jan 15:4-5**

"Se pou nou youn renmen lòt, menm jan mwen renmen nou an". Jan 15:12.

Objektif:

- **Analize epi aplike** karakteristik yo idantifye nan Modèl Jezi a pou pi byen bati relasyon ki an sante ak lòt moun.
- **Detèmine** estrateji pou amelyore nan domèn nou bezwen amelyore pou nou kapab konstwi relasyon ki an sante.

3.1 Entwodiksyon

Bondye te vrèman entérese pou ke nou kapab konnen li plis an detay. Pou sa, li te vin enkané nan Jezi ki se Kris la, Pitit li a. Avèk sa, Bondye te vle montre nou kiyès li ye pou moun ki pa t kapab wè l yo, lè li voye yon moun yo te kapab wè (Valerga, 2020:18).

Sergio Valerga (2020: 18) fè remake ke "Moun pa kapab wè Bondye. Yo pa kapab wè Jezi, epi yo pa kapab wè Lespri Sen an. Men, yo kapab wè moun ki swiv Jezi epi k ap viv pou li menm".

Se poutèt sa, pou konprann ki jan relasyon entèpèsònèl yo ta dwe ye, li nesèsè pou etidye karakteristik prensipal yo nan modèl Jezi yo itilize nan relasyon chak jou yo. Nou espere ke, lè nou konnen yo, nou kapab mande Bondye pou ede nou devlope chak nan karakteristik sa yo ke nou pral etidye anba a.

3.2 Devlopman

3.2.1 Li te pouse pa lanmou pou pwochen l ak pou Papa a

Nou te deja fè remake ke pwen kòmansman relasyon an se gen yon relasyon ak Bondye. Menm jan an tou, pou gen bon relasyon, yon relasyon pèsònèl ak Kris la nesèsè anpil (Jan 15:4, 5). Kidonk, yon bon fason pou w konnen l e pou w gen rapò ak Jezi se lè w etidye kijan li se Modèl li kite pou n gen rapò ak lòt moun. Se pou nou pa bliye ke objektif fòmasyon disip nan gras la se ke, avèk èd Sentespri a, nou transfòme nan imaj Kris la.

Nou kapab afime ke lanmou an esansyèl menm pou Levanjil la, e Jezikri se egzanp nou. Li te pouse pa lanmou pou pwochen li, nan pwèn li bay lavi l pou yo, Jan 3:16. Jezi te fè lavi l gen yon lòt sans.

Se konsa, li te kite menm kòmandman an pou nou "Se pou nou youn renmen lòt, menm jan mwen renmen nou" Jan 15:12. Aleteia (2014) fè remake ke pratik lanmou ki fè lòt la tounen pwochen mwen se kondisyon pou jwenn lanmou Bondye a (Mt 22,35-40).

Nou dwe mande tèt nou ki jan lanmou ye pou fanmi m, frè m nan lafwa ak moun ki poko kretyen yo. Èske lanmou mwen ap grandi chak jou pou l sanble ak fason Jezi te renmen m e li te bay lavi l pou mwen? Èske relasyon mwen ak frè ak sè m yo, pitit mwen yo, oswa mari oswa madanm mwen ede yo jwenn sans nan lavi yo?

3.2.2 Padon ki geri relasyon yo.

Nan nenpòt relasyon nou toujou pral fè erè. Sa pote risk pou domaje ak resevwa domaj nan relasyon nou yo. Mwen panse ke si se pa nou tout, omwen pifò nan nou pral dakò ke sa moun ki pwòch nou yo, tankou fanmi oswa zanmi, fè oswa di, fè nou mal plis pase sa lòt moun di oswa fè e ki afekte mwen pèsònèlman.

Pou rezon sa a, Jezi ki se Kris la, Senyè nou an te pran swen plizyè fwa pou l anseye nou enpòtans padon. Men, ansèyman li a pa t sèlman nan pawòl. Jezi te pran swen, tankou nan tout domèn enpòtan nan lavi nou, pou l kite pou nou yon modèl pou swiv. Kidonk, nou wè ki jan li te padone menm moun ki te atake l yo, konsa li te montre lanmou an aksyon. Lik 23:24. Menm pou mete lavi li nan ekspyasyon pou peche nou yo, li dispoze padone.

- Padonnen foul moun sa yo ki la nan pye kwa a k ap rele "Kloure l, kloure l sou yon kwa!".
- Padone gad yo ki te bat ou ak imilye ou.
- Li padone pèp li a, ki pa rekonèt li kòm Mesi ke yo t'ap tan depi byen lontan an.
- Li padone disip li yo, ki kite l poukont li nan gwo kè sere.

Nan modèl lapriyè li kite pou nou an, Jezi te pran swen pou l te montre nou enpòtans pou nou mande Bondye padon, anvan tout bagay, men tou pou nou padone moun ki ofanse nou yo. Se poutèt sa, li enpòtan anpil pou nou aprann padone moun.

Ann wè ki jan mank de padon afekte relasyon nou yo:

- Jezi fè nou wè si nou pa padone moun ki ofanse nou yo, Papa a pap padone nou. Nou te di ke chak relasyon kòmanse ak relasyon nou genyen ak Bondye. Lè sa a, medite ke relasyon nou ak Bondye afekte lè nou refize padone yon moun ki ofanse nou.
- Relasyon ak tèt ou seryezman afekte, paske n ap viv ak emosyon ak santiman negatif. Relasyon nou ak tèt nou deteryore tou akòz mank padon bay lòt moun. Nou kòmanse santi nou move sou tèt nou. Nou kapab menm rive nan pwèn kote sa a afekte sante mantal ak emosyonèl nou. Sonje ke nou te di ke li enpòtan anpil pou pran swen tèt nou.
- Sa ki malere se ke deteryorasyon sa a nan relasyon mwen ak Bondye ak ak tèt mwen akòz mank padon ap lakòz relasyon terib ak moun ki bò kote mwen. Èske ou te oblije viv ak moun ki kòmanse kenbe yon rankin nan kè yo pou mank padon? Èske w te santi w alèz pou w gen rapò ak moun sa yo? Èske w ta kapab ouvri kè w epi di l sa w ap fè eksperyans nan kèk sitiyasyon w ap travèse a? Mwen panse tou li ta difisil pou yo gen rapò ak youn si nou te nan kondisyon sa a.

Si nou pa travay sou padon nan lavi nou, li pral trè difisil pou nou aspire gen relasyon an sante ak lòt moun. Nan yon sèten okazyon, Pyè te mande Jezi: “Lè sa a, Pyè pwoche bò kot Jezi, li di l' konsa: Mèt, konbe fwa pou m' padonnen frè m' lè li fè m' yon bagay mal? Sèt fwa konsa? Jezi reponn li: Non, Pyè. Mwen pa di ou padonnen l' sèt fwa, men padonnen l' swasanndis fwa sèt fwa! (Matye 18:22). Li lojik pou nou panse ke se pa sou kenbe tras nan okazyon yo ke nou te padone yon moun. Okontrè, Jezi t ap di nou dwe padone tout tan sa nesesè. San okenn dout, nan plizyè okazyon sa a pa pral fasil. Men ankò, lantiy lagras la ap ede nou sonje anpil fwa Bondye te padone nou sèlman grasa lanmou li ak mizèrikòd li. Sa ta dwe ankouraje nou rekonèt fwa ke li te ofanse tèt li ak ofanse lòt moun an reyalyte. Se poutèt sa, nou dwe konprann tou ke lòt moun yo ofanse menm jan ak nou menm.

Lè sa a, sonje divès kalite ansèyman Jezi te kite pou nou sou padon. Gen kèk ladan yo ke nou kapab mansyone tankou:

- Nan parabòl de dèt yo, Jezi anseye nou ke dèt li te padone nou an pa konpare ak dèt oswa ofans lòt moun kapab fè ak tèt nou. Menm si sa, li te ba nou padon, sèlman atravè gras li. Matye 18:25-35
- Nan lapriyè modèl Papa nou an, Jezi fè nou wè si nou pa padone moun ki ofanse nou yo, Bondye pap padone ofans nou yo non plis. Matye 6:9-15
- Nou dwe padone otan de fwa ke sa nesesè. Matye 18:21,22
- Nan Matye 18:15-19 *Jezi anseye nou ki jan pou nou rezoud yon pwoblèm ak yon frè, enkli padon an. Li fè nou wè ke pafwa nou kapab sèvi ak plizyè temwen pou klarifye konfli a.*
- Nan Lik 7:36–50 *Jezi anseye nou ke lanmou dwe gwo anpil nan pwopòsyon ak don padon yo te ban nou an.*

Cecil Samuelson (s.f.) note ke:

Padone lòt moun pa vle di ke nou nesesèman oblije sipòte oswa tolere move konpòtman oswa transgresyon. An reyalyte, gen anpil zak ak atitid ki merite yon kondanasyon klè; men toujou nou dwe konplètman padone delenkan an.

Koulye a, reflechi sou fason ou pral aplike padon pou amelyore relasyon ou kòmanse lakay ou, answit nan legliz, epi answit ak lòt moun.

3.2.3 Konsidere bezwen lòt moun yo.

Senyè Jezi te fè nou konnen enterè l genyen pou l montre lanmou pou lòt moun. Yon prèv klè nan sa a kapab satisfè bezwen lòt moun, jan sa a kapab nan nivo nou. Ann wè kèk egzanp sa a nan lavi Jezi:

- Li te konsène sou byennèt moun yo, enkli sante yo.
- Li te konprann emosyon moun yo e li te chèche geri yo (fanm samaritèn nan, vèv ki pèdi pitit gason l lan, manman yon fi ki gen pwoblèm espartyèl, elatriye).
- Renmen moun ki koze ofans yo, toujou bay chans a moun ki fè erè yo. Lik. 15:11-32

- Konsantre sou bezwen lòt moun, anvan menm bezwen pa yo. Matye 19:36
- Jezi te montre sousi pou pòv yo,
- Li te chèche moun ki pi meprize nan sosyete a tankou moun ki gen lalèp, pwostitye, pèseptè, elatriye.

Aprè sa, legliz la te adopte tou modèl sa a pou satisfè bezwen moun ki bò kote nou yo:

- Yo vann pwopriyete yo pou sipòte bezwen lòt moun. Travay 4:32-37
- Yo te nouri kominote kretyen ki te reyini pou resevwa ansèyman an. Travay 6.
- Yo te bay gwo èd ak kominote a ki t'ap fè fas ak gwo grangou. Travay 11:27-30; 12:17. Nan plizyè okazyon yo te Legliz tankou sa a nan Masedwàn ki nan mitan pèsekisyon e menm nan rate te bay ak anpil jenewozite. 2 Kor. 8:1-7
- Yo te geri grasa mirak. Travay 3:1-10; 5:15; 28:8
- Libere anpil moun ki te anba pwisans move lespri yo, Travay 8:4-13
- Yo te pran swen prizonye yo, ki te anjeneral konsa akòz Kris la. Ebre.13:3
- Yo te distenge pa Ospitalite yo, Wom.12:13
- Yo te ankouraje pi bon kondisyon pou esklav yo. Ef. 6:5-9; Kol 3:22-4:4
- Pwomosyon respè pou chèf yo.1 Tim. 2; 1, 2; Wom. 13:1-7
- Montre lanmou pafè pou pwochen w grasa sentete relasyon w genyen an. Gal. 6:10

Li mande nou pou nou fè menm bagay la tou. Nan Matye 25:31-46, Jezi di nou:

- Paske mwen te grangou, ou te ban m' manje.
- Mwen te swaf, ou te ban mwen bwè;
- Mwen te yon etranje, epi ou te pran mwen lakay ou;
- Mwen te toutouni, epi ou te mete rad sou mwen;
- Mwen te malad, epi ou te vizite mwen;

- Mwen te nan prizon, epi ou te vin jwenn mwen.

John Maxwell di nou sou sa “Moun pa pran swen konbyen ou konnen toutotan yo pa wè konbyen ou pran swen yo. Ou kapab kiltive kredibilite lè ou angaje ak moun epi montre yo ke ou vrèman vle ede yo” (Maxwell, 2004:47). Se konsa, jan ou montre renmen nan aksyon anvè tèt pa w ak lòt moun, bay moun ki nan bezwen yo, lè sa a, relasyon anvè yo ap gen tandans devlope annamoni. Isit la kenbe nan tèt ou ke nou se èt entegral ak bezwen nou yo nan diferan kalite:

- Genyen depi nan bezwen fizyolojik, ki gen pou wè avèk manje, dòmi, elatriye.
- Gen kalite emosyonèl oswa afektif. Donk nou dwe ekspresif ke posib an tèm de montre lanmou pou yo.
- Gen bezwen rekonesans ak pwogrè. Donk nou dwe chèche ankouraje yo toutan. Nou dwe sipòte yo nan pwojè lavi yo ak reyalize rèv yo nan etidye yon pwofesyon.
- Gen bezwen ki gen nati espirityèl. Nou dwe gen yon plan fòmasyon espirityèl pou fanmi an.

3.2.4 Ale nan fon pwoblèm nan.

Pafwa lè yon pwoblèm parèt nan fanmi an, nou gen tandans "reflechir sou li" oswa "kite li rezoud tèt li". Sepandan, Jezi te toujou chèche montre moun yo prensipal pwoblèm yo genyen. Nou kapab wè kèk egzanp tankou sa a:

- **Jezi ak jèn kòmèsan rich la.** Jezi pa t enpresyone pa sitiyasyon sosyoekonomik jèn gason sa a. Ni se pa fason li t ap chèche l e li te pwostène devan li. Se vre, jenn gason an t ap fè efò pou l obeye kòmmandman yo e petèt li te genyen yon bon kondwit moral. Men, Jezi te oblije konfwonte l yon fason pou l te kapab vrèman patisipe nan Wayòm Bondye a. Jezi te fè jèn gason li te renmen an (Mak 10:37-40) wè ke pwoblèm prensipal li se renmen lajan.
- **Jezi ak fanm Samaritèn nan.** Jezi te revele fi a ke swaf li te santi a pa t ap ranpli ak lanmou gason oswa ak relijyon. Se sèlman relasyon l ak Bondye ki t ap fè swaf li te koupe. Nan yon fason ekstraòdinè, lè li te kòmanse yon relasyon ak Bondye, relasyon li ak tèt li chanje radikalman e pou premye fwa li te santi l konplè.

Non sèlman sa te rive, men kounye a li te kapab gen rapò ak tout moun ki bò kote l '. Anvan, li te evite rete ak lòt moun, ki se dedwi nan tan ki pa apwopriye li te ale nan tire dlo nan pi a, lè solèy la te wo. Kounye a li pa t pè pale ak lòt moun ankò e, plis toujou, li te ale bò kote mesye yo nan vil la epi li te rakonte yo bèl rankont li te fè ak Jezi a antanke Kris la. Nou kapab imajine transfòmasyon l, nan nivo moun ki te meprize l yo te santi yo atire pou konnen kiyès ki te lakòz yon gwo transfòmasyon konsa: Jezi. (Jan 4:4-26).

Ou reyalize ki jan etabli yon relasyon kòrèk ak Jezi deklannche yon chèn gerizon. Li te santi li byen ak pwòp tèt li. Sa te fè li pale piblikman (angaje ak lòt moun) ak gason ak lòt moun ki ta koute istwa sou rankont li ki chanje lavi ak Kris la. Kòm konsekans, lòt moun te vin konnen Kris la, yon fason ke Jezi te oblije pwolonje sejou li nan vil sa a. Wi, moun Samari yo te kòmanse transfòme akòz yon fanm ki te deja meprize ki te vle koute Jezi e ki te gen yon relasyon pèsònèl avèk li.

3.3 Konklizyon yo

Nou te etidye ke relasyon nou ak lòt moun ta dwe reflekte lanmou Bondye nan kè nou. Pliske objektif kretyen an se grandi nan imaj Kris la, nou te kòmanse etidye kèk karakteristik ki fè distenksyon ant relasyon Jezi te genyen ak lòt moun pandan ministè l sou tè a.

San okenn dout, lanmou se baz tout lanmou ki an sante. Sa a dwe montre nan panse, pawòl ak aksyon pou mari oswa madanm nou, fanmi ak pou tout moun ki bò kote nou. Sepandan, nou pa egzante pou nou ofanse. Kidonk, Jezi te montre nou jan li enpòtan pou nou padone moun ki ofanse nou oswa ki fè nou mal. Sa enkli volonte nou pou rekonèt erè nou yo epi mande padon pou erè nou yo tou.

Yon fason ekselan pou montre lanmou se wè ki jan pou satisfè bezwen lòt moun. Nou dwe konsyan ke nou se èt entegral e ke bezwen sa yo pa sèlman fizyolojik, men tou afektif, rekonesan, sekirite, elatriye.

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

1. Drese yon lis fason ou montre lanmou w pou konjwen w ak fanmi w. Ki jan ou ta kapab amelyore li? Li bon si ou konsilte ak yo, pou jwenn opinyon pa yo.

2. Èske gen zòn nan lavi ou kote ou toujou pa padone ofans? Fè yon plan devan Bondye pou li kapab ede w padone epi geri.

3. Ki jan w ap satisfè bezwen afektif konjwen w ak fanmi w?

Referans bibliyografik

Leson 4. *Relasyon* ak **kalite Jezi yo. Dezyèm pati**

Tèks bibliik: **Matye 7:12**

Tou sa nou vle lòt moun fè pou nou, nou menm tou fè l' pou yo. Se sa lalwa Moyiz la ak liv pwofèt yo mande nou fè. VBJ, 1999

Objektif:

- **Analize epi aplike** karakteristik yo idantifye nan Modèl Jezi a pou pi byen bati relasyon ki an sante ak lòt moun.
- **Detèmine** estrateji pou amelyore nan domèn nou bezwen amelyore pou nou kapab konstwi relasyon ki an sante.

4.1 Entwodiksyon

Nou te etidye depi dènye lesan an ki jan li enpòtan pou konstwi bon relasyon ak tout lòt moun, kòmanse ak mari oswa madanm nou, fanmi nou, ak moun ki pi pwòch nou yo.

Pou sa nou te analize karakteristik diferan nan relasyon yo ke Jezi te bati. Nou te deja wè jan lanmou enpòtan, pou nou dispoze padone moun ki ofanse nou epi pou nou okipe bezwen lòt moun. Kounye a nou pral etidye lòt karakteristik adisyonèl nan Modèl Jezi a tankou: bay fanm ak ti moun yo valè devan Bondye, renmen moun ki ofanse nou yo, epi aplike Règ Lò a nan relasyon nou yo.

4.2 Devlopman

4.2.1 Li te revalorize fanm yo

Li te revalorize fanm ki nan kontèks jwif la te gen ti valè oswa pa t' gen okenn valè. Nan kontèks kiltirèl sa a, fanm yo te viv sitou nan kay la, nan ajoupa a, nan esfè prive a. Ann gade kèk egzanp sa a epi tire kèk lesan pou amelyore relasyon nou yo.

Premye egzanp. Jezi ak fanm adiltè a. (Jan 8:1-11).

Chèf relijye yo nan epòk li a te konfwonte Jezi ak yon fanm ki te “siprann nan adiltè” (Jan 8:4). Remake ke fanm yo pa t’ janm jwenn yon chans pou defann tèt yo, yo te konn prezante yo piblikman. Asireman, anyen pa janm di sou nonm li te t’ap fè adiltè a. Sa a te kilti nan tan sa yo, ki pa diferan anpil ak jodi a.

Kidonk, chèf relijye yo vle teste Jezi. "Ou menm, kisa ou di?" Jezi sèlman limite tèt li pou ekri ak dwèt li nan sab la. Lè sa a, nan ensistans li, li te deklare, "Nenpòt moun nan mitan nou ki san peche, se pou li voye premye kout wòch la sou li". Se te yon souflèt devastatè, dwat nan kè yo ak lespri moun ki te akize l yo. Li te reflekte ke relasyon li ak Bondye ak tèt li te seryezman deteryore oswa kraze. Lè sa a, mesye yo lage wòch yo atè epi yo pati, bliye pini fanm sa a. Apre yo fin ale, li te rete li menm Jezi sèlman ak fi a, li di l konsa: “Madanm, kote yo ye? Eske pèsonn pa kondane ou?” "Okenn, mesye," li reponn. Lè sa a, Jezi di li: “Mwen pa kondane ou non plis. Ou mèt ale; e depi kounye a pa fè peche ankò”.

Men Jezi ban nou yon leson mèt sou domèn relasyon ak lòt moun: Respekte, leve kanpe pou pale, gade nan je, koute, mande, bay tèt ou tan pou reponn, pa mete etikèt sou yon moun ki echwe. An menm tan, li fè nou konsyan ke nati imen nou an fèb, enpafè, ak iregilye. Men sa, si nou aksepte li, li dispoze gen yon relasyon ak nou. Li te montre tou nesesite ki akize sa yo gen pou revize relasyon yo ak Bondye.

Relasyon fanm sa a ak Bondye te transfòme nan yon ti moman. Sa sètènman te rive pwodwi akòz de lapè li ak tèt li. Li menm ki te prèt pou mouri poutèt peche li te resevwa yon gwo padon. Byenke Bib la pa rakonte plis sou sa, sètènman li te retounenpanse ak pawòl Jezi yo: “Mwen pa kondane ou non plis. Ou mèt ale, epi pa fè peche ankò”. Èske gen nenpòt fason ke sa a pa ta afekte anpil relasyon ou ak lòt moun?

Si yon ofans nan degre sa a rive nan fanmi an, tankou sa a nan fanm ki te fè adiltè a, ki jan nou ta dwe aji? Nou dwe medite si atitid nou pa sanble ak atitid chèf relijye sa yo. Nou dwe reflechi konbyen fwa nou te reponn nan sitiyaasyon sa yo oswa menm sitiyaasyon ki pa grav, epi "voye wòch" oswa lòt fòm vyolans. Èske nou pral pran tan pou reponn? Èske n ap di “ou mèt ale epi pa fè peche ankò”?

Dezyèm egzanp. Jezi ak fanm malad ak yon ekoulman san an. (Mak 5:25-34).

Mwen envite nou imajine eta fanm sa a ki depi douz lane souffri ak gwo maladi sa a. Li te depanse tout ekonomi li yo pou chèche jwenn soulajman anba maladi li a, men okontrè, bagay yo te vin pi mal pou li. Nou dwe sonje ke eta sa a te fè yo wè li kòm yon moun ki sal. Epitou, li pa t ka gen yon lavi matrimonyal ak sitiyaasyon sa a. Men, lafwa l te fè l vin rale nan mitan foul la, li pa ta dwe pwoche bò kote l akòz kondisyon li, e pou l eseye touche rad Jezi a omwen. Carlos Ordoñez (2021) di nou sa:

Kanta pou eta sante kò li, san dout kontinyèl ta mennen li nan gwo feblès e siman nan anemi egi, nou ta wè figi pal li ak move lespri an fas a yon gwo pwoblèm san solisyon.

Carlos Ordoñez li menm (2021) mansyone ke li siman te viv yon kè sere nan silans, pliske lalwa te fè l 'enpi epi se poutèt sa li te eskli nan pifò relasyon nan mitan sosyete jwif yo (Levitik 15:25-27).

Asireman, yo te rejte l, e yo te fè remake li paske kondisyon li te fè anpil moun panse ke li te anba jijman Bondye pou peche l. Li te pwobableman divòse, paske lalwa te pèmèt mari l kite l. Kè a te anba yon nivo trè wo nan estrès ak doulè.

Tout relasyon li yo te deteryore, li te vrèman remakab, idantifye:

- Relasyon marital li. Li pa t 'kapab rete ak mari l', si li te gen youn.
- Relasyon matènèl li. Li pa t 'kapab rete ak pitit li yo, si li te genyen yo.
- Relasyon lakay li. Li te dwe separe epi gen pwòp bagay pa li, yon kiyè, yon plat, yon kabann pou tèt li, yon chèz, elatriye.
- Relasyon yo ak moun ki gen lafwa. Yo te anpeche l ale nan tanp lan.
- Relasyon sosyal yo te nil. Li pa t 'kapab pwoche bò kote lòt moun.

Men, fanm sa a te siman tandè pale de Jezi e li te mete konfyans li ke li te kapab fè yon bagay pou li. Sitiyaasyon li pa bay plis ankò.

1) Se te yon fanm ki pa bon pou jwif yo,

2) Li pa gen yon ti kòb ankò,

3) Li te fatige ak fèb akòz anemi li,

4) Pou l fini konplike bagay yo, li rankontre yon gwo foul moun ke li te oblije simonte pou l rive jwenn Jezi (Ordoñez, 2021).

Pwen an se ke li te glise nan mitan foul moun sa a pi byen li te kapab e li te reyalize objektif li nan manyen kwen nan manto Jezi a. Imedyatman li te geri, mirak la te fèt epi finalman maladi li sispann. Èske sa te deja ase? Non, paske Jezi te gen plis benediksyon pou li. Li te kanpe epi li te mande ki moun ki manyen mwenn? Paske Li te konnen ke pouvwa gerizon te soti nan li. Kesyon Jezi te poze konsènan kiyès ki te touche li a te mande yon deklarasyon piblik sou lafwa. Bib la fè konnen madanm sa a te pran kouraj li e li te reponn Jezi.

Lè sa a, fanm lan te pè, li tranble, li te konnen sa ki te fè l la, li pwoche bò kote l', epi li di l' tout verite a. (Mak 5:33)

Dyalòg sa a ak Jezi te retabli relasyon li avèk Li. Li te retabli diyite l, e malgre Lalwa pa t pèmèt li pwoche, Jezi te bati yon pon pou l te retabli relasyon an.

Nou aprann plizyè leson nan istwa bibliik sa a.

- Fi a te pran pi bon desizyon pou l al rankontre Jezi, malgre tout sa l te koute l. Li te defye tradisyon ki pa t pèmèt li rete ak lòt moun paske yo te deklare li pa pwòp, pou l te ka jwenn Jezi pouse pa gwo lafwa li.
- Relasyon li ak Jezi te make rankont transfòmasyon sa a.
- Kounye a, relasyon li ak tèt li te nan pwosesis pou yo te retabli. Fanm ki pa pwòp la ankò, li pa viktim maladi terib sa a ankò.
- Transfòmasyon li te lakòz gwo chanjman an tèm de relasyon li ak lòt moun. Koulye a, li ta kapab avèk yo epi gen relasyon ki an sante. Kounye a li te kapab aspire gen yon lavi antanke moun marye jan li te siman reve depi byen lontan sa.

Twazyèm egzanp. Jezi ak medam ki te akonpaye l yo.

Jezi pa sèlman retabli menm valè a bay fanm an tèm ke se Bondye menm ki te kreye yo tout sanble avèk li. Anplis de sa, li rive jwenn yo, sa ki pèmèt yo sèvi l

'nan diferan fason. Sètènman, gen kèk k ap okipe bezwen yo, lòt moun ki bay resous pou ministè a. Lik 8:1-3. Jesús de la Torre (2014:4) fè kòmantè ke:

Jezi te alèz avèk anpil fanm. Yo akonpaye l 'tankou pa gen yon pwofèt nan epòk sa a; yo kite zòn prive a e yo oze pwoche bò kote Jezi epi li akeyi yo, yo swiv li, yo akonpaye li epi li akonpaye yo.

4.2.3 Li bay ti moun yo yon plas espesyal

Nou dwe sonje ke Jezi te vin fèt nan lachè, li te retire divinite li a, epi li te vin tankou nou. Anplis de sa nan konsepsyon nou, li menm li te fè eksperyans divès etap yo kòm èt imen. Li te yon ti moun nan yon sèl fwa epi li konnen egzakteman sa yo bezwen an.

Ann gade koutim jwif yo nan epòk la. Nan tan Senyè Jezi a, ti moun yo pa t gen valè:

- Nan epòk sa a, yo te “tolere” ti moun yo pou espwa ki senp ke yo ta grandi.
- Yo pa te konte ti moun yo kòm moun. Anjeneral yo te konte gason sèlman.
- Prezans yo pa t enpòtan nan sinagòg yo, ni lòt kote.
- Pale ak yon ti moun se te tankou pèdi tan. Se poutèt sa nou wè apot yo mennen ti moun yo lwen Mèt yo.

Sepandan, li te bay ti moun yo yon plas espesyal, ki nan kontèks sa a yo pa t genyen. Levanjil yo montre nou Jezi bay ti moun yo yon atansyon espesyal, epi ti moun yo an patikilye. Ann sonje kèk egzanp (Antonio Rivero, s.f.):

- Jezi geri pitit fi yon fanm Kananeyen. (Matye 15:21-28 .) Li fè nou konnen Jezi te libere yon tifi anba move lespri ki t ap toumante li.
- Jezi mande pou yo bay ti moun yo opòtinite pou yo pwoche bò kote l (Matye 19:13-15). Jezi te anbrase ti moun yo epi li te beni yo lè l te poze men l sou yo.
- Jezi bay ti moun yo valè: Li di ke nan bouch ti moun yo soti lwanj ki fè Bondye plezi (Mt 21: 16). Li mete yo kanpe kòm modèl pite ak inosan.

- Jezi te eksprime afeksyon espesyal li genyen pou yo. Sèlman de fwa nan Levanjil yo nou wè mo "karès" aplike sou Jezi. Epi tou de fwa yo pral karese adrese timoun yo (Mc 9: 36-37; Mt 18: 1-5).
- Jezi pran swen yo: Li reprimande moun ki meprize yo (Mt 18: 10); pi wo a tout bagay, li montre pinisyon ki pi sevè pou moun ki eskandalize yon ti moun (Mt 18: 6).
- Jezi resisite pitit fi Jayiris la. Li pwoche bò kote kèk paran ki te pèdi pitit gason yo, ki te mouri. (Mak 5:35-43).

Nou dwe pran an kont ke anfans lan se yon etap fòmasyon moun ki gen anpil enpòtans pou lavi li. Nou dwe evite tonbe nan koutim jwif yo nan epòk Jezi a kote ti moun yo pa t enpòtan nan fanmi ak relasyon sosyal. Antanke fanmi kretyen nou dwe bay yon atansyon espesyal sou edikasyon an sante pitit nou yo, lè nou itilize relasyon enpòtan ki gen ladan yo.

4.2.4 Renmen pitit gason ki echwe a.

Jezi te pran tèt li pou l montre nou kè Papa a. Sa gen ladan l ekselan ansèyman sou pitit gason pwodig la. (Lik 15:11-32). Apati pasaj sa a nou ka wè pitit gason an echwe e li ofanse papa l nan tout fason posib:

- Li te mande eritaj li pandan papa a te vivan toujou.
- Li pa te enterese nan ede papa a ak fanmi an ak travay pou pwodwi sipò a.
- Li pa t vle gen okenn opinyon sou fason li ta dwe dirije lavi l epi li ale.
- Li gaspiye pwodwi travay lavi papa l.
- Li te kraze relasyon li ak papa l.
- Li te koze pwoblèm nan fanmi an, sitou ak frè l.

Nan yon lòt sans, li mete aksan sou:

- Gwo lanmou papa a ki te anvi retounen pitit gason l lan.
- Li te aplike pitye pou pitit gason l lan, li pa t aplike pinisyon ki te koresponn ak li a.

- Li te vide gras li epi li padone l tout ofans li yo, menmsi li pa t merite sa.
- Li te retabli dwa l kòm yon pitit gason, menmsi li pa t merite sa.
- Papa a anbrase l e li te bo l.
- Papa a selebre retou pitit li a.
- Pale ak lòt pitit gason l lan, ki imilye paske papa l trete frè l. Lòt pitit gason sa a tou resevwa yon envitasyon.

Antanke fanmi, nou dwe fè efò pou nou leve ti moun ki an sante, men nou pa egzante pou nou fè diferan kalite erè. Nou pa ta dwe janm kite erè yo deteryore relasyon nou yo. Okontrè, se lè yo bezwen nou plis.

4.2.5 Li kite règ an lò pou nou

Li te anseye nou règ an lò, ki dwe domine nan tout relasyon moun ak moun. Matye 7:12. Aleteia (2014) fè remake ke sa mete nou anfas yon defi: vle byen lòt la ak parye sou konstriksyon nan espas komen kote nou tout kapab viv ansanm.

Relasyon ak lòt moun mande respè. Nan tan Jezi a, moun sèlman te pwoche bò kote moun ki respekte ak aksepte yo; se poutèt sa yo pwoche bò kote l'.

Règ an lò sa a dwe aplike san respè pou moun. Pa gen moun ki ta dwe eskli oswa imilye. Hernando Uribe (2011:5) fè remake ke enpòtans relasyon yo san limit. Relasyon an mete nou nan resanblans, ki pa endiferans, enterè lòt la. Sikonstans orijinal evènman etik la". Relasyon an vire distans nan pwoksimite, fè lemonn antye yon kay, yon kay.

Règ an lò a gen ladan tou sèvi lòt moun olye pou yo vle sèvi yo

Nan yon sèten okazyon, disip yo te mande Jezi pou l pran yo an konsiderasyon pou pi bon pozisyon nan gouvènman l lan lè l ta vin Wa. Sa te lakòz mekontantman nan mitan lòt disip yo. Jezi te pwofite okazyon an pou l fè yo wè nou dwe sèvi lòt moun avèk lanmou. Sa fè nou "pi gran" nan Wayòm Bondye a.

4.3 Konklizyon yo

Nan leson sa a nou te ale nan lòt karakteristik diferan nan Modèl relasyon Jezi a. Lis la pa te konplè, kidonk li rekòmande pou kontinye etidye relasyon sa yo. Kidonk, pwochèn fwa w ap li Bib la, ou ka sèvi ak lantiy relasyon an epi w toujou jwenn nouvo leson nan fason Jezi te trete lòt moun.

Nou te etidye sou valè ki ba yo mete sou fanm ak ti moun nan kilti jwif yo. Nou te fas ak defi pou revalorize sa kilti aktyèl la te anseye nou kote kilti macho a bay ti valè fanm yo. Men tou reflechi sou fason ke n'ap trete ti moun yo. Anpil fwa yo te kite yo nan pitye a nan sa yo aprann nan televizyon, entènèt la ak lòt sous. Sekous lavi ak pafwa endiferans kapab mennen nou absan nan edikasyon an sante fas ak ti moun nou yo.

Nou aprann padone moun ki echwe yo tou, sitou ti moun yo. Règ lò a, yon lòt bò, mennen nou plis devlope senpati pou chak moun, kòmanse ak moun lakay yo.

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

1. Evalye konbyen w ap aplike chak karakteristik ki analize la a, nan kiyès ou soti ak yon defisi? Ki aksyon ou kapab aplike nan chak nan yo pou amelyore li?

2. Ki jan ou ta dekri valè yo bay fanm lakay ou ak nan legliz la? Ki jan yo kapab amelyore relasyon yo avèk yo?

3. Ki jan ou ta dekri valè yo bay timoun lakay ou ak nan legliz la? Ki jan ou kapab amelyore relasyon avèk yo lakay ou?

4. Ki aspè nan kilti jodi a ki yon obstak pou relasyon ki an sante? Kisa ki kapab fèt pou ke sa a kapab pèdi fòs?

5. Ki jan lanmou ak padon kapab amelyore relasyon nou yo? Ki jan yo kapab pi byen devlope "karakteristik" sa yo?

Referans bibliyografik

Aleteia (2014). *Èske ou vle relasyon ki byen pwofon? Gade kijan Jezi te fè sa.*
<https://es.aleteia.org/2014/01/20/de-jesus-we-must-learn-to-relate-to-others/>

Bolanos, Fernando & Soto Ricardo. (2017). *Yon kesyon de moun ak moun: masculinities.*
<https://igualdaddegenero.cndh.org.mx/Content/doc/Promocion/Masculinidades.pdf>

De la Torre, Xavier. (2014). *Jezi Nazarèt ak fanmi an. Yon repons valab nan defi aktyèl yo nan moralite fanmi an.*
<https://web.unican.es/campuscultural/Documents/Aula%20de%20estudios%20sobre%20religi%C3%B3n/CursoTeologiaCicloIIJesusDeNazaretYLaFamilia2014-2015.pdf>

Etid endiktif nan Bib la, (2014). *Fanm ki te gen yon pwoblèm san an: Lafwa nan Jezi.* <http://estudiosinduct.blogspot.com/2014/09/la-mujer-que-tenia-flujo-de-sangre-la.html>

Maxwell, John C. (2004). *ABC nan relasyon yo.* Editoryal

Ordonez, Carlos. (2021). *Fanm ki gen pwoblèm san an. Prèch lavi lafwa.*
<https://sermons.faithlife.com/sermons/809802-la-mujer-con-flujo-de-sangre>.

Rivera, Antonio. (s.f.). *Jezi ak timoun yo.*
<https://es.catholic.net/op/articulos/71325/jesus-y-los-ninos#modal>

Samuelson, Cecil. (). *Pawòl Jezi yo: padon.*
<https://www.churchofjesuschrist.org/study/liahona/2003/02/words-of-jesus-forgiveness?lang=eng>

Jezi tèm. (s.f.). **Defans fanm adiltè a.**

<https://www.gruposdejesus.com/etapas/etapa-4-rasgos-de-jesus/tema-25-la-defensa-de-la-mujer-adultera/>

Uribe, Hernando. (2011). Kilti, mòd relasyon. **Nan Kesyon Teyolojik.** 38, Jiyè-Desanm 2011, 269-291. Medellin Kolonbi.

Valerga, Sergio. (2020). **Legliz relasyon an.** Editorial e625. Dallas, Texas.

Leson 5. *Atitid* ak relasyon entèpèsònèl yo

Tèks bibliik: **Filipyen 2:5 VBJ**

Gen menm atitid ke Jezikri te genyen an.

Objektif:

- **Rekonèt** enpòtans atitid yo nan lavi nou.
- **Idantifye** atitid nou genyen kounye a.
- **Travay** pou amelyore atitid yo nan lavi nou pou gen atitid Jezi ki se Kris la.

5.1 Entwodiksyon

Pi bon fason pou nou kòmanse pataje refleksyon sa yo sou "atitid Jezi" se pou nou reflechi sou kiyès nou chak ye. Pa egzanp, mwen se mari Patty ak papa de bèl pitit fi (Gely ak Patty). An menm tan mwen se frè Silvia, Armando ak Esperanza. Mwen se yon tonton pou anpil moun ak yon gran-tonton pou anpil lòt. Mwen fè pati yon legliz lokal. Mwen gen yon gwoup zanmi e mwen se yon kolaboratè nan diferan ministè kote mwen interagir ak lòt moun. Èske w reyalize ke nou fèt pou kominike avèk anpil moun? Men, plis toujou, nou se sèl ak limyè mond lan.

Nan konteks sa a, mwen eksplike w ke atitid nou ak lide nou yo se lantiy ki pèmèt nou wè lavi nou. Yo enfliyanse sa nou panse ak sa nou fè. San yo pa reyalize li, yo opere kòm filtè sou panse nou ak emosyon epi mennen nou aji nan yon sèten fason. Se poutèt sa, amelyore atitid nou kapab ede nou ak bagay enpòtan nan lavi a epi amelyore relasyon nou ak lòt moun.

Ann kòmanse pliske Bib la mande nou pou nou toujou gen atitid Kris la. Kidonk, nan leson sa a nou pral etidye kisa yon atitid ye? Ki jan atitid nou yo fòmè? Poukisa li tèlman enpòtan pou w gen yon bon atitid? Ki 3 atitid Jezi te afiche pou nou e kiyès li te mande pou l evite? Kouman mwen ka amelyore atitid mwen yo?

5.2 Devlopman

5.2.1 Ki sa atitid yo ye?

Lè w ap chèche siyifikasyon atitid la, nou jwenn ke gen diferan fason pou gade yo. Pa egzanp, nan sikoloji,

Atitid la se konpòtman abityèl ki fèt nan diferan sikonstans. Atitid la detèmine lavi mantal chak moun. Atitid yo patante pa reyaksyon repete yon moun.

Nan domèn pedagoji,

Atitid la se yon dispozisyon ki kache ki, ak lòt enfliyans, kontribye pou detèmine yon varyete de konpòtman anrapò ak yon objè oswa yon klas objè, e ki gen ladann afimasyon konviksyon ak santiman sou li ak aksyon atraksyon oswa rejè.

Nan sosyoloji,

Atitid la konsiste ak yon sistèm valè ak kwayans, ak kèk estabilite sou tan, nan yon moun oswa gwoup ki predispoze santi ak reyaji nan yon sèten fason nan kèk pouse.

Atitid la, lè sa a, se manifestasyon an oswa lespri a ak ki nou frekante yon sitiyaasyon sèten, li kapab atravè yon atitid pozitif oswa yon atitid negatif.

- **Atitid pozitif** la pèmèt fè fas a yon sitiyaasyon konsantre moun nan sèlman sou benefis sitiyaasyon ke l'ap travèse a epi fè fas a reyalite a nan yon fason ki an sante, pozitif ak efikas.
- **Atitid negatif** la pa pèmèt moun nan pran okenn avantaj de sitiyaasyon l'ap viv la, ki mennen nan santiman fristrasyon, rezilta defavorab ki pa pèmèt akonplisman objektif ki fikse yo.

Atitid la konpoze de twa eleman esansyèl:

- **Eleman sou konpòtman.** Li refere a fason yo ekspriye emosyon oswa panse. Li se fason pou manifeste oswa aji devan yon bagay, motive pa atitid la.
- **Eleman emosyonèl.** Li refere a santiman chak moun genyen. Kisa li santi?
- **Eleman ki baze sou konesans.** Li refere a sa moun nan panse.

Ann wè yon ilustrasyon de li, pou w konprann li pi byen. Ann etidye ka Nabal ak Abigayil nan liv 1 Samyèl 25 la.

Nabal	Abigayil	David
Se yon nonm rich anpil, li te mèt mil bouk kabrit ak twamil mouton,	Li te madanm Nabal,	Li te chwazi l pou l wa, men li t ap kouri pou Sayil.
Nabal te ensolan e li te move,	Li te yon fanm bèl ak entèlijan	Li voye kolaboratè li yo mande Nabal sipò. Di l: "Se pou ou menm ak fanmi w gen sante ak lapè, ak tout sa ki pou ou! Lè gadò mouton ou yo te avèk nou, nou pa janm deranje yo.
Men repons Nabal la te grosye: E ki moun David sa a ye? Ki moun ki pitit gason Izayi a? Poukisa mwen ta dwe pataje pen mwen ak dlo mwen, ak vyann mwen te rezève pou moun k'ap taye l' yo, ak moun mwen pa menm konnen kote yo soti?	Lè sa a, Abigayil pa t lakay li. Men, lè li rive lakay li epi yon domestik te fè l konnen sa ki te rive a, li deside pote manje bay David, san li pa di mari l sa.	David voye l di: "Mwen pral apresye sa anpil si w resevwa mesye m yo byen, paske jou sa a dwe gen fèt. Tanpri, bay sèvitè ou yo ak David pitit gason ou a sa ou gen nan men ou".
Annou obsève yon atitud awogans.	Annou obsève yon atitud konsilyasyon	Annou obsève yon atitud respè ak imilite, paske nou dwe sonje ke lè sa a li te deja wen kòm wa.

Kounye a, ann wè eleman atitid yo an repons a refi Nabal pou l ede mesye David yo:

Eleman atitid la	Ki jan David reyaji
Sa moun nanpanse a (Eleman negatif)	An reyalyite, David te deja konnen ki kalite moun Nabal ye, li te mal edike epi li te gen move konpòtman. Men, menm konsa, li te mande l pou l te jenere ak janti fas ak demand li an.
Sa moun nan santi a (Eleman pozitif)	Pliske David te gen respè pou Nabal e li te menm ba yo pwoteksyon, kounye a David gen yon atitid kòlè ak endiyasyon pou tretman yo a. Ou santi ou pa resipwòk.
Fason nou manifeste a (Eleman sou konpòtman).	"Se pou gremesi ke mwen te pwoteje pwopriyete sa a nan dezè a, pou mwen pa ta pèdi anyen. Koulye a, li sanble ke li peye m 'mal pou byen mwen te fè l' la. Se pou Bondye pini m san pitye si m pa fini ak tout mesye l yo anvan douvanjou!" Se plan David sa yo te ye, sa vle di fason li ta pral aji. Erezman Bondye te sèvi ak Abigayil e David te chanje atitid li ak plan li yo.

5.2.2 Enpòtans atitid nou yo.

Gen yon pwovèb ki di konsa: "Sa ki pral detèmine altitid ou se pa aptitid ou men atitid ou". Atitid ou enpòtan paske li detèmine fason ou aji. Pwovèb 23:7 di, "Paske sa kipanse a se nan kè l li ye". Sonje ke atitid la dirije nou nan aksyon. Augusto Cury (2008: 60) fè remake ke:

Malgre ke tan lavi a kout, li long ase pou yon moun komèt anpil erè. Nou gen atitid endividyalis, egosantrik, kache, agresif. Nou jije san tolerans anvè moun nou renmen yo plis. Nou rejte moun ki opoze avèk nou yo.

Pou analize jan atitid yo enpòtan, ann analize pasaj Lik 18:9-14 la. Nan pasaj sa a, Senyè Jezi rakonte parabòl Farizyen an ak pèseptè a. Tanpri li li avèk kalm twa fwa. Si sa posib, fè li ak diferan vèsyon bibliik. Lè sa a, ann egzamine atitid yon pèsonaj ak lòt epi ann analize rezilta yo chak te jwenn devan Bondye.

Farizyen an	Pèseptè a
<p>Li gen yon atitud ògèy. Li rete kanpe devan Bondye, epi li sanble pi plis tankou li pale ak glas pou wè tèt li epi chèche apwobasyon pwòp tèt li, olye ke li chèche mizèrikòd Bondye. VBJ nan fè remake ke "Farizyen an te kòmanse priye poukont li".</p>	<p>Yon atitud imilite devan Bondye. Li te rete byen lwen, li pa t 'menm santi li diy pou l te leve tèt li.</p>
<p>Li vante tèt li pou lacharite ak jèn li yo. Jezi idantifye yo kòm moun ki "te gen anpil konfyans nan pwòp jistis yo ak meprize lòt moun" VBJ.</p>	<p>Li rekonèt tèt li kòm yon pechè. Se konsa, li sipliye pou Bondye gen mizèrikòd ak padon. "O Bondye, gen pitye pou mwen, mwen se yon pechè!" VBJ.</p>
<p>Li te kwè ke li siperyè pase lòt moun, enkli pèseptè a. "O Bondye, mwen remèsye w dèske mwen pa tankou lòt moun—vòlè, kriminel, adiltè—anplis mwens tankou pèseptè sa a. VBJ.</p>	<p>Lè w santi w pa diy, ou pa menm ka konpare tèt ou ak lòt moun</p>
<p>Li trè kritik ak lòt moun. Vèsyon BJ nan fè remake ke "paske yo te konsidere tèt yo jis, yo te meprize lòt moun."</p>	<p>Li pa bay lòt moun kritik, men li konsantre sou sa li bezwen korije nan tèt li</p>
Rezilta yo te jwenn yo	
<p>Li pa t jistifye menm pa travay li yo</p>	<p>Li tounen lakay li jistifye</p>
<p>Li te imilye paske li te egzalte tèt li. Jak. 4:6</p>	<p>Atitud li nan repantans ak imilite te pote delivrans li. Lè yon moun gen imilite, li egzalte.</p>

Diferans ant de pèsonaj ki nan parabòl la se yon bagay ki enpresyonan ak pwovokan, sitou paske, pou opinyon piblik la nan epòk la, imaj yon Farizyen se te modèl vèti ak edikasyon, alòske non sèlman pèseptè a te deja sinonim ak pechè epi yo te make enpwòpte yo akòz de travay yo pou moun lòt nasyon yo. Jezi trase ak pwofil sa yo ki make awogans Farizyen an ke pèsonn pa ta vle sanble ak li, men pito pèseptè a ki enb lan.

5.2.3 Jezi kòm modèl bon atitid la

Kòm toujou, Senyè Jezi ta dwe modèl nou ta dwe aspire. Se poutèt sa nou pral analize atitid yo. An jeneral, pèsonn pa t kapab doute ke Jezi te kenbe yon atitid pafè nan tout sitiyasyon. Nou kapab mete aksan sou kèk egzanp pou wè ki jan Jezi te reyaji nan sèten sitiyasyon:

- ***Yon atitid obeyisans anvè Papa a.*** San okenn dout, toujou gen objektif li pou fè Papa a plezi an premye (Jan 6:38) se te desizif pou Senyè Jezi toujou gen bon atitid.
- Li te kanpe deyò paske li te toujou gen yon atitid renmen anvè lòt moun. Pi gwo tès li a se te bay lavi l pou lòt moun, menmsi yo te pechè, yo te sove. Jan 3:16
- ***Toujou montre yon atitid sèvis.*** Tout lavi li te dedye pou sèvi lòt moun. Men, pou l fè sa byen klè, deja prèt pou l mete lavi l sou kwa a, Jezi sipriz disip yo lè l lave pye yo. Jan 13:1-20
- ***Nan mitan eprèv yo, li te pasyan.*** Li te priye pou tout bagay epi li pa t enkyete pou anyen. Nou menm tou, nou dwe chèche gidans Bondye nan tout aspè nan lavi nou epi pèmèt li fè volonte pafè li. Matye 26:39
- ***Nan atitid li, li te toujou ede rezoud konfli yo.*** Lè de nan disip yo mande Jezi pou pi bon pozisyon yo, sa kòmanse kreye yon konfli. Lòt disip yo te fache poutèt sa. Menm lè Jezi te abòde sijè a e li te pwofite okazyon an pou l pote yon nouvo aprann: Nou pa vin sèvi lòt moun. Okontrè, pi bon disip la se li menm ki sèvi lòt moun plis. Mc. 10:35-52

- **Nan mitan soufrans, li te gen espwa.** Atitid Jezi a pa t janm defann oswa dekourajan.

- **Nan mitan rizib, abi ak ostilite,** "li pa fè okenn menas." . . epi yo pa t pran revanj. Olye de sa, yo te konfyè li nan men Sila a ki jije jis" (1 Pyè 2:23).

- **Li te toujou chèche mete tout moun nan plas,** kòmanse ak moun ki pi dekouraje yo: fanm, timoun, lepre, malad, vèv, elatriye.

5.2.4 Kijan pou nou amelyore atitid nou yo

Nou kapab dekouvri kèk **move atitid** nan nou. Pwòp disip Jezi yo te gen kèk ke li te pran swen pou korije:

- Yo te gen yon atitid pou yo gen **pi bon pozisyon yo.** "Te gen yon diskisyon nan mitan yo tou pou konnen kilès nan yo t ap pi gran." (Lik 22:24).

- Yon lè, lè yo te retounen sot preche a, yo te mande Jezi pou l **pèmèt yo priye pou dife tonbe sou moun ki te resevwa nou yo.** Lik 9:54 "Lè disip Jak ak Jan wè sa, yo mande li: - Mèt, èske ou vle nou fè dife soti nan syèl la pou detwi yo?"

- Yo te gen yon atitid **eksklizyon anvè ti moun yo.** Yo te ba yo ti valè oswa pa gen okenn valè. Mark 10:14 Lè Jezi wè sa ki t'ap pase, li fache sou disip li yo, li di yo: Kite timoun yo vin jwenn mwèn. Pa anpeche yo! Paske, wayòm Bondye a se pou moun ki tankou ti moun sa yo. VBJ.

- Atitid **annanfan.** Jezi anseye nou pou nou pa fè efò pou nou satisfè bezwen nou yo, men pou nou mete rechèch pou yon relasyon otantik ak Bondye an premye. Matye 6:33,34.

Si nou dekouvri kèk move atitid (nan fen leson an gen yon egzèsis sou li) nou dwe pran mezi ki nesèsè pou korije yo. Pami aksyon yo dwe aplike yo ka genyen:

- Ann kòmanse nan lanmou Bondye ak pwochen an. Nou dwe konsantre nou sou gwo kòmandman an. Matye 22:34-40. Nou bezwen gen dezi pou fè Bondye plezi nan tout sa n ap fè, si nou vrèman renmen l ak pwochen nou yo.

- **Sonje objektif nou se vin tankou Kris la.** Lè Pòl te ekri "atitid nou an ta dwe menm jan ak Kris la," li te rezime nan de vèsè anvan yo ki sa yon atitid konsa te ye: dezenterese, imilite, ak sèvis.

- Sonje **sa nou vo pou Bondye**. Luc. 12:6 Eske yo pa vann senk zwazo pou de ka? Men, pa gen youn nan yo ki bliye devan Bondye. Paske, menm cheve nan tèt ou yo tout konte. Se konsa, pa bezwen pè; ou vo plis pase anpil ti zwazo.

- *Esplike mari oswa madanm ou, ak atitud kòrèk la epi nan yon bon fason, ki aksyon an oswa atitud ki te ofanse ou. Ou bezwen jwenn mari oswa madanm ou ak mo dous, nan rekonsilyasyon, ekspoze ofans yo. Gen toujou de pati nan yon konfli. Tou de bò yo dwe byen tandè.*

- *Fè matirite epi rekonèt ke nou pa toujou gen rezon. Rekonèt erè nou yo epi sispann blame lòt moun.*

Lè pwofèt Natan te fè fas ak David konsènan adiltè ak touye moun, David non sèlman te repanti, men li te ban nou youn nan pi gwo pasaj nou genyen nan Bib la: Sòm 51, yon bèl priyè repantans. Nou pa t ap gen bèl sòm sa si Natan pa t rankontre David e si David pa t repanti ak imilite. (Barclay, 2018)

- **Konsantre** sou bezwen ak enterè lòt moun. Filipyen 2:3 Pa fè anyen nan egoyis oswa vanite. pito, ak imilite konsidere lòt moun kòm siperyè tèt ou. 4 Tout moun ta dwe veye non sèlman pou pwòp enterè pa yo, men tou pou enterè lòt moun.

- Atitud **pasyan an**. Pifò nan moun yo gen tandans wè sèlman bagay negatif, nan eksperyans yo dezagreyab nan lavi yo. Nou dwe sonje ke tout bagay travay ansanm pou byen moun ki renmen Bondye. Lavi nou se nan men Bondye e ke tout sa ki rive nou, li pèmèt li ak yon objektif.

- Rete **optimis** devan negativite (v.14-17). Menmsi nou kominike ak moun negatif, ki plenyen sou tout bagay epi ki gen yon mantalite defèt, nou dwe rete optimis. Li se pratik kenbe nan tèt ou objektif la nan reyalize prim lan sipwèm.

- Atitud kontantman. Pòl anseye ke "mwen aprann kontante kèlkeswa sitiyasyon mwen" (Fil. 4:11). Se atitud ou ki pote bonè ou, se pa reyalizasyon ou. Remèsye pou ti detay yo nan lavi ou.

5.2.5 Fòmasyon atitid yo

Atitid yo devlope pandan tout lavi. N ap "aprann" yo epi nou adopte yo baze sou eksperyans nou te fè yo. Li se rezilta ki te koze kòm yon repons a yon pouse tou, ki te pwodwi pa ajan ekstèn nan, li se yon mwayen ke atravè li menm nou dekouvri atitid yo. Men, menm jan nou aprann yo, nou kapab retire yo nan lavi nou epi chanje yo pou nouvo atitid ki vrèman ede nou grandi vin sanble ak Kris la. Pòl ankouraje nou pou sa:

Se sa ki fè, se pou nou chanje vye karaktè sa a ki t'ap fè nou viv jan nou t'ap viv nan tan lontan an, vye moun sa a ki te fin pèvèti nèt ak vye dezi l' yo ki t'ap twonpe nou. 23 Se pou nou chanje nèt ni nan kè nou ni nan lespri nou. 24 Se pou nou vin yon lòt kalite moun jan Bondye vle l' la, pou nou sanble ak li pou nou ka mennen yon lavi ki dwat, yon lavi ki apa pou Bondye, jan verite a mande l' la. Efezyen 4:22-24.

Nou dwe sonje ke objektif Bondye pou pitit li yo se transfòmasyon lespri nou an resanblans Kris la. Li vle nou grandi espiyèlman, pou nou vin tankou Kris la. Resanblans Kris la se sou transfòme lespri nou. Yon lòt fwa ankò, Pòl di nou:

Pa fè menm bagay ak sa moun ap fè sou latè. Men, kite Bondye chanje lavi nou nèt lè la fin chanje tout lide ki nan tèt nou. Lè sa a, n'a ka konprann sa Bondye vle, n'a konnen sa ki byen, sa ki fè l' plezi, sa ki bon nèt ale. Women 12:2

5.2.6 Atitid ki favorize relasyon entèpèsònèl yo

Eugenia Pons de Gironella (2021) mete aksan sou atitid sa yo ki travay an favè bati relasyon an sante:

1. Chèche konnen pwòp tèt ou. Relasyon nou genyen ak lòt moun se yon pati nan ki moun nou ye, an menm tan, relasyon nou kenbe a tou pase nan nou ak konstitye ki moun nou ye. Se ladan l' grandè w, patikilarite w ak talan w, epi fòs ou fèt pou aksyon an: **"Sa mwen ye a se pou yo pataje avèk ou oswa l'ap pèdi pou tout tan"**.

2. Rafine rega a, se dwe atantif ak lòt la, konsantre sou moun nan. Kòmanse ti entèraksyon nan yon premye atansyon: yon bonjou, yon souri, yon kesyon.... Montre afeksyon, **"Sa k rive w la enpòtan pou mwen"**.

3. **Apresye diferans lan**, paske li se yon pati nan konsepsyon Bondye a ak ajoute nan nou. Ann chèche aksepte ak kominike rekonesans, paske entegrasyon divèsite ede nou nan devlopman pèsonèl nou nan konpetans ak senpati: "**Ou kontribye pou mwen**".

4. **Aprann fleksib**. Yon fason pou pasyan ak konsyan ke lòt la diferan, aplike sa a pou konpreyansyon, favorize kominikasyon likid ak yon atitid vle chèche solisyon k'ap bon pou nou tout: "**Ou konte pou mwen**".

5. **Konnen kijan pou mande ak bay**. Mande ranfòse relasyon, pale sou ki moun ou ye, istwa ou, bezwen ou yo. Se kite tèt ou ka wè, epi pataje vilnerabilite nan bezwen lòt la. Li lejitime mande, konnen kijan pou bay, sèvi lòt la, yon mouvman apwoksimasyon ak pwoksimite, ki di: "**Li fè m santi m byen pataje dezi mwen ak aksepte pa w la**".

6. **Ankouraje kominikasyon** konnen ki jan pou koute epi rete afime: pale ak moun nan yon fason efikas, jenere ak senpati, konnen ki jan yo sijere olye pou yo jije, eksprime santiman, pale sou pwòp motif ak bezwen yo ak sa yo ki nan lòt moun, epi mande pito olye pou w enpoze w: "**Mwen tande ou**".

7. Anpeche konfli, fasilite kominikasyon epi evite fè sipozisyon. Nou dwe ansanm konstwi pon pou entegre bezwen ak enterè chak moun: "Kisa mwen ka fè pou ou".

8. **Pote solisyon san ke w pa angrave sityasyon yo**, evite pa rann sityasyon an vin pi mal nan enplike lòt moun pou fè pati oswa fè jijman ki kapab deranje relasyon an: "**Li enpòtan pou mwen pran swen santiman w yo**".

9. **Padone**, evite rete nan doulè a epi eseye elimine li. Aksepte tan pou padon lòt la bezwen an: "**Mwen respekte relasyon nou anpil e sa ta fè m mal anpil si m pèdi l'**".

10. **Fè konfyans**, montre respè mityèl, enterè nan lòt la, nan dyalòg ak resiprosite relasyon pou konnen ki jan pou apresye tou de reyisit ak kritik. Nou dwe kapab ekspozè vilnerabilite nou onètman, revele ak akeyi santiman youn lòt. Li se sou rete fidèl ak di verite a, yo dwe jis lè w ap konsidere enterè ak valè lòt la: "**Kijan li enpòtan pou kapab konte sou ou**".

5.3 Konklizyon yo

Nou te aprann ki jan sa enpòtan pou egzamine pwòp atitud nou anvwè sitiyasyon an oswa moun nan epi detèmine si li pozitif oswa negatif. Si atitud nou negatif, nou dwe transfòme li an yon atitud pozitif, gade lòt moun nan pèspektiv Bondye, ak lanmou li ak mizèrikòd li.

Nou dwe gen atitud Kris la te genyen an. Pou sa nou te aprann kijan pou transfòme atitud negatif sa yo. Premye bagay la se rekonèt ke nou ka genyen li, paske menm disip Jezi yo te gen kèk. Lè sa a, nou dwe sonje ke objektif nou se transfòme pou genyen l nan nou menm atitud Kris la.

L ap ede nou konsantre sou gwo kòmandman an, sonje sa nou vo pou Bondye, epi tou pou nou gen objektif byen defini pou sikonstans oswa lòt moun pa afekte atitud nou epi fè nou abandone pou nou atenn objektif la.

Angajman mwen anvwè Bondye. _____

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

1. Lis sa la a yon fason pou ke nou mande tèt nou pou evalye tèt ou pou idantifye si kèk nan move atitud sa yo nan nou.

Èske atitud sa nan mwen ?	Jamè	Prèske	Pafwa	Souvan	Toujou
• Atitud agresif Pwovèb 25:24					
• Mete aksan sou negatif la plis					
• Kritike sa lòt moun fè; tandans natirèl la wè sa ki mal epi yo pa apresye sa ki byen.					
• Konpare ak lòt moun. "Si frè ou kapab, poukisa ou menm non?"					
• Bay legen san w pa eseye.					

• Amelyore sa lòt moun ka fè.					
• Konsidere ke lòt moun gen mwens valè. Tankou atitud Farizyen yo.					
• Konsènan reyaji nan yon move bagay. Olye pou yo analize poukisa yon bagay te rive, yo souvan reyaji mal, e menm vyolan.					
• Fè chantaj emosyonèl					
• Anpeche yo eksprime emosyon yo.					
• Fè pase otorite yo					
• Pa montre afeksyon					
• Jwe viktim nan					
• Toujou kanpe pou fè defans					
• Atitud agresif. Prov 25:24					
• Mete aksan sou negatif la plis					
• Pa rekonesan					
• Fè lòt moun pase nan betiz					
• Atitud defèt					
• Fè chantaj emosyonèl					
• Limite yo eksprime emosyon yo.					
• Fè pase otorite yo					
• Blame lòt moun pou sa ki rive nou.					
• Vle fè konpetisyon nan tout bagay					

2. Chwazi twa nan atitud negatif ki pi anrasinen ou yo epi fè yon plan pou simonte yo.

Referans bibliyografik

Atitud. **Nan Significados.com.** <https://www.significados.com/actitud/>

Barclay, William. (2018). **Disip yo resevwa koreksyon.**

<https://es.ligonier.org/articulos/los-discipulos-reciben-correccion/>

Chante, William. (s.f.). **Atitud Jezi yo, pon pou viv nan inite.**

<http://mccargentina.com.ar/wp-content/uploads/2019/04/Rollo-Las-Actitudes-de-Jes%C3%BAs-Puentes-para-Vivir-la-Unidad.pdf>

Gadyen Alyans yo. (s.f.). **Ki jan ou kapab rezoud konfli bibliyman?**

<https://covenantkeepers.org/how-you-can-resolve-conflicts-biblically>

Curry, Augusto. (2008). **Mèt la nan emosyon.** Editoryal Nelson. Nashville, Tennessee. Etazini nan Amerik la.

Miles, Tracie. (2017). **Pa kite yon move atitud dirije lavi ou.**

<https://proverbs31.org/en/read/devotionals/full-text/2017/03/03/don't-let-a-bad-attitude-rule-your-life>

Pons de Gironella, Eugenia. (2021). **Ki sa ki bon relasyon? 10 atitud esansyèl ou yo.** <http://www.openupbarcelona.com/2021/04/12/las-buenas-relaciones-son-vida-las-10-actitudes-esenciales-de-las-buenas-relaciones/>

Reflexionesdelpastor.com. (2019). **Ki sa Bib la di konsènan atitud?**

<https://reflexionesdelpastor.com/que-dice-la-biblia-acerca-de-la-actitud/>

Sanchez, Sara. (2022). **Atitud negatif yon moun: lis ak egzanp.**

https://www.psicologia-online.com/actitudes-negativas-de-una-persona-lista-y-ejemplos-6172.html#anchor_7

Shaw, Christopher. (2009). **Atitud. Nan Nòt Pastoral.** (I) 2.

<https://www.biblia.work/sermones/actitudes/>

Leson 6 *Evanjelizasyon* pou Fòmasyon Disip nan Gras la

Tèks **biblik**: Matye 5:13-16

13 Se sèl nou ye pou moun sou latè. Si sèl la pèdi gou l', ak kisa pou yo ba li gou ankò? Li pa vo anyen ankò. Se jete pou yo voye sa jete deyò, pou moun pile sa anba pye yo.

14 Se limyè nou ye pou moun sou latè. Moun pa kapab kache yon lavil ki bati sou yon mòn. 15 Ni yo pa limen yon lanp pou mete l anba yon mamit. Men, yo mete l' sou yon etajè, pou l' klere pou tout moun ki nan kay la. 16 Konsa tou, se pou limyè nou klere devan tout moun, pou lè yo wè tout byen n'ap fè yo, y'a fè lwanj Papa nou ki nan syèl la.

Objektif:

- **Diskite** sou fason nou bezwen konekte ak lòt moun pou pataje levanjil la.
- **Detèmine** ki estrateji ou ka aplike kòm yon koup ak yon fanmi pou prezante zanmi ou yo bay Jezi ki se Kris la.

6.1 Entwodiksyon

Nou te etidye enpòtans relasyon yon moun genyen ak Bondye, ak tèt li ak lòt moun. Yo te mete aksan sou relasyon ak koup la ak fanmi an sitou. Men koulè a, nou pral etidye ki jan relasyon nou ta dwe ye ak moun ki toujou pa gen Kris la kòm Sovè pèsonèl yo.

Malerezman, gen kretyen toujou ki panse yo ta dwe sispann asosye ak moun ki poko kretyen yo. Fason sa a diferan anpil ak fason ke Jezi te travay pandan ministè l sou tè a. Li te chèche tout fason posib pou l gen rapò ak pechè yo pou l te kapab prezante mesaj sali a ba yo.

Se poutèt sa, nan leson sa a nou pral konsantre sou estrateji ke kòm yon koup ak fanmi nou ka entansyonèlman etabli relasyon yo pou rive jwenn moun ki pa te aksepte Jezi kòm Sovè yo. Nou pral etidye ki pi bon fason pou nou prezante Kris la bay lòt moun? Ki sa ki evanjelizasyon relasyonèl la? Ki avantaj ke evanjelizasyon relasyonèl la ofri nou? Ki estrateji nou kapab aplike pou rive jwenn lòt moun pou Kris la?

6.2 Devlopman

6.2.1 Kèk fason pou fè evanjelizasyon

Dan Kimball (2009: 247) distenge de fason pou fè evanjelizasyon:

- **Fòm nan ekspire.** Tankou yon anplasman lavant, yon konkèt, yon batay, yon iltimatòm, yon menas, yon tès, yon agiman, yon monològ, oswa yon bagay ou dwe fè.
- **Fòm aktyèl la.** Fè disip atravè konvèsasyon, amitye, enfliyans, envitasyon, akonpayman, defi, opòtinite, konvèsasyon.

Pa gen dout nan evanjelizasyon kòm yon pati nan pwosesis fòmasyon disip la gras a se plis nan kalite sa a ke Dan Kimball rele "anvigè". Menm jan an tou, yo te mete aksan sou pa separe evanjelizasyon ak fòmasyon disip nan gras la. Fòmasyon Disip la kòmanse lè nou etabli relasyon ki genyen sans ak moun nan objektif pou pataje levanjil la avèk yo. Nan relasyon entansyonèl sa a, chak pwoblèm chak jou, chak pwoblèm oswa sikonstans se yon chans pou nou montre lanmou Bondye nan lavi nou.

Apwòch sa a mande yon chanjman nan valè evanjelizasyon an (Kimball, 2009: 252), jan sa dekri nan tablo sa a:

Legliz modèn	Legliz posmodèn
Evanjelizasyon an se yon evènman kote ou envite moun.	Evanjelizasyon an se yon pwosesis ki, atravè relasyon, konfyans ak egzanp.
Evanjelizasyon an enkyete pou ke moun ale nan syèl la.	Evanjelizasyon an gen enkyetid ke moun yo fè eksperyans reyalyte k ap viv anba dominasyon Wayòm nan kounye a.
Evanjelizasyon an konsantre li sou pre-kretyen yo.	Evanjelizasyon an konsantre li sou pos-kretyen yo.
Evanjelizasyon fèt pa mwayen yon evanjelis.	Evanjelizasyon an fèt pa mwayen disip yo.
Evanjelizasyon an konsidere kòm yon bagay apa de fòmasyon disip la.	Evanjelizasyon an se yon pati nan yon disip.
Evanjelizasyon an se yon mesaj	Evanjelizasyon an se yon konvèsasyon.
Misyon an se yon depatman nan legliz la.	Legliz la se yon misyon.

Dan Kimball (2009: 253) fè remake ke jenerasyon k ap parèt yo konekte ak lide pou yo viv ann amoni ak Jezi, pou yo lokalize tèt yo nan Wayòm Bondye a epi pou yo patisipe nan Wayòm nan kounye a. Sa a, kontrèman ak sa legliz modèn lan konsantre sou yo te avèk Bondye nan syèl la, sètènman sa a se yon reyalite, men li dwe konsekans premye viv isit la dapre valè yo nan Wayòm nan, yon fwa Kris la te transfòme nou ak li. Lespri Sen. Evanjelizasyon sa a karakterize pa:

1. Fè yon envitasyon pou Wayòm nan olye pou yo ofri yon chemen nan syèl la.

2. Li gen pou fè mwens ak yon envitasyon pou yon evènman ak plis ak yon envitasyon pou fè pati yon kominote. Se konsa, sekans nan evanjelizasyon sa a se (Kimball, 2009:256):

- Etabli yon kominote ak moun oswa mennen yo nan di Bondye mèsè ak kominote lafwa a.

- Nan kongregasyon sa a, gen konvèsasyon, ministè, lapriyè, ak adorasyon.

- Apre yon tan, lè yo dekouvri sa ou kwè, yo envite yo angaje yo.

3. Evanjelizasyon an se plis sou dyalòg ak koute, pase preche ak pale.

4. Evanjelizasyon an se yon pati nan disip ak kilti legliz la, olye ke yon bagay ki fèt sou apa.

5. Evanjelizasyon an baze plis sou "fòmasyon disip-evanjelizasyon" pase sou amizman (nan "evennman evanjelis la").

6. Evanjelizasyon jodi a mande plis tan ak konfyans.

6.2.2 Evanjelizasyon relasyonèl

Yon sentòm prensipal yon legliz ki an sante (Galloway, 2002:40) se relasyon lanmou kreyen yo. (Jan 13:35). Relasyon lanmou sa yo pa sèlman pou fanmi an, legliz la, men yo dwe depase nan chak relasyon disip la genyen. Sa enkli moun ki poko resevwa Kris kòm sovè pèsonèl.

Stephen Macchia (2002:115) fè remake ke *"Legliz la an sante fè espere pou ankouraje relasyon entèpèsonèl ki eksprime nan renmen ant fanmi yo, ant manm li yo ak nan direksyon pou kominote li sèvi a"*. Se poutèt sa,

evanjelizasyon relasyonèl la se yon zouti ki mache tèt pou tèt ak fòmasyon disip nan gras la.

Evanjelizasyon relasyonèl la se pataje levanjil la nan fason estratejik e avèk pasyans ak diferan gwoup moun ke disip la gen rapò avèk yo, kòmanse ak fanmi, zanmi, epi enkli kòlèg travay, vwazen, elatriye. Sa dwe fèt ak pasyans ak lanmou, chèche tout opòtinite pou prezante yo Kris la kòm sovè. Anjeneral yo itilize ilistrasyon sou sa li te deja fè nan lavi disip la nan yon sèten sikonstans ki se rezon ki fè konvèsasyon an ak moun ki pa kwayan an. Li gen anpil valè tou pou bay kèk sèvis kòm yon aksyon lanmou (pou moun n ap evanjelize a, nan objektif pou montre lanmou Bondye a.

- ***Kle a se relasyon ki gen sans.*** Sa vle di konekte ak lòt moun. Kidonk, pandan n ap mache, nou bezwen priye epi atantif pou entèraksyon nou yo ak fason Bondye ap dirije nou. Li trè enpòtan pou ekspriye lanmou ak akseptasyon san kondisyon (Macchia, 2002:120).

- ***Swiv egzanp Kris la:*** Istwa Jezi t ap rele premye disip li yo genyen tout karakteristik evanjelizasyon relasyonèl yo. (Lik 5). Kris la te kòmanse ministè li, li te rele disip li yo. Anvan li te rankontre yo, li te geri malad yo ak reprimande demon sou moun ki posede yo.

- ***Imite Kris la, ki te sèvi ak tèt li kòm yon benediksyon.*** Chak fwa Jezi te jwenn yon moun ki te nan nesesite, li te okipe li. Sa a se fason Jezi te viv.

- ***Rekonèt bezwen moun ki bò kote nou yo epi nan lapriyè, reflechi sou fason nou kapab satisfè li.*** Sa a enplike nan ankouraje otantisite, pèsèverans, onètete, ak entegrite. (Macchia, 2002:122). Sa a mennen nan konvèsasyon ki gen sans ak moun ki gen bezwen nou konnen. Kris la te tounen vin jwenn Pyè e anvan li te mande l pou l swiv li, li te rekonèt yo te bezwen pwason. Mesye sa yo te gen fanmi pou pran swen epi yo te travay tout nwit lan pou pran pwason, men yo pa t reyisi. Apre Kris la te idantifye bezwen an, li te satisfè sa pou yo.

- ***Montre favè, mizèrikòd ak padon.*** Legliz la dwe enkòpore favè Bondye ak mizèrikòd li yon fason pou lòt moun jwenn benediksyon nan fason ki fè kè Bondye plezi. (Macchia, 2002:126).

- ***Fè konnen byen klè ke se pa tout bezwen ki gen pou wè ak lajan.*** Pafwa ou ka ede yon kamarad klas etidye. Lòt fwa moun jis bezwen yon moun pou koute epi gen yon moun pou pale ak priye. Jès lanmou sa yo enpòtan paske yo pèmèt nou konekte avèk yo.

6.2.3 Baz bibliik pou evanjelizasyon relasyonèl la

Plizyè pasaj montre kijan Senyè Jezi ak Legliz primitiv la te itilize evanjelizasyon pèsònèl anpil. Pami yo:

- Jan 1:40-41. Andre, frè Simon Pyè a, se te youn nan de moun ki te tandè Jan e ki te swiv Jezi ki se Kris la. Sa a an premye te jwenn Simon, frè li a, li di li: Nou jwenn Mesi a (ki vle di Kris la).
- Jan 1:45. Filip jwenn Natanayèl, li di li: Nou jwenn youn nan moun Moyiz te ekri nan lalwa a ansanm ak pwofèt yo: Jezi, pitit gason Jozèf la, moun Nazarèt la.
- Jan 4:6-7. Pi Jakòb la te la. Se konsa, Jezi, fatige nan vwayaj la, chita konsa bò pi a. Li te anviwon sizyèm èdtan. Yon fanm soti Samari vin tire dlo. Jezi di li: Ban m ti dlo pou m bwè.
- 1 Pyè 3:15 . Sèl bagay, se pou nou rekònèt se Kris la ki Seyè a nan kè nou. Se pou n' toujou pare pou n' defann tèt nou chak fwa yon moun mande nou espplikasyon sou espwa nou gen nan kè nou an;

6.2.4 Benefis evanjelizasyon relasyonèl la

- Pa gen okenn pwogram espesyal pou egzekite oswa yon orè pou kenbe. Disip la evanjelize kote ak ki lè yon opòtinite prezante.
- Ou travay nan esfè enfliyans ou deja genyen. Zanmi w, fanmi w, vwazen w ak kòlèg travay ou yo gen plis chans pou yo koute w pase yon etranje. Chans ou genyen pou evanjelizasyon siksè yo pi gwo nan gwoup sa a pase ak moun ki pa gen okenn relasyon.
- Temwaye nan yon fason ki natirèl. Ou pale sou Senyè a ak sali pandan w ap pale sou lòt sijè enpòtan. Ou dwe tann bon moman pou anonse Pawòl la, olye pou w konfwonte moun nan lè li ka pa apwopriye a.

6.2.5 Konsèy pratik pou kòmanse pataje bon nouvèl la

1. Konnen ke ou se yon "moun ki fèt ankò." Ou kapab sèlman pale avèk siksè ak lòt moun sou bagay sa yo ke ou te fè eksperyans nan pwòp kè ou ak lavi ou.
2. Moun nan dwe "plen ak Lespri a." Ou dwe pran swen fòmasyon espirityèl ou tout tan.
3. Ou dwe kondwi tèt ou kòrèkteman, bay yon bon temwayaj. "Sa nou ye souvan kanpe deyò nan yon fason ke moun pa kapab tandè sa nou di".
4. Kwayan an dwe yon disip lapriyè. Lapriyè se fòs ki ouvri tout pòt, retire tout baryè. "Legliz la mache sou jenou li".
5. Swiv direksyon Bondye bay pou konnen ki moun pou w adrese, ak ki mo pou w di, paske se sèlman Bondye ki konnen kè kiyès ki prepare e ki bezwen patikilye li genyen.
6. Chèche opòtinite pou w pale poukont ou ak moun w ap fè fas avèk li a, paske li diminye entèripsyon, epi elimine moman ki anbarasan yo.
7. Kwayan an dwe travay enspire pa lanmou anvè Bondye ak lanmou anvè pwochen li.
8. Pliske difikilte moun k ap chèche Bondye a diminye lè l ap rele nan pye Bondye ak tout senserite, li bon pou nou sijere pou nou mete ajenou pi vit posib.
9. Disip la dwe mete tèt li nan menm nivo ak moun li fè fas a. "Mwen te fè tout bagay pou tout moun, se konsa ke soti nan chak pwèn mwen sove kèk" 1 Kor. 9:22.
10. Travayè pèsònèl la pa dwe panse ke travay li fini lè li pote yon nanm nan pye Kris la.
11. Sèvi ak don espirityèl ou yo kòm yon mwayen pou sèvis. 1 Pyè 4:10

Dale Galloway (2002: 20-21) bò kote pa l fè remake ke pou yo ka pi efikas nan kominikasyon ak moun ki pral evanjelize a, moun nan dwe:

- Kòmanse koute byen. Yo bezwen aktivman koute ak konprann. Li dwe gen yon koutans anpati.
- Kòmanse kote yo ye a. Koute bezwen yo, dout ak lit yo, dyalòg.
- Eksplike Krisyanis debaz la, nan mo senp ke yo konprann. Ou kapab sèvi ak yon vèsyon popilè nan Bib la.
- Kòmanse ak levanjil yo.
- Pran an kont efè kimilatif la. Anpil moun ap bezwen plizyè konvèsasyon atravè relasyon ki gen sans sa a anvan yo aksepte Kris la kòm sovè pèsonèl yo.
- Chèche pou yo pwoche bò kote kominote lafwa a (nan yon ti gwoup, legliz lokal, elatriye) pou yo kòmanse fè eksperyans yo fè pati Wayòm nan.
- Ede yo santi yo fè pati kominote lafwa a.
- Ankouraje yo pou yo kòmanse aplike valè ak prensip bibliik yo nan domèn nan lavi yo, pou yo fè eksperyans konfyans nan Bib la ak nan Bondye. Pa egzanp, nan zafè fanmi.

6.3 Konklizyon yo

Jezi kontinye mande nou pou nou ale fè disip nan resanblans li. Se pa yon bagay nou ta dwe kite pou sèten evènman nan Legliz lokal la. Pataje lanmou Kris la ta dwe fason kretyen an ap viv.

Pou nou temwen Kris la nou dwe aprann bati relasyon ki gen sans ak moun ki bò kote nou yo: fanmi pwolonje, zanmi, vwazen, kòlèg travay oswa kamarad lekòl, elatriye. Etabli relasyon ki gen sans sa vle di pran yon enterè nan yo, nan bezwen yo epi sitou nan pataje bon nouvèl la avèk yo.

Kòm yon koup ak fanmi nou ka jenere plizyè opsyon pou pataje ak lòt moun:

- Envite zanmi nou yo gade yon fim kretyen epi answit pataje sa Bondye fè avèk nou nan chat ki vin apre a. Ti pitit nou yo ka fè menm bagay ak zanmi yo.
- Nou ka envite zanmi nou yo nan yon dine ak yon diskou pa yon envite nan legliz la (oswa yon moun nan fanmi an) sou pwoblèm ke fanmi yo genyen.

- Yon manman ki pa travay andeyò kay la ka envite manman kondisip pitit li yo (ki wè lè l al depoze pitit gason l lekòl) pou fè yon chita pale sou koko chak vandredi chak semèn.
- Prepare ak temwayaj sou pwoblèm komen ke zanmi oswa kòlèg travay nou yo ka pataje avèk nou. Pa egzanp, sou yon pwoblèm sante yo ap fè fas, sou pwoblèm nan relasyon marital yo, sou pwoblèm finansye. Nou ka pwofite epi pataje avèk yo kijan Bondye ede nou nan chak ka.

Efò pou pataje Kris la dwe kontinye.

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

1. Drese yon lis twa fason kreyatif ke, ansanm ak mari oswa madanm ou ak fanmi ou, ou ka pataje renmen Kris la nan yon fason relasyonèl.
-

Referans bibliyografik

Galloway, Dale (2002). *Legliz la pou jou nou yo*. Nazarene House of Publications. Kansas City.

Kimball, Dann. (2009). *Legliz k ap parèt la. Ansyen Krisyanis pou nouvo jenerasyon nan Kris la*. Editorial Vida.

Macchia, Stephen. (2002). *Ki jan yo reyalize yon legliz ki an sante. 10 karakteristik*. Editorial Mundo Hispano. El Paso, Texas.

Leson 7. Fòmasyon Disip **atravè plizyè ti gwoup (selil)**

Tèks bibliik: **Travay 16**

32 Epi yo fè l' konnen pawòl Seyè a, limenm ansanm ak tout moun ki te lakay li. 33 Menm lè a, nan mitan lannwit lan, li pran yo, li mete renmèd sou tout kote yo te blese. Lèfini, Pòl ak Silas batize l' ansanm ak tout fanmi li. 34 Chèf prizon an fè yo moute lakay li, li ba yo manje. Nonm lan te kontan anpil ansanm ak tout fanmi l' paske koulye a yo te kwè nan Bondye.

Objektif:

- **Analize** avantaj ki genyen nan yon ti gwoup fòmasyon disip.
- **Detèmine** ministè yo pou devlope nan yon ti gwoup.
- **Evalye** posiblite pou w fòme yon ti gwoup ak fanmi w ak zanmi w.

7.1 Entwodiksyon

Youn nan estrateji pou grandi nan Chemen Gras la se ti gwoup fòmasyon disip. Se yon estrateji ki kapab aplike nan nenpòt legliz lokal kèlkeswa gwosè li oswa resous ki disponib.

Se estrateji sa a ki pèmèt nou antanke koup oswa fanmi kòmanse apwoche Wayòm Bondye a ak moun nou deja pataje mesaj delivrans lan. Se poutèt sa, nan lesan sa a nou pral etidye ki karakteristik yon ti gwoup? Ki avantaj ki genyen nan disiplin nan fason sa a? Ki sa ki ministè ti gwoup la? Men, pi plis, nou pral jwenn defi pou fòme yon ti gwoup ak fanmi nou ak zanmi nou yo.

7.2 Devlopman

7.2.1 Kisa selil oswa ti gwoup yo ye

Pablo Deiros (2011: chap.5 p.2) mansyone ke yon selil espartyèl se yon ti gwoup kote tout eleman nan legliz la yo rankontre. Tout fonksyon legliz la ak misyon li reprezante totalman nan lavi gwoup sa a. Kominyon ki egziste ant manm li yo pèmèt selil la aji kòm yon antye konplè, ak pwòp lavi li. Se patisipasyon chak manm ki kenbe l vivan e an aksyon.

Bò kote pa l, César Castellanos (Deiros, 2011: kap.5 p.5) etabli ke "Selil yo se ti gwoup ki fòme ak moun ki rankontre omwen yon fwa pa semèn, nan objektif pou devlope yon kwasans konplè ki konsantre sou pawòl Bondye a".

7.2.2 Fondaman legliz selilè a.

Bill Donahue ak Russ Robinson (2008:26) etabli ke nati Bondye a komen. Yo konsidere prensip sa yo nan agiman yo:

1. Bondye egziste nan kominote a kòm twa moun nan youn.
2. Bondye te vin fèt nan lachè atravè Jezi ki se Kris la, ki gen relasyon transfòmasyon yo se yon modèl.
3. Jezi priye pou inite tout kreyen yo.

Aprè sa, Donahue and Robinson (2008:26) site Gareth Icenogle:

Ti gwoup la se yon fòm jenerik kominote imen ki transkiltirèl, transjenerasyonèl, e menm transandan. Apèl èt imen pou reyini ansanm an gwoup se yon ministè Bondye kreye (ontolojik) ak òdone (teyolojik) Bondye ki soti nan nati ak objektif yo menm. Bondye menm jan yo egziste nan kominote a. Demonstrasyon natirèl ak pi senp nan imaj kominal Bondye a pou limanite se reyinyon an ti gwoup.

Relasyon Jezi genyen ak disip yo se yon egzanz pafè sou entèdepandans relasyonèl. Byenke Jezi te eseye okipe bezwen fowl moun yo tou, li pa t janm neglije atansyon l sou "ti gwoup" li a ki te fòme avèk douz disip yo. Li te pataje lavi l ak ministè l avèk yo, li te anseye yo, li te voye yo deyò, epi answit li te kite yo kontinye ministè li.

Aprè sa, nan Jan 17, Jezi prezante ideyal Bondye pou pitit li yo: ke yo viv nan inite. Lapriye li se "pou yo fè yon sèl, menm jan ak nou. Donahue and Robinson (2008:36) mete li nan fason sa a. Jezi ap di nou: "Mwen vle nou jwenn kalite inite nou fè eksperyans nan Trinite a".

Donahue ak Robinson (2008:44) fè remake ke anplis ke yo te fèt pou lavi kominotè, Bondye te kreye nou tou pou nou viv nan entèdepandans. (Jen 2: 18, 21-24; Eff. 5:28,31). Aprè sa, yo dekri benediksyon yo resevwa atravè kominote a:

- Yo resevwa fòs pou fè fas ak tanpèt lavi yo.
- Yo resevwa bon konprann pou desizyon enpòtan yo.
- Yo eksperimante responsablite ki se yon bagay ki enpòtan anpil pou kwasans lan.
- Yo jwenn akseptasyon, ki ede retabli blesi yo.

Gareth Icenogle (Donahue & Robinson, 2008: 69) mansyone ke:

Ti gwoup yo se mikwokosm kominote kreyasyon Bondye a. Chak fwa de moun oswa plis reyini ansanm, yo vin yon refleksyon vrè imaj ak resanblans Bondye a. Ti gwoup yo se tèren fondamantal pou yo vin yon imaj prezans Bondye redanmtè a oswa pou pwojete sistèm destriktif lèzòm yo. Chak ti oswa gwo rasanbleman moun egziste nan tansyon sa a pou manifeste yon estrikti inimen oswa enkòpore relasyon redanmsyon pou travay Bondye.

7.2.3 Modèl premye legliz la.

Bib la gen anpil egzanp kote Legliz la te rankontre lakay yo. Yo ka site (Deiros, 2011: ch. 1, 17):

- Disip yo ap priye nan chanm anwo a apre sipozisyon Seyè Jezi a. Travay 1:3
- Lik fè konnen disip yo “Toulejou, yo tout reyini ansanm nan tanp lan; yo te konn separe pen an bay tout moun nan kay yo, yo te manje ansanm avèk kè kontan san okenn pretansyon” (Travay 2:46).
- Travay 5:42 afime doub kote reyinyon kretyen Jerizalèm yo: nan tanp lan pou lapriyè ak temwayaj piblik, ak kay an kay pou fòmasyon disip.
- Lè Pyè te nan prizon an, “legliz la te toujou ap priye Bondye pou li” (Travay 12:5). Lè Pyè te lage pa mwayen yon mirak, li te ale kote legliz la te rasanble ap lapriyè pou li, sa vle di, "li te ale lakay Mari, manman Jan, ti non Mak, kote anpil moun te rasanble nan lapriyè" (Travay 12).
- Lòt kay andeyò Jerizalèm ak nan dyaspora misyonè kote legliz Senyè a te rankontre tou, yo site sèlman Liv Travay la: kay Lidi Tiyati nan Filip (Travay

16:15), kay Jason nan Tesalonik (Travay). 17:4–7) ak kay Tichik nan Korent (Travay 18:7), kay Pòl te lwe nan lavil Wòm pou dezan (Travay 20:20).

7.2.4 Ministè selil la.

Pablo Deiros (2011, chap.6 p.5) etabli kòm ministè prensipal nan yon ti gwoup:

- **Lapriyè a** se yon bagay ki fondamantal nan lavi ak kwasans legliz la, espesyalman entèsesyon ak lapriyè. Joel Comiskey (Deiros, 2011: ch.6 p.6) fè remake ke:

Selil lapriyè yo se selil ki pwisan anpil. Sentespri a ap leve yon nouvo mouvman selil lapriyè atravè tè a, epi legliz selilè a nan yon pozisyon estratejik pou pote l pwogrese. Lapriyè anfòm natirèlman nan tan adorasyon an nan yon reyinyon selilè (Rev. 5:8, 9). ...Un pati nan responsablite manm selil yo se lapriyè pou yon mond ki pa konnen Jezi antanke Kris la. Chak selil gen pwòp Jerizalèm (katye), epi li pi bon pou kòmanse la. ...Ansanm ak lapriyè pou zanmi ki pa kretyen yo, priye tou pou moun ki pral kòmanse nouvo gwoup selilè a.

- **Entegrasyon an.** Entegrasyon nan mitan manm selil yo ta dwe ankouraje, osi byen ke entegrasyon ak sa yo ki nan lòt selil ki fòme legliz la.

- **Distribisyon tach la.** Ministè inivèsèl la egzèse nan mobilize tout pèp Bondye a (1 Pyè 2:5, 9, 10). Pèsonn pa eskli pou fè disip epi patisipe aktivman nan lavi ak temwayaj kò Kris la.

- **Obeyisans.** Chak disip konsantre sou obeyi Jezi avèk lanmou ak san kondisyon kòm Senyè ak Chèf legliz la. Kidonk, volonte souvren li a pi plis pase volonte disip yo.

- **Selebrasyon.** Li selebre nan adorasyon ak aksyon degreas.

- **Fonksyon trip:** evanjelizasyon, swen pastoral ak devlopman lidèchip. Jan Deiros (2011: chap.6, paj.8) fè remake. Fonksyon trip sa a an ti gwoup yo pi fasil pou jere epi rive pi lwen pase pran legliz la an antye ak santralize li, dapre modèl tradisyonèl la.

- **Devlopman lidèchip.** Joel Comiskey (Deiros, 2011: chap.6, paj.9) fè remake ke:

Direksyon pastoral la dwe fè L.S an konfyans. Pou travay atravè moun ki vle sèvi Jezi, ou dwe montre antouzyasm epi gen yon temwayaj ki klè. Kòm Bondye leve lidè potansyèl yo, yo bezwen rekonèt kòm lidè selil yo ke yo ye.

- **Miltiplikasyon.** Li ta dwe ankouraje yo atire nouvo envite ki pral moun ki pral resevwa fòmasyon disip yo, kòmanse nan evanjelizasyon an. La a, relasyon entansyonèl manm li yo jwe yon gwo wòl enpòtan.
- **Devlopman espartyèl.** Akonpayman espartyèl ki pi pre nan manm gwoup la esansyèl. Responsablite a jwe yon wòl santral isit la.
- **Kominote a.** Valè Wayòm yo dwe kiltive pou reyalize yon kominote shalom, menm jan ak sa Kris la te devlope ak disip li yo.
- **Konpasyon pou moun ki pèdi yo.** Gen opòtinite pou minis nan kontèks imedyati gwoup la an premye, kite lòt opòtinite tankou lopital, elatriye.
- **Itilizasyon don Sentespri a.** Opòtinite pou sèvi ak don yo nan ministè ki apwopriye pou yo ogmante atravè ti gwoup yo.

7.2.4 Avantaj ak dezavantaj yo

A. Avantaj pou pote Fòmasyon Disip nan gwoup lavi yo

Ti gwoup yo rele tou selil oswa gwoup lavi, gen plizyè avantaj:

- Ou kapab mennen nouvo envite ki pa konn vin legliz. Larry Stockstill (2000: 21) rekonèt gwo avantaj ti gwoup yo ofri lè yo fèt depi nan kòmansman pou atire moun ki poko kwayan.
- Lè divès gwoup lavi (DGL) yo aplike, prezans an mwayèn nan ogmante.
- Plis moun kapab gen opòtinite pou mete don yo an pratik. Nan chak ti gwoup ou gen plizyè moun k ap sèvi ansanm. Moun ki anseye, moun ki mennen refleksyon bibliik oswa predikasyon an, moun ki sèvi tab yo, elatriye.

- Lè w gen yon kominyon ki reyèl, li ogmante posiblite pou l dire. John Wesley te toujou enkyete pou l fèmen "pòt dèyè" atravè fòmasyon disip lè l sèvi avèk ti gwoup yo.

B. Dezavantaj ki genyen aplikasyon fòmasyon Disip nan gwoup lavi yo:

- Li oblije gen kèk resous debaz nan kay frè yo kote reyinyon an pral fèt.
- Pafwa li difisil pou deplase kèk pwofesè nan DGL la
- Si gen ti moun nan DGL la, pafwa yo dwe gwoupe yo nan menm chanm malgre diferans laj yo.
- Li difisil pou moun ki gen menm nivo matirite espiyèl yo kowenside nan yon DGL.

7.2.5 Sijasyon pratik pou pote Fòmasyon Disip la nan gwoup lavi yo:

- Gwoup yo kapab entegre pa kèk karakteristik espesyal: selibatè, manman ki se chèf fanmi an, manman adolesan, fanm, jèn moun, ak anpil lòt ankò.
- Si ou vle sèvi ak pwojeksyon PPT, li kapab konekte ak yon televizyon ekran plat.
- Li bon pou gen yon zòn espesyal pou ti moun yo, selon laj yo.
- Fòm ti moun ki pi gran yo pou sipòte pwofesè a (oswa anseyan yo)
- Si yo detekte ka ki difisil kote yo bezwen plis konsèy, yo kapab tounen vin jwenn pastè a.
- Nouvo ministè a kapab parèt pou sèvi sèten sektè nan legliz la.
- Nouvo konvèti dwe pran fòmasyon disip debaz yo nan yon gwoup separe.
- Rete an kontak pandan tout semèn nan. Pou fè sa, sèvi ak resous ou genyen nan men w yo (FB, WhatsApp, elatriye)

7.3 Konklizyon yo

Nou te analize karakteristik yo nan yon ti gwoup. Nou te wè disiplin nan fason sa a ofri nou plizyè avantaj. Nou te etidye tou ke ministè yo nan yon ti gwoup se yon bagay ki vrèman fondamantal menm jan ak sa yo nan Legliz lokal kote gwoup la fè pati a.

Kounye a li tan pou nou evalye si li enpòtan pou fòme yon ti gwoup ak fanmi nou ak zanmi nou. Ann sonje eksperyans prizonye Filipyen an ki te mennen tout fanmi I lè Pòl ak Silas te vin lakay li ak rezilta yo te jwenn. Travay 16:16-34

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

1. Konsidere mete yon ti gwoup lakay ou ak zanmi w ak fanmi w.

Referans bibliyografik

Deiros, Pablo A. (2011). ***Legliz selilè a***. Piblikasyon Proforma. Buenos Aires, Ajantin.

Donahue, Bill & Robinson, Russ. (2008). ***Bati yon ti gwoup legliz***. Editorial Vida. Miami Florid.

Stockstill, Larry. (2000). ***Legliz selilè a***. Editorial Karayib la. Miami Florid.

Leson 8 Responsablite sosyal **legliz la**

Tèks bibliik: Lik 6:35

"Fè byen... san w pa atann anyen an retou, konsa w ap gen yon gwo rekonpans".

Objektif:

- **Analize** aksyon Kris la ak premye legliz la pou ede moun ki nan bezwen yo.
- **Detèmine** ki Ministè yo ka devlope kòm yon fanmi, ti gwoup oswa legliz.

8.1 Entwodiksyon

Bondye te rele nou nan sentete. Men, jan Wesley te konprann li an, se yon sentete relasyonèl kote ke pi gwo prèv la se renmen an aksyon anvè moun ki bò kote nou yo, espesyalman anvè moun ki pi nan bezwen yo.

Jezi li menm ak apre legliz primitiv la kite pou nou eritaj sa a ki te prezan depi nan kòmansman Legliz Nazareyen an. Pou rezon sa a, nou pral etidye modèl Jezi te kite pou nou an konsènan gen konpasyon epi pran aksyon ki ede lòt moun rive jwenn tout potansyèl Bondye te mete nan yo a tou.

Se pou sa, li nesèsè pou sèvi ak lantiy ke Jezi te itilize lè li te wè bezwen divès sektè nan epòk li a ki gen plis bezwen, tankou pòv, malad, fanm, vèv, pami anpil lòt. Lè sa a, nou pral kapab desine aksyon kòm yon koup ak maryaj aplike aksyon nan fanmi nou ak legliz lokal yo. Se pou nou sonje ke esans la se yo dwe transfòme epi lè sa a, aji jan k esa dwe fèt la.

8.2 Devlopman

8.2.1 Reflete lanmou Bondye nan relasyon nou ak manyè Jezi ki se Kris la

Pou analize ki jan disip la ta dwe ye anvè lòt moun, li nesèsè pou nou sonje Modèl Senyè Jezi te kite pou nou an. Gen kèk karakteristik tankou (Wood, 1972):

- Li te pouse pa lanmou pou pwochen l, nan pwèn li bay lavi l pou yo. Jan 3:16
- Revalorize fanm ki nan kontèks jwif la te gen ti valè oswa pa te genyen okenn valè.
- Li te enkyete pou byennèt moun yo, enkli sante yo.

- Li te konprann emosyon moun yo epi li te chèche geri yo (fanm samaritèn nan, vèv ki pèdi pitit gason l lan, manman yon fi ki gen pwoblèm espiyèl, elatriye).
- Li te bay ti moun yo yon plas espesyal, ki nan kontèks sa a yo pa t genyen.

Matye 19:14

- Renmen moun ki echwe yo, toujou bay moun ki nan nesesite yo. Lik. 15:11-32
- Konsantre sou bezwen lòt moun, anvan menm bezwen pa yo. Matye 19:36
- Li te padone moun ki te atake l yo, kidonk li te montre lanmou an aksyon. Lik 23:24

Pami karakteristik Wayòm Jezi te anonse nou an, sousi Jezi te genyen pou pòv yo rekòmanse, paske li t ap chèche moun ki pi meprize nan sosyete a, tankou moun ki gen lalèp, pwostitye, pèseptè, elatriye. Wayòm nan pote avèk li demand, pami yo, pa egzanp, se renmen Bondye ak lòt moun tankou tèt li. Nati Wayòm nan reflekte nan yon sentete relasyon ki manifeste an konsekans.

8.2.2 Responsablite sosyal premye Legliz la

Responsablite sosyal la te fè pati idantite premye Legliz la. Enkyetid pou pòv yo te yon pati evidan nan lavi kongregasyon an. Modèl Legliz primitiv la te kite gwo ansèyman pou nou (Wood, 1972):

- Vann pwopriyete yo pou sipòte bezwen lòt moun, Travay 4:32-37
- Yo te nourri kominote kretyen ki te reyini pou resevwa ansèyman an. Travay 6.
- Yo te bay gwo èd ak kominote a ki t'ap fè fas ak gwo grangou. Travay 11:27-30; 12:17. Nan plizyè okazyon yo te Legliz tankou sa a nan Masedwàn ki nan mitan pèsekisyon e menm nan rate te bay ak anpil jenewozite. 2 Kor. 8:1-7
- Yo te geri grasa mirak. Travay 3:1-10; 5:15; 28:8
- Libere anpil moun ki te anba pwisans move lespri yo, Travay 8:4-13
- Yo te pran swen prizonye yo, ki te anjeneral konsa akòz Kris la. Ebre.13:3
- Yo te distenge pa Ospitalite yo , Wom.12:13
- Yo te ankouraje pi bon kondisyon pou esklav yo. Ef. 6:5-9; Kol 3:22-4:4

- Pwomosyon respè pou chèf yo. 1 Tim. 2; 1, 2; Wom. 13:1-7

Kjell Nordstockke (1998) mansyone ke lanmou transfòmasyon Bondye a te chanje fason pou yo gen rapò ak lòt moun, ki te fè diferans ak anviwònman payen an.

8.2.3 Gid Jeneral sou Konpasyon Legliz Nazareyen

IDN te etabli kòm direktiv nan Idantite Nazareyen an (2015:37-39):

1. Konpasyon ki gen entansyon manifeste kè lanmou Bondye.

Lefèt ke Bondye te voye Pitit Gason l lan nan mond lan e ke Jezi te mouri pou benefis limanite se pi gwo kado lanmou ak konpasyon Bondye. Bondye te ban nou Pitit li a nan abondans lanmou li pou nou ka gen lavi ki pap janm fini an. Lanmou Bondye pou limanite eksprime nan aksyon otantik konpasyon pa kwayan anvè kreyasyon Bondye a.

2. Konpasyon avèk objektif la ap toujou fèt nan non Jezi ki se Kris la.

Jezi te touche ak konpasyon nan lanmou ak swen pou pòv yo, pou moun ki pèdi yo, moun ki malad yo, moun ki majinalize yo ak moun ki vilnerab yo. Nou fè tout aksyon sèvis, jenerozite nan non Jezi, epi ofri efò ki revele lanmou Jezi ki se Kris la (Mt 10:42).

3. Konpasyon ki gen entansyon respekte diyite chak moun.

Pèp Bondye a ofri espwa, lanmou, ak èd nan non Jezi nan yon fason ki onore chak moun tankou yon moun ki fèt nan imaj Bondye. Konpasyon pa gen okenn lòt motif pase pou pwolonje lanmou Bondye nan Kris la.

4. Konpasyon ki gen entansyon soti natirèlman nan kwayan ki transfòme yo.

Legliz la rele pou enkòpore lanmou ak konpasyon Bondye. Apèl konpasyon an touche tout domèn nan lavi nan yon fason ki konplè. Li se transfòme kè kwayan an, li menm k'ap travay pou reyalize transfòmasyon fizik, sosyal ak esprityèl mond lan.

5. Konpasyon avèk objektif la se definisyon Wesleyan nou an konsènan misyon entegral la.

Nou kwè Papa a ap travay deja ak pouvwa Lespri Sen an nan lavi chak moun, epi yo rele nou pou nou travay ansanm ak li nan bon travay sa a. Nou atire youn ak lòt nan amitye lanmou ak kominote, ki gen konsekans sosyal.

6. Konpasyon ki gen entansyon soti nan lavi nou kòm yon ekspresyon angajman nou an vè misyon Bondye pou rachte yon mond an defayans.

Li chèche wè, tande epi reponn a yon limanite ki kraze ak blese menm jan Bondye fè l la. N ap chèche investi tout resous ki disponib yo pou soulaje soufrans imen epi chèche plan Bondye pou restorasyon, konplè, delivrans ak lapè nan mond lan.

8.2.4 Misyon entegral la: enpak sou kominote lokal la

Legliz la oblije idantifye ak mond lan. Legliz lokal la dwe ranpli pati misyon li gen pou l devlope a, epi li deplase nan yon espas sosyal ak nan yon kontèks politik, men san pèdi idantite l. Li idantifye ak bezwen mond lan epi chèche ede. Demann oswa kondisyon li yo se:

Premye kondisyon an se pou rekonèt pouvwa Kris la. Sa a enplike ke:

- Li vle pou nou tout patisipe.
- Kominote w la se nou menm, legliz ou a
- Rekonèt ke Jezikri se Senyè a
- Li egzèse souvrènte sou lavi moun

Dezyèm kondisyon an se fòmasyon disip radikal la ki vle di:

- Fòmasyon disip kretyen an se yon lavi kontinyèl.
- Lanmou ak jistis yo reflekte nan pratik.
- Enkòpore valè levanjil la.
- Sa vle di obeyisans an vè Bondye.
- Li fèt nan kominote a.

- Li se yon misyonè, li pwoklame Kris la.

Twazyèm kondisyon an se pou yon nouvo limanite inisyè nan Jezi ki se Kris la ki:

- Enkòpore ak pwolonje travay Kris la
- Pwolonje egzaltasyon Kris la
- Pwolonje kwa Jezi a
- Pwolonje rezirèksyon Jezi a

Katriyèm kondisyon an se fè egzèsis kado ak ministè a:

Si nou mete akonplisman misyon entegral sa a kòm yon pi gwo priyorite epi ini li ak gwo kòmandman an, legliz la dwe afekte kominote a nan plizyè fason:

- Pote mesaj espwa a nan Kris la
- Ankouraje konpasyon kreyèn nan pa egzàn.
- Ankouraje yon kilti lapè, nan tan ki tèlman vyolan ke n ap viv la.
- Leve vwa a kont tout bagay ki se peche. Aksyon tankou montre an blòk rejè apwobasyon lwa an favè avòtman, elatriye yo enkli.

8.3 Konklizyon yo

1. Bondye vle nou tout devlope don, kapasite, talan li te ban nou pou pataje mesaj delivrans lan. Li mande nou tou pou nou montre lanmou pou lòt moun lè nou ede yo satisfè yon pati nan bezwen yo. Li lè pou nou evalye ki jan nou kapab kòm yon koup ak fanmi, kote ke ministè yo kapab aplike pou ede moun ki nan bezwen yo.

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

2. Evalye antanke koup ak fanmi, oswa yon ti gwoup, ki ministè ou ka aplike pou ede moun ki nan bezwen yo

Referans bibliyografik

Legliz Nazareyen. (2015). **Idantite Nazareyen yo. Sa ke nou ye. Sa ke nou kwè.**

Nordstockke, Kjell. (1998). Tradisyon dyakonal Legliz la, nan dyakonya. ***Nan Lafwa ak sèvis nan yon mond ki soufri.*** La Paz: Editorial Lámpara.41-67.

Wood, A. Skevington. (1972). Responsablite sosyal nan Nouvo Testaman an. ***Nan Responsablite Sosyal ak Politik.*** Buenos Aires: Ed. Sètitud, 43-83.

Leson 9. **Devlope yon kalite** kominikasyon ki afimativ

Tèks bibliik: Kolosyen 4:6

Lè n'ap pale, di bagay ki pou fè yo kontan, ki pou enterese yo. Konn ki jan pou nou reponn chak moun.

Objektif:

- **Analize** ki stil kominikasyon nou itilize: asertif, pasif oswa agresif.
- **Devlope** kapasite pou koute avèk atansyon pou w kontribye nan amelyore relasyon nou yo.

9.1 Entwodiksyon

Èske w te janm panse sou fason ou menm ak patnè w kominike? Èske w te sispann reflechi sou ki mo ou itilize, si ton vwa ou apwopriye, si jès ou yo byen ranfòse kominikasyon an? Plis toujou, èske w di l sa w panse oswa sa w santi? Èske patnè nou santi yo lib pou vrèman ekspri sa yo panse ak santi? Èske w te konnen moman sa a anjeneral enpòtan menm jan ak sa w di a?

Kominikasyon adekwat kòm yon koup se yon faktè kle pou relasyon sa a an sante, travay epi kenbe. Sa a se akòz lefèt ke kominikasyon nan yon relasyon koup la fè enpak sou divès aspè ladan li: sou byennèt mityèl yo, sou kalite relasyon an, degre nan entimite, kalite lavi k'ap viv nan tèt ansanm nan, degre nan satisfaksyon, elatriye. (Ruiz, 2019).

Nan leson sa a nou pral aprann ke gen fason pou kominike ki ranfòse relasyon ant koup la, fanmi an ak lòt moun. Nou pral wè avantaj ki genyen nan itilize sa yo rele kominikasyon efikas la ak fason pou ankouraje li. Men, nou pral remake sa k ap pase lè w ap itilize lòt kalite kominikasyon tankou pasiv ak agresiv.

9.2 Devlopman

9.2.1 Kisa afimasyon an ye?

Raquel Lemos (2020) fè remake ke pami tout estil kominikasyon ki egziste, afimasyon an se youn nan bagay ki plis efikas. Sepandan, pa gen anpil moun ki kapab mete l an pratik, sitou nan relasyon afektif yo.

Afimasyon an se yon konpetans sosyal ki pèmèt yo devlope yon "konpòtman ki eksprime santiman ak panse yon moun nan yon fason onèt san yo pa blese lòt moun" Lemos (2020).

Maite Nicuesa (s.f.) fè remake sa

Kominikasyon afime a genyen ladan li enplike ekspresyon panse ak santiman, lè w konnen non sèlman pwòp dwa pèsonèl ou, men tou ak dwa lòt moun.

Kominikasyon afime a baze sou dwa chak moun pou eksprime tèt yo jan yo ye a. Nan kontèks koup la li se pratik ki ranfòse itilizasyon mo nou an vin okouran de ekip la. Men, lè li rive bezwen sou yon nivo endividyèl, pa ezite sèvi ak pawòl mwen an.

A. Diferans nan estil kominikasyon an

Anba a se kèk nan karakteristik prensipal yo ki prezan nan moun ki itilize estil kominikasyon sa yo (Comunicare, s.f.). Moun ki aplike kominikasyon afimativ la:

- Montre enterè epi montre senserite.
- Yo defann kwayans yo ak valè yo.
- Sèvi ak langaj kò ki konsistan, kidonk amelyore kominikasyon an.
- Sèvi ak jès apwopriye, ki ede mete aksan
- Sèvi ak yon ton nivo, modilasyon, paske li pi konvenkan ak akseptab, epi li pa entimidasyon.
- Sèvi ak jijman ou pou maksimize resepsyon ak enpak.
- Ou dwe konnen ki jan, ki kote ak ki lè kòmantè w yo kapab enpòtan menm jan ak SA w di yo.

- Ekspriye bezwen w aklè men avèk respè.
- Trete lòt moun ak respè.
- Ranfòse relasyon yo lè w itilize kalite kominikasyon sa a.
- Ranfòse estim pou pwòp tèt ou ak estim moun ou kominike avèk li a.
- Sèvi ak langaj klè pou transmèt mesaj la.

Moun ki sèvi ak kominikasyon pasiv la karakterize pa:

- Pafwa yo di "wi" lè yo vrèman vle di "non". Matye 5:37
 - Yo gen tandans gen santiman fristrasyon epi pafwa kòlè, paske yo pa ekspriye emosyon yo.
 - Ou dwe timid epi ou ka pa pale lè sitiasyon an mande sa.
 - Yo gen ekstrèm sansiblite
 - Moun ki gen yon estil kominikasyon pasiv yo toujou konnen ki jan yo panse y'ap ekspriye tèt yo bay lòt moun.
 - Yo souvan mande eskiz paske yo gen santiman oswa opinyon diferan pase lòt moun.
 - Lè w twò konfyan nan direksyon oswa pwendvi lòt moun se yon lòt karakteristik yon kominikatè pasif.
 - Yo pè ke si yo di sa yo santi yo, yo pral ofanse oswa deranje yon lòt moun.
 - Sèvi ak anpil fraz long ak mo oswa oubyen pral bat alantou ti touf bwa a.
 - Kwè ke se malonnèt oswa egoyis pou di sa ou vle
 - Ou enkyete w pou w ofanse lòt moun si w afime tèt ou.
- Moun ki sèvi ak **kominikasyon agresiv** li ki karakterize pa:
- Posede yon kalite pèsonalite ki gen tandans entimide rès la. Pwovèb 16:32
 - Enpoze bezwen w oswa opinyon w sou lòt moun.
 - Souvan entimide oswa pouse lòt moun.

- Ou sèlman pran swen bezwen ou yo.
- Pa pran abitud fè pwomès.
- Domaje relasyon an.
- Li ka pwovoke kri oswa agresyon fizik.
- Fè mal sou estim pwòp tèt ou lòt moun ou kominike avèk yo.
- Debat, diskite, oswa eseye fè lòt moun nan dakò avèk ou.
- Pa dispoze negosye nan yon konfli.

9.2.2 Kisa afimasyon an itil?

Kominikasyon afimativ trè efikas pou mete limit tou. Pa egzanp, si patnè w la souvan kraze akò ou te jwenn deja,

Gen kèk avantaj ki genyen lè w sèvi ak kominikasyon serye yo se (Lora, s.f.):

- Li rann li pi fasil pou w jwenn respè moun paske, lè w kominike avèk afizyon, ou defann dwa w epi w fikse pwòp limit ou.
- Li ede w kontwole emosyon w paske w pale de yo aklè.
- Li ba ou konfyans pou mande sa ou vle paske ou reyalize valè a aprè li fin fèt.
- Estim pwòp tèt lòt moun amelyore.
- Estrès ki kapab genyen nan relasyon an diminye.
- Relasyon ant koup ak manm fanmi yo amelyore.
- Konfli fanmi yo redwi.

9.2.3 Ki jan afimasyon an kapab devlope

Eksprime sa nou panse ak sa nou santi.

Nou dwe aprann eksprime lide nou, emosyon ak santiman nou. Pa egzanp, ka gen bagay nou pa renmen, men nou pa eksprime yo tankou:

- Nan ka fanm yo, yo ka pa dakò ke mari a pa kite yo travay.

- Kapab genyen diferans konsènan fason yo distribye bidjè fanmi an.
- Ou ka pa dakò sou fason pou edike pitit ou yo.
- Pa santi w sipòte nan travay nan kay la.

Kapab genyen plizyè ti bagay tou ki kapab rasanble de tanzantan epi ki fè "sak la" bagay dezagreyab ke nou pote san yo pa eksprime li pi lou. Pa egzanp:

- Petèt youn nan mari oswa madanm yo renmen fè yon woutin fè egzèsis nan kay la, koute mizik byen fò ak gwo volim.

Sonje bezwen lòt moun yo.

Lè w konsidere bezwen patnè w oswa fanmi w, li pral pi fasil pou w diskite sou pwoblèm oswa kesyon ki enterese w. Fanmi an bati baze sou objektif ki afekte tout moun. Li pa sou sa w ap chèche ankò, kont sa mari oswa madanm ou ap chèche.

Aprann pale pou tèt nou.

Nou dwe pran responsablite pou emosyon nou yo epi eksprime sa nou santi, san blame lòt moun. Evite lonje dwèt ou lè w di "ou te fè", "ou tankou yon bagay", "ou sanble yon bagay" epi, olye de sa, ouvèyman montre pwòp opinyon ou ak lide, emosyon, ak santiman, di "mwen panse", "mwen kwè", "Mwen swete". Pa egzanp:

- Eksprime mwen santi mwen mal lè patnè mwen chwazi kote pou m al fè yon ti mache oswa yon vakans san li pa pran m oserye.
- Si youn nan konjwen yo vin lakay li ak zanmi yo san avètisman alavans, sa ka fè lòt la santi l mal alèz. Ki jan ou ta eksprime li nan pwen de vi mari oswa madanm nan ki santi l mal alèz?

Anvan w atake, li ta pi bon pou w mande.

Nou dwe ede youn lòt. Si patnè m oswa manm fanmi m fè m wè yon bagay ke yo pa renmen, anvan m "pete goumen" nou dwe mande ki sa yo ap refere a plis espesyalman epi wè sa nou kapab fè ansanm pou rezoud li. Pa egzanp:

- Si youn nan konjwen yo di lòt li pa dakò ak fason yo depanse, pa reponn ak kòlè. Ou dwe aji afimativman epi poze kesyon sou sa moun nan ap eseye eksprime nou an. Lè sa a, ou dwe jwenn yon repons pou li.
- Si youn nan konjwen yo di nou ke li pa renmen “ki jan ou trete ti moun yo”. Ki jan nou ta dwe apwoche afimasyon sa?

Panse anvan w pale.

Yon pawòl popilè di "Li bon pou nou di sa nou panse, pa rete ak li anndan kè nou. Men, li pi bon pou nou reflechi sou sa nou vle di a ak kijan nou di li". Sa vle di ke nou dwe fè atansyon sou fason ak moman kote nou apwoche pwoblèm sa yo ki pi difisil pou nou antanke yon koup oswa fanmi.

Maite Nicuesa (s.f.) fè remake gen mo ki ta dwe ranfòse nan dyalòg koup la: mèsì, mwen dezole e tanpri. Menm jan an tou, li pi bon pou evite tèm absoli tankou "toujou" oswa "pa janm".

Respè nan yon koup enpòtan anpil. Kidonk, evite kritike fanmi patnè w la.

Evite sipozisyon.

Li toujou pi bon pou mande epi pa sipoze sa lòt la panse oswa santi oswa ki rezon ki fè pou sa li fè oswa di. Mwen vle pataje yon istwa avèk ou. Yo di ke nan yon ti vil yo t'ap selebre yon maryaj nan yon legliz. Lè a te rive lè pastè a te mande si pat gen okenn anpèchman pou fè maryaj la, e ke moun ki te konsidere l konsa ta dwe vini. Menm lè a, te gen yon silans lanmò kòm yon jèn fanm ki gen yon ti moun nan bra li leve soti nan chèz li soti depi nan ban dèyè a epi li te pase pa devan. Ou kapab deja imajine w kòman eksklamasyon sipriz ak endiyasyon te monte pandan jènfi a t ap avanse ak ti moun nan sou bra li. Lamarye a, lè sa a, vire tèt li epi lè li wè sa k ap pase a, li te vin fache anpil nan yon fason ke li te kouri soti nan tanp lan, men pa anvan yo voye kèk joure sou konpayon li ak ensidwit sou jèn fi sa a.

Anpil moun te soti dèyè lamarye a pou konsole l, men dezòd la te deja tèlman anvayi ke pastè a te deside anile maryaj la. Finalman, li te prèske pou kont li ak jèn fi sa a ki, ak yon figi sezisman, pa konprann sa k ap pase a. Pastè a oze

mande l 'sa li te vle ekspri, byenke an pati li tou sipoze repons lan kòm lamarye a ak envite.

Se te gwo sipriz tande jenn fi a di. Mwen jis te vle ale devan an paske dèyè a mwen pa t kapab tande anyen ... epi pandan mwen te la, mwen t'ap jis eseye pran kèk foto koup la.

Aprè yon tan, li te aprann ke ti fi a te fotograf ke "planifikatè maryaj la" te voye nan evènman an. Asireman, pa genyen okenn moun ki te pran nouvèl moun ki t'ap marye yo ankò. Trase pwòp konklizyon pa ou.

9.3 Konklizyon yo

Kominikasyon afimativ la se yon konpetans sosyal ki dwe devlope. Si w gen patnè w ak fanmi w sou chemen sa a, li pral pi fasil pou w devlope kapasite sa a.

Men, byenke se yon konpetans sosyal, prensip kretyen yo dwe nan kè yo chak pou konpetans sa a ka atenn. Konsidere kèk ladan yo:

- Ou dwe gen sa ki rele metriz ki enplike yon bon jan jesyon emosyon.
- Kòmanse nan renmen pwochen an.
- Egzèsis padon chak fwa nou fè yon erè.
- Devlope yon estim an sante
- Gen senpati.

Se konsa, nou dwe kòmanse, kenbe nan tèt ou ke ansanm nou pral aprann ke tolerans mityèl la enpòtan anpil.

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

1. Prepare yon tablo konparatif ki rezime karakteristik prensipal chak estil kominikasyon.

Kominikasyon afimativ	Kominikasyon pasiv	Kominikasyon agresiv
-----------------------	--------------------	----------------------

2. Oto-administre yon Tès pou wè ki estil kominikasyon ou itilize pi souvan. Anba a gen kèk lyen kote ke ou kapab

- http://asertividadma.blogspot.com/2011/06/test-de-la-comunicacion_6974.html
- <https://www.mensactiva.com/psicologos/test-de-asertividad/>
- https://repository.ucc.edu.co/bitstream/20.500.12494/6779/5/2018_Servicio_Social_MICEA-Anexo3.pdf (li sèlman mezire degre asertivite ou)
- <https://www.psicologia-online.com/test-de-asertividad-con-resultados-3282.html> (li sèlman mezire degre asertivite ou)
- <https://sebastianlora.com/blog/comunicacion-asertiva/>

Kòmante si ou dakò ak rezilta yo epi diskite poukisa oswa poukisa pa.

3. Chwazi yon sijè oswa yon pwoblèm posib ke ou vle adrese nan yon relasyon koup oswa fanmi. Pa egzanp:

- Ki jan pou fè lajan fè plis bagay
- Ki jan pou edike ti moun yo
- Kijan pou fè yo kolabore plis nan travay nan kay la. Sipoze nan ka sa a ke tou de travay.
- Chwazi kèk lòt pwoblèm

Lè sa a, fè egzèsis nan devlope posib "dyalòg" ki ta rive si:

- a) Youn nan konjwen yo te pasif epi lòt la agresif
- b) Si tou de te itilize kominikasyon aktiv la

c) Si youn nan yo te itilize yon kominikasyon afimativ e lòt la yon kominikasyon aktiv

Referans bibliyografik

Mwen pral kominike. (s.f.). **Kominikasyon afimativ, pasiv ak agresiv.**

<https://www.comunicare.es/comunicacion-assertiva-pasiva-y-agresiva/>

Lemos, Rachèl. (2020). Ki jan yo travay kominikasyon aktiv la nan koup la?

<https://lamenteesmaravillosa.com/como-trabajar-la-comunicacion-assertiva-en-la-pareja/>

Lorra, Sebastian. (s.f.). **Teknik kominikasyon afimativ ak tèz afimativ.**

<https://sebastianlora.com/blog/comunicacion-assertiva/>

Nicuesa Guelbenzu, Maité. (s.f.). **Ki jan yo amelyore kominikasyon nan koup la.**

<https://www.webconsultas.com/mente-y-emociones/familia-y-pareja/como-tener-una-comunicacion-assertiva-con-tu-pareja>

Ruiz, Laura. (2019). **Kominikasyon afimativ nan koup la: 4 avantaj li yo, ak ki jan yo amelyore li.** <https://psicologiaymente.com/pareja/comunicacion-assertiva-pareja>.

Leson 10. Evite antre nan relasyon ki toksik yo. Premye pati

Tèks bibliik: **Tit 3:3-5**

Paske, nou menm tou, nan tan lontan nou te tankou moun fou, nou pa t' obeyisan devan Bondye, nou te tankou moun ki pèdi chemen yo. Nou te esklav tout kalite move dezi ak move plezi. Nou t'ap viv ak mechanste, ak jalouzi nan kè nou. Moun te rayi nou, epi nou menm, nou te rayi yo tou. Men, lè Bondye fè nou wè jan li gen bon kè, jan li renmen tout moun, li te delivre nou. Li pa t' delivre nou paske nou te fè kèk bagay ki bon, men paske li menm li te gen pitye pou nou. Li delivre nou lè li lave nou, li voye pouvwa Sentespri li nan nou pou chanje nou nèt, pou n' te ka viv yon lòt jan.

Objektif:

- **Idantifye** konpòtman ki andomaje relasyon nou yo.
- **Rekonèt** konpòtman danjere sa yo ki prezan nan relasyon nou yo.
- **Pran mezi ki nesèsè** pou elimine konpòtman sa yo ki andomaje relasyon nou yo, avèk èd Bondye.

10.1 Entwodiksyon

Nou te etidye nan premye leson yo ke nou se èt ke Bondye te kreye pou nou toujou rete an relasyon. Nou gen rapò ak Bondye, ak tèt nou ak lòt moun. Nou te etidye kèk karakteristik ki distenge Jezi nan relasyon li ak lòt moun kote lanmou, padon, asiste bezwen lòt moun, nan bay valè ke Bondye te bay fanm ak ti moun yo tou, nan aplike Règ dò a nan relasyon nou, nan sèvi lòt moun, ak anpil lòt bagay ankò.

Men kounye a li lè pou analize konpòtman sa yo ki kapab gen yon efè danjere sou relasyon nou yo. Karakteristik sa yo kapab posede pa lòt moun ak moun ke nou kapab kominike. Men, si nou dwe onèt, nou ka jwenn kèk nan konpòtman sa yo ki kapab prezan nan nou.

Pou rezon sa a, nan sa a ak de pwochen leson yo, nou pral konsantre sou etidye ki konpòtman ki danjere nan relasyon nou yo? Ki sa ki te lakòz yo rive nan konpòtman sa a? Ki jan yo ka domaje relasyon nou yo? Ki sa Bib la anseye nou sou sa? Kisa nou ta dwe fè pou rezoud li?

10.2 Devlopman

10.2.1 Kisa yon moun toksik ye.

Royal Spanish Academy defini mo toksik la kòm yon bagay ki gen pwazon oswa ki pwodwi anpwazonnman. Yon pwazon, pandan se tan, se yon sibstans ki lakòz domaj nan sante e menm lanmò lè yon èt vivan antre an kontak avèk li. Sibstans toksik la jeneralman lakòz efè segondè.

Tèm toksik la ka itilize tou kòm yon non. Plis efikasite yon pwazon pi gran, se pi gwo toksisite a: nosyon sa a refere a nivo domaj li ka lakòz yon moun, yon bèt oswa yon plant.

Menm jan yon pwodwi trè toksik se pwazon oswa ka lakòz maladi oswa lanmò kòm yon rezilta nan blesi akòz yon efè chimik, li sipoze ke gen moun ki tou toksik. Yon moun toksik se yon moun ki, lè li gen yon mantalite negatif, afekte lavi nou, anpeche yon devlopman an sante. Moun nan toksik gen tandans vle kontwole tout bagay ak tout moun. Moun ki toksik yo fè nou pa kontan e yo fè nou mal. Yo se moun ki sèlman panse ak tèt yo.

Julia Máxima (209) fè remake ke:

Moun toksik yo pa nesesèman moun ki gen patoloji sikolojik oswa sikyatrik (psikopat), yo ka moun ki gen obstak emosyonèl ki poko devlope imaj oswa maladi nan kalite sa a. Sepandan, si pwoblèm yo pa adrese nan tan li, yo ka jenere aparisyon patoloji sikolojik nan konpleksite diferan nan moun nan tèt li ak nan tout anviwònman li nan enfliyans.

Men, nou dwe sèvi ak "etikèt" moun toksik ak anpil atansyon. David Aparicio (2017) te site Cristina Roda, avèti nou:

Rele yon moun toksik pa inofansif. An reyalyte, li kapab yon atak ki grav anpil, yon joure mechan degize kòm otorite moral ke lekti nan yon koup nan liv oto-èd ka ba ou, san okenn angajman oswa entansyon pi gwo ak lekti li pase delege responsablite bay lòt moun.

Tèm toksik/oswa fasil pou konprann, li gen fòs akòz sonans pwazon li yo. Nan imajinasyon an, li alidi a yon sibstans ki gen koulè varyab, kolan, ki ka pran dife

ak ak ki ou dwe pran anpil prekosyon. Nan sans sa a, lè nou di yon bagay toksik, n ap di ke li pa fè konfyans, nan tèt li, akòz de fason ke li ye a.

Menm jan an tou, Oscar Morales (s.f.) fè nou wè sa konsènan mo "toksik" sa:

Definisyon mo sa a fè nou tounen nan yon sibstans ki danjere, ki ka pwazon e ki gen kapasite pou fè nou mal oswa menm lakòz lanmò akòz pwopriyete chimik li yo; sa vle di yon bagay ki pa nati li se move, terib, sal, kòwonpi, terib, denigre, elatriye.

Se poutèt sa, nou rekòmande pou pa itilize tèm "moun toksik la" avèg. An nou pi byen rekonèt moun ki bezwen favè Bondye nan kè yo, e ke emosyon yo ak pèsonalite yo mennen yo voye siy pou nou mande èd.

10.2.2 Èske Bib la pale de moun ki toksik?

Bib la pa sèvi ak mo "moun toksik". Nou ka di ke tèm nan relativman nouvo. Bernardo Stamateas te ekri yon liv ki rele Toxic People (2009), nan yon pèspektiv kreyen. Li te kontribye nan atire atansyon sou kalite pèsonalite sa a, ki danjere nan relasyon li ak lòt moun. Sepandan, plizyè fwa Bib la avèti nou pou nou fè atansyon ak moun sa yo. Kèk pasaj ki pale de kalite moun sa yo se:

Gen moun ki gen pawòl ki tankou kout nepe; Pawòl moun ki gen bon konprann yo se medikaman. Pwovèb 12:18.

Men, pou lang lan menm, pesonn poko ka donte li. Se yon move bagay ou pa ka kontwole, li plen pwazon ki ka touye moun. Jak 3:8

Venn li tankou koulèv, tankou yon kobra ki soud. Sòm 58:4

Kite m' di Seyè a mèsi! Seyè, Bondye mwen, ala gwo pouvwa ou gwo! Devan ou se respè, se chapo ba! Ou vlope kò ou nan yon gwo limyè. Ou louvri syèl la tankou yon tant pou ou rete. Ou bati kay ou sou nwaj yo ki plen dlo. Ou pran nwaj yo sèvi ou cha, yon kouran van ap pouse ou ale! Sòm 140:1-3

Lè sa a, nou te kapab idantifye kèk pèsonaj ki te konpòte yo nan yon fason toksik:

- Wa Sayil se yon egzanp yon pèsonaj bibliik ki te yon moun toksik.

- Farizyen yo te gen kalite konpòtman sa a
- Nabal, mari Abigayil nan A.T. Li te gen yon konpòtman byen toksik.

Après w fin analize karakteristik moun ki toksik yo nan leson sa a ak nan de pwochen yo, li pral pi fasil pou w idantifye lòt pèsonaj ki te gen relasyon toksik.

10.2.3 Karakteristik yon moun toksik

Dapre Sonia Castro (2022), kèk karakteristik moun ki toksik yo se:

A. Yo pwovoke emosyon dezagreyab nan nou.

Lè nou kominike avèk yo nou pa santi nou alèz. Nou prefere pa abòde anpil sijè transandantal e nou pi sipèfisyèl ke posib pou anpeche w kòmanse eksprime lide w ki chaje ak yon konotasyon negatif.

Après chak konvèsasyon ak yon moun konsa, ou soti "entoksike" pa anpil negativite nan men moun nan toksik. Yo fè nou santi emosyon negatif epi anjeneral nou fini fin itilize, paske yo vòlè enèji nou.

B. Relasyon an konplètman ale nan favè moun ki toksik la.

Moun ki toksik yo egoyis epi sèlman panse a tèt yo. Yo ka pran pòz ke yo ap fè yon bagay pou lòt moun, byenke yo anjeneral gen yon move rezon ki pral benefisye yo. Pa egzanp, nan chapit 15 nan 2 Samyèl, li pale sou fason Absalon t ap jwenn sipò pèp la, men li te fè sa pou l detwi David.

C. Yo montre tèt yo kòm viktim.

Moun toksik yo toujou montre tèt yo kòm viktim epi yo vle tout moun konnen li. Li evidan ke pa gen anyen ki rive l se fòt li. Gen pitye pou tèt yo prezan nan tout tan, menm jan yo renmen parèt kòm yon mati. Fason yo eksprime tèt yo sou lòt moun ka lakòz moun ki koute l kòmanse panse mal ak moun ki toksik la mansyone san yo pa konnen ke souvan se yon egzajerasyon oswa yon manti.

Sonia Castro (2022) fè remake ke "Pwoblèm oswa enkyetid li yo toujou pi wo pase pa lòt moun yo epi fòse lòt moun yo okipe tout bezwen yo, menm si yo

ireyèl, ensiyifyan ak / oswa òdinè". Se yo menm ki chèche kenbe lòt moun mare selon pwòp bezwen yo.

Li sigjere pou evite di yo ke nou gen pitye pou yo, paske se "gaz" ki fè yo kontinye nan wòl yo kòm viktim.

D. Yo renmen manipile lòt moun.

Moun toksik yo twonpe lòt moun pou yo reyalize objektif yo. Bernardo Stamateas (2009) pwopoze yon seri endikatè pou konnen si y ap manipile nou (oswa si nou se manipilatè). Kèk nan yo se:

- Li difisil pou ou eksprime pwòp lide ou epi ou fini aksepte bagay ou pa dakò san ou pa bay opinyon ou.
- Ou te oblije abandone objektif oswa dezi paske patnè w (oswa yon lòt moun) pa t dakò avè w e li te enpoze w lòt bagay,
- Yo limite kwasans ou an tèm de preparasyon pwofesyonèl ou oswa amelyorasyon ou nan domèn travay.

Moun ki se itilize sistèm manipilasyon yo karakterize nan:

- *Chèche fè tèt yo endispansab pou yo ka pran kontwòl. Yon egzanp nan Bib la se ka Absalon ki te vle vòlò twòn David, papa l.*

Chak maten, Absalon leve byen bonè, li al kanpe sou wout la bò pòtay lavil la. Chak fwa yon moun vini ak yon pwoblèm li ta renmen wa a regle pou li, Absalon rele l' sou kote, li mande l' ki bò li moun. Apre moun lan fin di l' moun ki branch fanmi li ye, Absalon di l' konsa: -Gade! Se ou menm ki gen rezon, lalwa avè ou. Men, p'ap gen yon moun kay wa a k'ap koute ou. Apre sa, li di ankò: -Ki moun ki va mete m' chèf nan peyi Izrayèl la? Lè sa a, tout moun ki ta gen yon zafè osinon yon plent ta vin jwenn mwenn, mwenn ta fè l' jistis? 2 Samyèl 15:2-4.

- Yo sanble pran aksyon ki benefisye lòt moun. Tankou ka Farizyen yo ki te vle touye Jezi

Si nou pa fè l' sispann, tout moun pral kwè nan li. Talè konsa, otorite women yo va antre nan koze a, y'a detwi ni tanp nou an ni peyi nou an. Te gen yonn ladan yo ki te rele Kayif. Se li menm ki te granprèt pou lanne a. Li di yo: Gen lè nou pa konprann anyen! Nou pa wè li pi bon pou nou si yon sèl moun mouri pou pèp la. Konsa tout peyi a va sove. Jan 11:48-50.

- *Chèche jere emosyon lòt moun. Tankou ka Dalila ak Samson:*

Dalila di l' konsa: -Ou pa bezwen di ou renmen m' menm, paske ou pa sensè avè m'. Sa fè twa fwa ou pase m' nan betiz. Ou pa janm di m' ki bò ou jwenn tout fòs sa a. Chak jou li rete la nan kò Samson, l'ap plenyen nan tèt li. Samson pa t' kapab ankò, rete pou l' te mouri. Bout pou bout li ba li sekrè a, li di l' konsa: - Mwen pa janm koupe cheve nan tèt mwen. Se yon nazirit mwen ye, yo mete m' apa pou Bondye depi nan vant manman m'. Si yo koupe tout cheve nan tèt mwen, m'ap pèdi tout fòs mwen, m'ap tankou nenpòt ki moun. Jij 16:15-17.

- *Yo pratike chantaj.*

- *Souvan sèvi ak flatrè kòm yon taktik pou kontwole lòt moun. Menm jan ak ka chèf yo ki te predispoze wa a kont Danyèl.*

Se konsa yo kouri al jwenn wa a, yo di l' konsa: -Wa Dariyis, nou mande pou bondye yo ba ou lavi pou lontan ankò! Tout gwo chèf nan peyi a ansanm ak prefè yo, gouvènè yo, minis yo ak lòt chèf yo, nou tout, nou dakò pou wa a pase yon lòd sevè ki mande pou tout moun lapriyè nan pye wa a ase pandan trant jou. Nenpòt moun ki ta dezobeyi lòd sa a, epi ki ta lapriyè nan pye yon bondye osinon yon lòt moun pandan tan sa a, se pou yo jete l' nan gwo twou lyon yo. Monwa, nou mande ou pou fè ekri lòd sa a, lèfini pou ou siyen l'. Konsa, dapre lalwa peyi Medi ak peyi Pès la, yo pa t' ka chanje anyen ladan l', tout moun fèt pou koube devan l'. Dan.6:6-8

- *Kreye konfwontasyon ant moun. Ann wè ka Aman ki te predispoze wa Asyeris kont Jwif yo e sitou kont Madoche.*

Lè sa a, Aman al di wa a: -Monwa, gen yon ras moun ki gaye nan tout peyi w'ap gouvènen yo, yo toupatou nan mitan pèp yo, men yo viv apa. Mès pa yo pa menm ak mès lòt pèp yo. Lèfini, yo derefize obeyi lòd ou bay yo. Li pa ta bon pou wa a fèmen je l' sou sa. Si wa a ta vle, li ta bay lòd pou yo touye yo. Si wa a fè sa, m'ap ranmase twasanswasannkenz (375) tòn ajan nan men anplwaye leta yo m'a mete nan kès wa a. Estè 3:8-9

- *Gen yon estim deswa ki ba.*

- *Yo fè ou doute, sa ki afekte konfyans ou. Gen yon efè ki rele "gaslighting", ki refere a abi emosyonèl ke yon chofè egzèsè sou yon lòt moun. Nan relasyon sa a, li pral fè l' gen dout ke li te di oswa fè yon bagay, trete lòt moun nan kòm si "li te fou". Apre yon tan, moun ki kontwole a vin gen dout si wi ou non li vre ke yon bagay te rive oswa te di.*

- Yo manke senpati, kidonk yo pa enterese ak lòt moun.
- Yo manke senpati, kidonk yo pa enterese ak lòt moun. Se poutèt sa, yoi sèlman gen sousi pou reyalize objektif yo, menm chèche sabote afè pa lòt moun.
- Yo pwofite bonte lòt moun epi yo pral toujou eseye jwenn kèk benefis pèsònèl nan men yo. Pa egzanp, lè yo konnen ou se yon kretyen, yo ap toujou eseye mande w èd "paske ou se yon kretyen epi ou oblije ede yo".
- Yo se ekspè nan jenere koupab pou pran avantaj sou lòt moun. Yo pral fè ou santi ke ou dwe yo yon bagay, ak sa a yo chèche pran kontwòl lòt moun nan.
- *Yo fache fasil.* Se poutèt sa, pwèn an rive kote moun ki anba kontwòl la pa kontredi li, li kòmanse tonbe nan jwèt li.
- Pwoblèm kritik destriktif.
- Yo obsede ak pwojete yon bon imaj.
- Yo se moun ensèten, kidonk nan relasyon entèpèsònèl yo yo eseye pretann ke se sèlman yo oswa se yo sèlman ki gen verite absoli a.
- Yo devlope yon kapasite pou jwenn feblès lòt moun. Lè sa a, yo pral sèvi ak yo pou fè ou mal epi fè ou fèb.
- Yo pa aksepte responsablite pou pwòp aksyon yo. Yo pap aksepte ke yo fè mal.
- Yo pran pòz inyorans, pou yo eseye kache vrè entansyon yo.
- Yo pa enterese jwenn akò. Se poutèt sa, nan yon konfli, yo pa pral vle negosye oswa konsidere bezwen lòt moun nan.

Angela Gual (s.f.) pataje fason sa yo pou defann tèt nou kont moun ki manipilatif:

- Pran konsyans ke y ap manipile nou. Avèk sa yo ap vyole kèk nan dwa fondamantal nou yo:
 - Dwa pou yo trete nou avèk respè.
 - Dwa pou eksprime santiman nou, opinyon nou avèk lide nou.
 - Dwa pou etabli pwòp priyorite nou.

- Dwa pou nou di NON san nou pa santi nou koupab.
 - Dwa pou defann tèt nou kont agresyon ekstèn, kit se fizik oswa emosyonèl.
- Aprann pran yon distans emosyonèl ak moun ki ap eseye manipile nou. Pa ba l pèmisyon pou l fè nou mal oswa fofanse nou.
 - Pa aksepte kilpabilite kontwolè a vle mete nan tèt nou pou tout sa ki rive l.
 - Sèvi ak kòm yon filtè yon seri kesyon kle nan relasyon nou ak moun sa a:
 - Èske w panse sa w ap mande a rezonab oswa yon minimòm jis?
 - Dapre ou menm... kisa w ta gen pou w reponn?
 - Èske w ap mande m oswa ou jis di m?
 - Pran tout tan ki nesesè pou reponn a sa yo mande w la.
 - Se pou w fèm nan deklarasyon w yo san w pa deranje w nan kominikasyon w. Yo se ekspè nan chèche yon pwen fèb pou kontre-atake.

E. Yo pasif.

Byenke yo plenyen pou tout bagay, vrèman gen ti kras oswa anyen yo vle fè pou chanje sitiyoasyon ki aflije yo a. Yo pa vle fè diferan bagay pou simonte enpèfeksyon yo oswa bezwen yo. Pa egzanp, si ou pa jwenn travay ou vle a, ou pa chèche chèche lòt opsyon oswa prepare pou devlope lòt metye.

Pasivite sa a anjeneral lakoz yo viv ak medyokrite.

F. Jalouzi a prezan anpil. Pwovèb 14:30.

Kite m kòmanse ak fab sa a pa Esopo, yon filozòf grèk ki te viv ant 7yèm ak 6yèm syèk anvan epòk nou an. Li rele sèpan an ak koukouy la. Lejand lan fè konnen yon fwa yon koulèv te kòmanse kouri dèyè yon koukouy; li t ap kouri byen vit devan predatè fewòs la, men koulèv la pa t ap abandone. Li kouri ale yon jou epi li pa t abandone, de jou e anyen. Twazyèm jou a, Koukouy la kanpe, li pran pòz li te fatigue, li di koulèv la:

- Tann, mwen abandone, men anvan ou pran mwen, kite m poze w kèk kesyon.

- Mwen pa abitye reponn kesyon pèsonn, men depi m pral devore w, ou ka mande m.
- Èske mwen fè pati chèn alimantè ou a?
- Non.
- Èske mwen te fè ou yon bagay ki mal?
- Non.
- Kidonk, poukisa ou vle touye m?
- Paske mwen pa ka kanpe wè ou k'ap klere.

Koukouy la oze kolekte enfòmasyon sa a, paske li te vle konprann sitiyasyon ki klèman te sanble san sans lan. Yon fwa ke li okouran de jalouzi koulèv la, li jis souri ak vole menm pi wo ak pi vit, kite koulèv la vle mòde limyè klere sa a ki te pwouve yo pa rive jwenn. Nan yon dènye siy nan limyè li a, ti pinèz zèl la rele sèpan an, byen wo anlè li:

- "Li lè pou ou aprann klere tèt ou nan yon fason bèl ke menm nou koukouy obsève gwo bote ak admirasyon ou".

Fab sa a montre nou ke yon moun toksik fè jalouzi. Sa vle di, li deranje ou sa lòt moun genyen oswa yo te reyalize. Yo pa obsève oswa rekonèt sakrifis ak efò lòt moun nan te fè pou reyalize siksè ki ka reflekte nan yon pwomosyon travay, pa egzanp.

10.3 Konklizyon yo

Yon sijesyon ke mwen ta renmen fè se ke nou pito eseye evite itilize tèm "moun toksik la". Mwen wè ke se yon tèm ki itilize trè laj, paske nan revize literati a mwen reyalize ke plizyè douzèn karakteristik anfòm nan tèm sa a ki kapab idantifye yon moun yo rele toksik. . An nou pi byen rekonèt ke yo se moun ki bezwen gras Bondye, ki te blese nan plizyè okazyon e pou rezon sa a pèsonalite yo te andomaje seryezman nan men lènmi an. Rekonèt kòm "toksik" epi pa rekonèt okenn nan konpòtman sa yo nan pwòp moun pa nou deja fè nou youn nan yo, pa fè egzèsis oto-kritik.

Anplis de sa, mete etikèt sou lòt moun kòm moun ki toksik san konesans fè nou limen yon limyè avètisman jòn ki di nou "rete lwen, danje!". Se sa k fè nou kite l wè l kòm pwochen nou ki bezwen favè Bondye ijan, menm jan nou bezwen l chak jou a.

Yon lòt bò, li ta dwe remake ke, byenke nan leson sa a ak de pwochen nou pral analize kèk nan karakteristik sa yo, li pa oblije ke tout oswa pifò nan yo prezan nan moun nan. Ou ka yon moun ki pwodui relasyon danjere menm ak youn, de oswa twa nan karakteristik sa yo.

Nou dwe rekonèt tou ke nan fen sa a ak de pwochen leson yo, nou ka jwenn ke n ap angaje nan yon fòm konpòtman danjere. Avèk èd Bondye ak gras li a, nou dwe kontinye nan fòmasyon espirityèl nou an, chèche avanse transfòmasyon nou nan resanblans Kris la.

Nou etidye jalouzi a kòm yon konpòtman toksik, men nou dwe rekonèt ke li pa viv pou kont li. Jalouzi a ale men nan men ak lòt konpòtman danjere tankou kritik, tripotay, medizans, depandans, repiyans. Tout sa yo se atitud ki konsome fòs nou, ki fè nou vin "opinyonològ ekselan", men pòv mason pwòp lavi nou.

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

Fè yon analiz de konpòtman negatif ke nou te etidye yo. Èske ou rekonèt kèk ladan yo nan lavi ou? Pale ak mari oswa madanm ou sou sa, men ou dwe toleran nan kritik yo.

Kompòtman danjere	Nan ki degre mwen genyen li?	Kisa mwen ka fè pou m simonte li?
Yo lakòz emosyon ki dezagreyab		
Relasyon yo se yon sèl bò		
Yo parèt kòm viktim		
Yo se moun pasif.		
Yo renmen manipile lòt moun		
Yo fè jalouzi		

Referans bibliyografik yo

Aparicio, David. (2017). **"Moun toksik" tèm danjere a ki te vin alamòd nan sikoloji popilè.** <https://www.psyciencia.com/personas-toxicas-el-peligroso-termino-que-se-ha-puesto-de-moda-en-la-psicologia-popular/>

Daniel & Jessi. (2022). **Ki jan fè fas ak moun toksik dapre Bib la. Nan mwen se dezyèm.** <https://soysegundo.com/como-tratar-con-personas-toxicas-segun-la-biblia/>

Ranfòse maryaj. (s.f.). Manipulateur: Destriktè abil. <http://fortaleciendomatrimonios.blogspot.com/2013/03/manipulador-habil-destructor.html>

Bernardo Stamateas. (s.f.). Moun Toksik. [Rezime anime]. <https://www.youtube.com/watch?v=J-menYvCxqk&t=19s>

Gen kesyon. (s.f.). **Ki sa Bib la di konsènan relasyon toksik la?** <https://www.gotquestions.org/Espanol/relaciones-toxicas.html>

Wow, Angela. (s.f.) **Moun ki manipilasyon, ki jan yo dekouvri ak dezame yo.** Sikopedi. <https://psicopedia.org/4598/personas-manipuladoras-como-discubrirlas-y-disarmarlas/>

Evite relasyon ki toksik. <https://www.iglesiaorganica.com/2020/03/29/evitando-relaciones-toxicas/>

Morales, Oscar. (s.f.). **Sispann rele relasyon w "toksik" epi pran responsablite w. Enstiti Sikoterapi ak sante entegral.** <https://ipsicologia.com/personas-toxicas-psicologia/>

Stamateas, Bernardo. (2009). **Moun ki toksik yo.** Editorial Vergara.

Leson 11. **Evite antre nan** relasyon toksik yo. Dezyèm pati

Tèks bibliik: **2 Timote 3:1-5**

Mete sa byen nan tèt ou: nan dènye jou yo, tan an pral difisil anpil. Moun pral fè rayisab, y'ap renmen lajan, y'ap fè grandizè, lògèy ap vire tèt yo, y'ap pale Bondye mal, y'ap dezobeyi papa ak manman yo, y'ap engra, y'ap san okenn respè pou bagay Bondye.

Kè yo ap di, y'ap san pitye, y'ap pale moun mal, y'ap fè gwo kòlè, y'ap brital. Yo p'ap vle wè sa ki byen menm. Y'a mòde an trèt, y'a fè kòlè fasil, lògèy va gonfle lestonmak yo. Y'ap pito plezi pase sèvis Bondye. Y'ap fè tankou y'ap sèvi Bondye. Men, yo pa kwè nan pouvwa Bondye a tout bon vre. Pa mele ak moun konsa menm.

Objektif:

- **Idantifye** konpòtman ki deranje relasyon nou yo.
- **Rekonèt** move konpòtman sa yo ki prezan nan relasyon nou yo.
- **Pran mezi ki nesèsè** pou elimine konpòtman sa yo ki deranje relasyon nou yo, avèk èd Bondye.

11.1 Entwodiksyon

Nan leson anvan an nou te deja etidye kèk karakteristik moun ki toksik yo. Kòm yon rapèl, ann wè:

- Yo lakòz emosyon dezagreyab
- Relasyon yo bouje yon sèl bò
- Yo montre tèt yo kòm viktim
- Yo se moun ki pasif.
- Yo renmen manipile lòt moun.
- Yo toujou nan fè jalouzi

Koulye a, nou pral kontinye analize lòt karakteristik moun ki toksik yo.

11.2 Devlopman

11.2.1 Emosyon moun toksik yo pwodwi nan nou.

Li enpòtan pou sonje ke gen divès kalite moun ki toksik. An jeneral, yo se moun ki chanje atitud nou. Yo se moun ki pa gen matirite emosyonèlman. Cristina Agud (2021) fè remake ke "Yo gen tandans gen rapò nan yon fason absòbe, fatigan, estrès ak / oswa depresyon moun ki bò kote yo".

Gen kèk nan **emosyon ke yon moun toksik ka** jenere yo se (Agud, 2021):

- Yo mete fen nan enèji w oswa optimis ou.
- Yo fè li difisil pou w eksprime pwennvi w oswa opinyon w.
- Yo fè w santi w koupab oswa wont.
- Yo fristre w paske efò w pou w ankouraje l pa janm ase.
- Ou pè pou w pre moun sa a.
- Ou santi ou oblije pran swen l, okipe l oswa pwoteje l.
- Ou santi w kontwole pa moun sa a.

11.2.2 Karakteristik moun ki toksik yo

A. Yo toujou ap pale sou jan yo te soufri.

Yo gen tandans pase tan yo ap pale sou tout difikilte yo te rankontre. Yo pap pale de bon bagay ki rive yo, de sa yo reyalize, de benediksyon Bondye yo. Yo renmen sèvi sant pou lòt moun koute epi senpatize ak yo pou anpil "trajedi" ki te rive.

B. Yo se moun ki egoyis.

Yo pase tout tan yo ap pale de tèt yo. Tou sa yo di yo, yo pral reponn "Mwen menm tou...". Li kapab pale sou reyalizasyon, mache, ti moun, elatriye. Men, menm si yo pale de maladi pral gen yon bagay yo gen pou di kòmanse ankò ak "mwen...".

Nan Manyèl de KoupKontan yo (Rodríguez, 2021) nou analize karakteristik yon moun ki egoyis:

- Estim pou pwòp tèt li se pran monte tèt li pi wo pase tout moun.
- Yo kwè yo merite tretman espesyal oswa tretman privilejye.
- Yo gen tandans devalorize lòt moun.
- Li pral detounen reyalizasyon lòt moun: "li te gen chans ke ou te fè li", "si mwen te gen sipò ke li genyen, mwen ta fè bagay sa yo pi byen"
- Yo gen ti senpati nan relasyon pèsònèl yo
- Yo gen yon gwo bezwen yo dwe admire.
- Yo konsantre atansyon yo sou tèt yo.
- Yo gen tandans awogan. Diskou yo se sou tèt yo, mete yon egzanp nan anpil ka, mete aksan sou reyalizasyon yo, elatriye.
- Yo eseye manipile lòt moun nan fikse yon bagay ki bon pou moun ki egoyis la.
- Nan fanmi an, dabò li pral chèche genyen tout sa li konsidere li merite (rad ki gen gwo mak, machin, elatriye) epi apre l ap reflechi sou bezwen fanmi li.

Kòm egoyis yo manke senpati, nou rekòmande li Manyèl 2021 Happily Married la pou chèche konnen ki jan pou yo ede yo.

C. Yo manke sans akonpayman ak senpati.

Egosantrism yo lakòz yo pa koute lòt moun. Yo pa gen okenn enterè nan santiman ak emosyon lòt moun. Kidonk, yo p ap chèche fè yon bagay an favè lòt moun.

Anpil fwa yo p ap okouran de enpak negatif pawòl yo oswa zèv yo sou lòt moun. Sa a se akòz mank de senpati yo konbine avèk dezi a mete lòt la desann. Sa nou dwe nan ka sa yo se ede yo gen yon bon jan estim pou moun egoyis la, ki ap lakòz relasyon toksik (Rodríguez, 2021).

- Fè yon modèl pwòch pou yo.
- Mete limit ak règ selon chak etap nan devlopman pitit yo.
- Montre lanmou ak afeksyon san kondisyon pou pitit yo.
- Aprann li nan chak etap kwasans pou l fè yon bagay nouvo.
- Ede l fikse objektif li

- Mete aksan sou fòs ou. Pa ezite fè lwanj reyalizasyon pitit ou yo... nan mezi apwopriye. Rekonèt menm efò ak atitid, menm lè rezilta a vle pa te reyalize.
- Aksepte kòm nòmal ke yo fè pwòp erè yo, paske sa yo toujou ap aprann eksperyans.
- Kritike move aksyon san yo pa mete etikèt negatif sou ti moun yo.
- Pa konpare yo ak lòt moun, sitou ak frè ak sè yo.
- Pa pale negatif sou pitit ou yo, sitou devan yo.
- Aksepte pitit ou yo pou sa yo ye. Pa kreye atant segondè sa yo, ke petèt ou tèt ou pa t' reyalize
- Bati konfyans ak espas pou w koute sa yo gen pou di sou sa yo santi, vle, elatriye.
- Sipòte l pou l asime nouvo responsablite selon laj li.

D. Pa nati tripotay ak kritik la anpil pou lòt moun.

Fè tripotay se pale nan yon fason endiskrè oswa mal sou yon moun oswa zafè yo. Yo gen tandans gaye rimè fè mal pou twazyèm pati. Bib la di nou sou tripotay:

Moun k'ap mache fè tripotay mete tout sekrè deyò. Men, moun ki toujou kenbe pawòl yo, kè yo se kòfrefò. Pwovèb 11:13

Pa janm kite manti soti nan bouch ou, ni move pawòl, ni mo deplase. Pwovèb 4:24.

Si ou vle moun renmen ou, padonnen lè yo fè ou mal. Si w'ap mache repete bagay moun fè ki mal, w'ap mete zanmi dozado. Pwovèb 17:9

Enstiti Etid Wesleyan (2022), deklare:

Mache ap fè ripotay se sèvi ak mo nou yo nan move fason. Si moun nan ap souffri ak yon bagay ki mal, li pi bon pou nou sèvi ak bouch nou pou rekonfòte ak sipòte. Men, si moun nan nan nenpòt ki mal, pito nou pale pou konfwonte l dirèkteman nan yon lespri renmen ak restorasyon. ***Men tripotay la se opoze a:***

li fèt dèyè do moun nan, epi li pa ede ditou. ... tripotay la se yon eleman esansyèl pou yon legliz ki plen ak farizyen, olye de enfimyè espartyèl.

Nan yon lòt pwèn, John Sotil (s.f.), mansyone ke moun toksik tripotay:

Yo ankouraje dezakò e yo lakòz rayisman ant vwazen ak fanmi, epi yo se kòz ki fè plis mal yo. Mal ke klas moun sa a ka fè se bagay ke moun pa kapab kalkile. Yo pwovoke diskisyon ant fanmi ak vwazen, epi simen endispozisyon nan mitan frè nan lafwa, mari, kòlèg travay, pastè, fanmi ak zanmi... tripotay afekte opinyon moun yo genyen sou akize a epi enflyanse konpòtman sosyal anvè moun ki se objè tripotay la ak rimè a.

Natalie Carley (2014) analize yon fason enteresan sou ki sa nou ta dwe fè lè nou konnen fot yon lòt moun. Baze sou pasaj ki soti nan Jenèz 9:18, 20-27

Sèm ak Jafè te ka inyore nouvèl frè yo (konsènan touni papa yo), men yo te fè efò pou yo fè plis toujou. Yo te pran responsablite pou kouvri touni papa yo, pou pwoteje l, pou pèsonn pa wè touni l. ...nan kouvri touni yo, Sèm ak Jafè te imite Bondye, ki te kouvri touni Adan ak Èv ak po (pi apwopriye pou kouvri pase dra yo menm te itilize yo). De premye pitit gason Noye yo, olye yo te kite papa yo vilnerab ak ekspoze, yo te kouvri touni l, e pou sa Bondye te beni yo.

Ki jan yo te kouvri li? Machepa do, ak manto a sou zepòl yo. ...Yo te fè efò, yo te pran prekosyon pou veye je yo, pou yo pa fè menm jan ak Kam. Evènman sa a ban nou yon bèl imaj sou ki jan atitid nou ye anvè echèk lòt moun ta dwe ye. Konsidere nidite a kòm yon metafò pou wont peche a. Olye ke papa yo te fè piblikasyon e yo te fè papa yo wont, pi gran pitit gason Noye yo te kouvri l. Olye pou nou jis inyore rapò lòt moun di nou an, nou ta dwe tou fè tout sa nou kapab pou kouvri nidite, wont oswa echèk lòt moun yo epi pwoteje repitasyon yo.

Enstiti Etid Wesleyan. (2022) fè nou sonje ke, nan pèspektiv Juan Wesley, ki jan nou dwe fè fas ak tripotay:

1° Nou dwe mande Bondye pou l ede nou debarase nou de awogans espartyèl nou yo. Sèlman lefèt ke nou konnen ke nou te komèt peche tou e sèlman gras a li, nou te resevwa padon, nou ta dwe mennen nou gen mwens tandans pou jije ak difame lòt moun.

2° Nou dwe ale lwen tripotay (ak tripotay). Lè yon moun eseye pale de yon moun ki pa prezan, nou dwe di: "Dezole, depi moun sa a pa prezan, mwen pito pa pale ni tandè pale de li." Wesley te rezime li nan yon règ osi senp ki plis pwisan: pa pale sou yon moun nan absans yo.

3° Si mwen jwenn yon moun nan yon pwosesis reprimand oswa disiplin nan legliz la, mwen pa ta dwe poze twòp kesyon. Nou pa bezwen konnen detay pou kenbe li nan lapriyè pou gerizon ak sentete.

Yon lòt règ pratik sou fason pou evite tonbe nan jwèt moun ki fè tripotay toksik yo twouve yo nan sa yo rele Twa Filtè Socrates yo (Andreoli, 2016). Fab la di sa ki annapre yo:

Gen yon disip ki te ajite anpil lakay Sokrat epi li te kòmanse pale konsa:

- "Mèt! Mwen vle di w kijan yon zanmi w t ap pale mal de ou..."

– Socrates te entèwonp li pou l di li konsa: "Tann! Èske ou deja pase nan Twa Filtè yo sa ou pral di m nan?"

- "Twa filtè yo...?"

- "Wi" Socrates reponn. Premye filtè a se **verite**. – "Èske ou ak anpil atansyon egzamine si sa ou vle di m nan se verite nan tout pwèn li yo?"

– "Non... Mwen tandè kèk vwazen di..."

– "Men, omwen ou pral fè li pase nan dezyèm Filtè a, ki se jantiyès: sa ou vle di m nan, se omwen yon bagay ki **bon**?"

- "Non, pa vrèman... okontrè..."

– "Oh!" Socrates sezi. "Aprè sa, ann ale nan dènye filtè a. Èske w oblije di m sa, èske li **nesesè**?"

– "Pou m onèt avèk ou, non.... Li pa nesèsè".

– "Lè sa a, nonm ki gen bon konprann nan te souri, si se pa vre, ni bon, ni nesèsè... an nou antere l nan oubli..."

Si ou se yon tripotay, ou dwe konfese ke ou pran plezi nan rakonte sekrè lòt moun. Konfese mank lanmou ou pou pwochen ou ak mank lanmou ou pou

repitasyon Kris la ak legliz li a, tou de depann sou inite. Repanti epi eskize pou li. Travay di pou pa koute tripotay lè w chanje sèk zanmi w, entèwonp tripotay la, oswa retire nan konvèsasyon an (Carley, 2014).

E. Yo toujou vle gen rezon.

Yo se moun ki gen anpil lògèy. Pwovèb 16:18 di, "Lè ou gen lanbisyon, yo pa lwen kraze ou. Lè w'ap fè awogans, ou pa lwen mouri." Yo souvan awogan ak ògeye. Yo panse yo konnen tout bagay e souvan yo santi yo siperyè pase lòt moun.

F. Yo gen tandans jije lòt moun.

Menm si yo pa gen eleman ki nesesè yo, yo souvan fè jijman negatif sou lòt moun.

Dezòm moute nan tanp lan al lapriyè. Yonn te yon farizyen, lòt la yon pèseptè kontribisyon. Farizyen an te kanpe apa, li t'ap lapriyè konsa: Bondye, m'ap di ou mèsè dapre mwen pa vòlò, ni visye, ni adiltè tankou lòt yo; mèsè dapre mwen pa tankou pèseptè kontribisyon sa a. Chak senmenn mwen pase de jou ap fè jèn, mwen bay ladim nan tou sa mwen genyen. Pèseptè kontribisyon an menm te rete dèyè, li pa t' menm gen kouraj leve je l' nan syèl; li t'ap bat lestonmak li, li t'ap di: Bondye, gen pitye pou mwen ki fè anpil peche. Lè sa a, Jezi di yo: M'ap di nou sa, se pa farizyen an non, men se pèseptè kontribisyon an ki tounen lakay li ak padon Bondye. Paske, yon moun ki vle leve tèt li, y'a desann li, yon moun ki desann tèt li, y'a leve li. Lik 18:10-14

11.2.3 Kisa nou ka fè pou moun ki toksik yo?

Pami aksyon nou ka fè pou moun ki toksik yo se:

- **Pa peye sa ki mal pou sa ki mal.** (1 Pyè 3:9-11). Bib la anseye nou ke nou ta dwe fè byen ak tout moun, menm moun ki eseye fè nou mal.
- **Priye pou yo.** Ann wè ak lanmou ak konpasyon, kòm moun ki bezwen lanmou Kris la ak lanmou lòt moun. Mande Bondye pou chanje kè moun toksik la. Nan li gen espwa ak gerizon.
- **Nou pa dwe repwodwi emosyon toksik yo.** Apot Pòl fè nou konnen: "Pa kite sa ki mal konvenk nou; okontrè, venk sa ki mal ak sa ki byen". (Wom. 12:21). Si nou reponn menm jan ak moun ki toksik, nou vin youn nan yo. Pwoblèm nan se

ke nou ka kòmanse nan yon fason konsantre ak yon sèl moun, men toksisite a pral fini afekte lòt relasyon nou yo, kòmanse ak relasyon nou ak Bondye.

- **Mande Bondye pasyans ak sajès, pou l eseye otank posib pou ede moun sa yo.** Nou dwe sonje ke Bondye te ban nou favè li, menm san yo pa merite li. Petèt nou se enstriman Bondye itilize pou pote gras li bay moun sa a. Se pou nou mande direksyon Lespri Sen an tout tan lè n ap fè fas ak kalite moun sa yo.

- **Pa fè tèt atè devan yo.** Nou dwe fè atansyon pou nou pa sibi fas ak moun ki gen kalite sa a, paske toksisite yo pral fini pa lakòz nou gwo deranjman.

- **Konfwonte ak yon vrè atitud renmen.** Lespri nou pale a se lespri nou pral resevwa a.

- **Evite enfekte pa atitud li oswa fason li panse a.**

- **Envite l pou l pale ak yon konseye ekspè pou adrese pwoblèm toksisite a.** Si ou pa santi ou gen resous ki nesèsè pou ede l soti nan pwoblèm li a,

- **Si yo pa vle chanje, mete limit.** Si apre yon ti tan, nou wè moun nan pa vle chanje ak matirite, li posib ke nou oblije pran distans nou ak li pou nou kontinye grandi tèt li. Nan Got Question (s.f.) yo fè kòmantè sa ki annapre yo:

Yo te rele nou pou n pote lapè (Kolosyen 3:15), men yon relasyon toksik detwi lapè a. Gen moun ki tèlman abizan, ke yo pa pèmèt nou chèche oswa negosye lapè nan okenn fason. Lè relasyon an toujou chaje ak dram ki pa nesèsè, lè ou pè pwochen batay la, lè ou pa kapab kwè anyen moun sa a di, oswa lè yon moun ap detwi repitasyon ou ak lapè lespri ou, lè sa a li lè pou kreye distans nan relasyon an.

11.3 Konklizyon yo

Nou dwe pran an konsiderasyon ke dèyè konpòtman toksik yo gen yon moun ki ap souffri akòz mank devlopman emosyonèl li: laperèz, fristrasyon, defisyan, eksperyans twomatik... Se yon moun ki bezwen gras Bondye an ijans nan lavi li.

Nou gen fason pou detekte si lòt moun nan toksik:

- 1) nan fason li konpòte li ak
- 2) poutèt emosyon li degaje devan nou yo.

Si moun ki toksik la se pa mari oswa madanm nou, ti moun yo oswa paran nou, nou gen opsyon pou nou distanse tèt nou oswa mete limit pou moun ki toksik la. Si se yon manm fanmi pwòch, nou gen opsyon pou nou ankouraje yo konsilte ak yon moun (pastè, konseye, elatriye) ki ka ede yo.

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

Fè yon analiz de konpòtman negatif ke nou te etidye. Èske ou rekonèt kèk nan li nan lavi ou? Pale ak mari oswa madanm ou sou sa, men ou dwe toleran fas ak kritik yo.

Kompòtman danjere	Nan ki degre mwen genyen li?	Kisa mwen ka fè pou simonte li?
Yo pale sou jan yo te pase mal moman		
Yo egoyis anpil		
Yo manke sans akonpayman ak senpati		
Yo gaye rimè epi yo kritike lòt moun.		
Yo toujou panse yo gen rezon.		
Yo gen tandans jije lòt moun.		

Li pasaj ki nan 1 Samyèl 125:1-38. Apre sa, ekri vèsè ki koresponn lan, dekri karakteristik ak aksyon chak pèsonaj sa yo. Si karakteristik oswa aksyon an pozitif, endike li ak (+) epi si li negatif ak (-).

Nabal	Abigayil	David,	Sèvitè Nabal la
-------	----------	--------	-----------------

Lè sa a, dekri nan pwòp mo ou ki moun ki toksik la, ki sa yo te pwovoke. Epitou dekri moun ki fè egzèsis relasyon an sante ak sa li te lakòz ak li. Dekri tou premye reyaksyon David te genyen anvè yon moun ki toksik, epi eksplike sa ki te fè l chanje.

Referans bibliyografik

Sharp, Cristina. (2021). **Moun ki toksik: kisa yo ye ak ki jan yo idantifye yo.**
<https://www.salud.mapfre.es/cuerpo-y-mente/psicologia/personas-toxicas-que-son-y-como-identificarlas/>

Andreoli Elizalde, Maria Angel. (2016). **Fab 3 filtè Socrates yo.**
<https://www.loopian.com.ar/empleabilidad/los-tres-filtros/>

Enstiti Etid Wesleyan. (2022). **Kansè nan tripotay.**
<https://www.estudioswesleyanos.org/blog-del-director/el-cancer-del-chisme>

Martinez, Vyolèt. (s.f.). **Ki jan yo ede yon moun toksik?**
<https://violetamartinez.com/blog/ayudar-a-una-persona-toxica/>

Rodriguez, Angel. (2021). **Manyèl byen marye. PÈ. Legliz Nazareyen. Rejyon Mezoamerik.**

Socrates ak twa filtè yo. [Videyo].
<https://www.youtube.com/watch?v=G5THCFvLjcg>

Sotile, Jan. (s.f.). **Yon resèt kont tripotay.**
<https://johnsotilonline.blogspot.com/2009/09/una-receta-contra-el-chisme.html?m=1>

Carley, Natalie. (2014). **Tripotay ak Bib la.**
<https://contralaapostasia.com/2014/06/01/el-chisme-y-la-biblia/>

Leson 12. Evite antre nan relasyon toksik yo. Twazyem pati

Tèks bibliik: *Efezyen 4:31*

Piga yo jwenn nan mitan nou moun ki kenbe lòt nan kè yo, moun ki gen san wo, moun ki renmen fè kòlè. Piga yo tandè woywoy ak joure nan mitan nou. Nou pa fèt pou gen okenn lòt kalite mechanste k'ap fèt nan mitan nou.

Objektif:

- **Idantifye** konpòtman ki andomaje relasyon nou.
- **Rekonèt** konpòtman danjere sa yo ki prezan nan relasyon nou yo.
- **Pran mezi ki nesesè** pou elimine konpòtman sa yo ki deranje relasyon nou yo, avèk èd Bondye.

12.1 Entwodiksyon

Moun toksik yo (Refleksyon bibliik yo, s.f.) yo konsidere tèt pa yo ase epi yo egoyis, moun ki gen malis nan kè yo, ki anvyèsò moun epi k ap viv pou tèt yo ase. Yo panse sèlman ak tèt yo.

Nan Refleksyon bibliik yo (s.f.) yo fè remake ke moun toksik yo "pa gen pwoblèm pou pilonnen moun ki bò kote yo, fè mal ak blese ak pawòl oswa menm zak fizik pou yo ka devan nenpòt sitiyoasyon yo ap fè eksperyans".

Malerezman, nou ka jwenn moun ki toksik nenpòt kote, jan Bernardo Stamateas (2009) te ekspriime:

- Nan sant travay yo, ke yo te kapab bòs nan travay la oswa kòlèg travay.
- Nan fanmi pwolonje a, ki gen ladann bò frè, kouzen, bèlfi, kouzin, elatriye.
- Lakay, sa vle di mari oswa madanm mwen, pitit mwen oswa frè ak sè mwen.
- Nan Legliz la, malerezman ka gen frè nan lafwà konsa.
- Pami zanmi yo.

- Nan katye a, nou ka gen vwazen ki plenyen, ki fè tripotay, oswa ki deranje nou san rezon.
- E Petèt devan glas la, si nou egzèse otokritik, nou kapab rekonèt nan tèt nou kèk karakteristik pèsonalite ki pwodwi relasyon danjere.

12.2 Devlopman

12.2.1 Karakteristik moun ki toksik yo

Nan leson anvan yo, nou te deja etidye kèk karakteristik moun ki toksik. Kòm yon rapèl, ann wè:

- Yo pwovoke emosyon dezagreyab
- Yo pale sou jan yo te fè mal
- Relasyon yo bouje yon sèl bò
- Yo santre tèt yo
- Yo montre tèt yo kòm viktim
- Yo manke sans akonpayman ak senpati
- Yo se moun ki pasif.
- Yo gaye rimè epi yo kritike lòt moun.
- Yo renmen manipile lòt moun
- Yo toujou kwè yo gen rezon.
- Yo fè jalouzi
- Yo gen tandans jije lòt moun.

Koulye a, nou pral kontinye analize lòt karakteristik moun ki toksik yo.

A. Yo plenyen pou pifò bagay.

Yo plenyen sou sa yo aparamman pa te kapab fè, menm si pafwa yo pa menm eseye. Kèlkeswa jan yon moun ap eseye, li p'ap janm posib pou fè yo plezi. Nan Meksik nou di ke yo se moun ki "toujou ap chèche cheve nan soup". Sa vle di, yo ap toujou chèche nenpòt bagay pou pote plent. Pa egzanp, si ou

envite l'nan yon restoran, li pral jere jwenn yon bagay ki mal ak manje a, sèvis la, oswa pri yo. Sa p ap pèmèt ou jwi pwomnad ke ou te planifye pou pase yon gwo sware a.

B. Yo trè pesimis oswa negatif.

Yo gen yon atitud negatif pou tout tan. Tout bagay sanble mal pou yo oswa yo jwenn yon bagay mal ak anyen. Pesimis la kapab manifeste nan plizyè fason:

- Yo manke volonte pou viv
- Yo plenyen pou tout bagay.
- Yo montre mefyans pou lòt moun.
- Yo eksprime pitye pou tèt yo.
- Yo sispèk ke lòt moun ap fè konplo kont yo.
- Pèspektiv yo se toujou defèt, panse ke yon bagay pa vo pou fèt paske tout bagay prale mal.

Se yon tandans pou kwè nan manti Satan an olye de verite Bondye a; kwè ke bon an pap dire menm yon ti kras, ke gen move tach. Li konstitye yon eta kontajye nan lespri ki reflekte yon lide fiks: chak sitiyasyon se bagay ki san remèd. Mantalite negativ sa a pa ka kontribiye anyen konstriktif nan lavi kominote a. (Lavi kreyèn, 2012)

Lè sa a, nou dwe rekonèt ke pesimis:

- Pa fasilite rankont ak Bondye
- Revele yon mank de konfyans nan Bondye. Pa enkyete li pou anyen; pito, nan tout okazyon, avèk lapriyè ak siplikasyon, prezante demann ou yo bay Bondye epi di mèsi. Fil. 4:6
- Li kapab mennen ou tonbe nan depresyon, tonbe nan dekourajman ak malè.

Opoze a pesimis se optimis. Gen plizyè rezon pou nou optimis:

- Bondye gen bon plan pou nou. Jeremi 9:11

- Nou kapab tounen vin jwenn Bondye nan mitan bezwen nou yo". Nou pa bezwen pè, paske nou gen plis moun ki avèk nou pase moun ki avèk yo".
- Nan Chemen Gras la nou konte sou lòt moun, kòmanse ak fanmi an. Jan 13:35
- Bondye se yon Bondye ki gen espwa. Women 15:13.

Si ou vle ede yo, ou kapab fè bagay sa yo:

- *Ann soutni moun ki gen tandans pesimis yo nan lapriyè: "Mwen pale ak tèt mwen, mwen di: -Poukisa m' kagou konsa? Poukisa m'ap plede plenn konsa nan kè m'? M'ap met espwa m' nan Bondye, paske mwen gen pou m' fè lwanj li ankò. Se li k'ap delivre m', se li ki Bondye mwen" Sòm 42:5.*
 - Fè l sonje ke anpil fwa Bondye sèvi ak menm move bagay pou l sèvi ak li pou byen moun nan ak moun li renmen yo. Se vre ou te panse fè m mal, men Bondye te transfòme sa ki mal an byen pou reyalize sa n ap wè jodi a: sove lavi anpil moun. Jenèz 50:20
 - Evite ke yo "kontamine" pa pesimis oswa negativism. Montre l fason w ap konpòte l. Ede l di Bondye mèsè toujou e pou tout bagay (Efezyen 5:20; 1 Tesalonisyen 5:18).
 - Envite l pou l mande Senyè a pou l geri kè l epi renouvle konpreyansyon l pou l ka panse byen ak panse pozitif, enspire pa li menm.
 - Ranvèse tandans nan epi fè kòmantè pozitif. Menm jan yo aprann pèspektiv nan wè tout bagay soti nan kote pesimis la, apre yo fin priye epi mande Bondye èd, moun nan ka kòmanse transfòme pesimis li an optimis.

Nou ka sèvi ak metafò sa a pou ede fanmi nou, zanmi nou ki gen kalite konpòtman sa a. Se metafò ki rele "Bèf la gade anlè".

Yon jou, John Wesley t ap mache ak yon nonm trè enkyete ki te prèske gen dout sou bonte Bondye.

- Li di konsa: "Mwen pa konnen ki sa mwen pral fè ak tout enkyetid sa yo ak laperèz sa yo".
- Nan moman sa a Wesley te remake yon bèf ki t ap gade yo anlè yon miray wòch.

- Wesley te mande: “Èske w konnen poukisa bèf sa a gade sou miray la?”
- Patnè a te reponn li: “Non, li detounen”.
- Mwen pral di. Se paske ou pa kapab wè nan li.

Se sa ki fè ak "miray" laperèz yo. Gade pi wo, pi wo pase l. Lafwa ede nou gade pi lwen pase difikilte yo, nan Senyè a ki se èd nou. Lafwa ak konfyans nan Bondye se solisyon pou moun ki fè eksperyans pesimis la.

C. Yo renmen fè dram nan tout bagay.

Yo renmen atire atansyon sou yo. "Yo se yon melanj konstan nan eskiz, manti, envansyon ak sitiyasyon absid ak kote yo fatige tout moun bò kote yo". (Te gen kesyon, s.f.). Yo toujou ap fè fas ak pwoblèm. Yon fwa yo soti nan youn, yo chèche pou "yon lòt pwoblèm" ki pèmèt yo dwe sant atansyon an. Malerezman, si ou ofri yo èd yo pap aksepte li, paske dram nan ta fini.

D. Yo se sabotè natirèl.

Olye pou yo se moun k'ap ankouraje, yo toujou gen tandans vini kòm moun ki vin angrave sa. Panse sou tout bagay, ou ka tande yo di "Mwen parye ke relasyon an pap reyisi. Talè yo pral kite", "Karyè pwofesyonèl sa a pa pou ou", "Biznis sa ke ou vle kòmanse a pa bon, w'ap echwe", elatriye.

E. Yo pa egzèse oto-kritik.

Li trè difisil pou yo aksepte pwòp erè yo, kidonk li difisil pou yo admèt ke yo te fè yon erè nan yon bagay.

F. Yo pa kontan.

Julia Máxima (2019) fè remake ke yo aji konsa paske nan fon yo pa kontan vrèman, menmsi yo montre yon lòt figi ekstèn devan lòt moun. Yo fasil fristre. Pa gen kè kontan, yo menm tou yo pa vle wè lòt moun kontan.

G. Yo manke objektif nan lavi.

Yo kite evènman kontrè yo pote yo ale. Yo pa fè plan sou travay yo, lavi yo, elatriye. Finalman y ap toujou gen opòtinite pou yo jwe wòl viktim yo.

12.2.2 Ki jan nou kapab ede yon moun ki toksik

Francisco Pastor (s.f.) ak Assul García (s.f.) mansyone kèk fason pou ede yon moun toksik. Yo ka itilize ak nenpòt moun, epi sitou ant mari oswa madanm:

- Menm si konpòtman yo fè ou mal, **eseye konprann sitiyasyon yo** epi pa rete sipèfisyèl.
- **Pa lage nan manipilasyon yo.** Pa jwe ansanm epi kenbe otonomi ou ak konviksyon ou. Pou fè sa, ou dwe devlope afimasyon ke nou pral etidye nan pwochen leson an. Konprann li pa vle di lage nan estrateji li yo pou pa chanje.
- **Li pwovoke senpati li.** Di yo ki jan konpòtman yo fè w santi w ak poukisa yo fè w mal oswa lòt moun. Ou dwe onètman eksplike li konsekans aksyon li oswa pawòl li yo, pou ou ka vantilasyon, limite konpòtman toksik li epi ou dwe nan yon pi bon pozisyon pou ede.
- **Montre se li ki pwoblèm nan.** Chèche bon moman pou diskite sou pwoblèm nan epi eksplike li ki jan konpòtman li se konsekans sa a oswa sitiyasyon emosyonèl oswa pèsònèl li bezwen jere plis afimativman.
- **Etabli limit** ki nesesè pou sispann relasyon danjere sa yo.
- **Pwopoze altènatif pou konpòtman li.** Èske gen moun ou admire ki konpòte yo yon fason diferan epi ki fè byen? Di l sa.
- **Li reflete benefis w ap** jwenn lè w chanje fason w ye a.
- **Ankouraje chanjman.** Chanjman difisil, si moun nan fè efò, sipòte l nan moman feblès, men san pèmisyon.

Anplis de sa, yo kapab ede youn ak lòt tou lè yo konsidere:

- **Mande èd** pou simonte pwoblèm relasyon toksik yo pwodwi.
- Sonje ke **lanmou ak padon esansyèl** nan relasyon ki an sante.
- Pa bliye **sèvi ak lantiy gras** yo nan relasyon ou.

12.2.3 Kisa pou mwen fè si mwen toksik?

María Dolores Mas (s.f.) pataje avèk nou kèk mezi ke nou ka itilize si gen nenpòt karakteristik pwofil moun ki pwodwi relasyon toksik. Ann wè kèk ladan yo.

Aprè twa leson sa yo, reflechi si ou te idantifye ke gen toksisite nan lavi ou, epi pran responsablite w pou chanjman. Pawòl la di:

Se sa ki fè, se pou nou chanje vye karaktè sa a ki t'ap fè nou viv jan nou t'ap viv nan tan lontan an, vye moun sa a ki te fin pèvèti nèt ak vye dezi l' yo ki t'ap twonpe nou. Se pou nou chanje nèt ni nan kè nou ni nan lespri nou. Se pou nou vin yon lòt kalite moun jan Bondye vle l' la, pou nou sanble ak li pou nou ka mennen yon lavi ki dwat, yon lavi ki apa pou Bondye, jan verite a mande l' la. Efezyen 4:22-24

Reyalize reyalite nou an ak rekonèt li pral ede nou wè nan ki etap nan Chemen gras la nou ye. Nou kapab dekouvri ke nou sove vre, men nou bezwen plis pou devlope Fwi Lespri a nan lavi nou.

Se poutèt sa, ou ta dwe medite si ou gen kèk nan resous ki nesèsè yo chanje. Konsidere ant yo

- **Pasyans,**
- **Tolerans,**
- **Afimasyon,** ke nou pral etidye nan pwochen leson an.
- **Senpati,** nou te touche kèk pwèn nan leson sa a. Si ou vle, ou ka konsilte Manyèl KoupKontan 2021 kote sijè a devlope plis.

Nou dwe kòmanse fè chanjman sa a nan lavi nou, nou dwe mande Papa nou ki nan Syèl la nan lapriyè pou l' ede nou chanje epi kite ansyen nati sa a dèyè. Pwogrè nan pwosesis sa a depann de:

- Travay transfòmasyon Lespri Sen an
- Devlopman ladrès sosyal ou vle devlope a.

Analize pèsonalite ou te devlope pandan tout lavi ou. Pèsonalite chak moun se rezilta eksperyans (pozitif ak negatif), edikasyon ou resevwa, anviwònman fanmi ou te grandi a, abitud ke ou devlope a. Li enfliyanse fason ou jere emosyon yo tou, ki kapab lè sa a, bay plas a santiman nou yo.

Si w konsidere sa nesesè, ou pa bezwen pè, mande pastè w sipò ak yon konseye ki kapab ede w simonte nenpòt sitiyasyon ki anpeche w grandi, e petèt fanmi w.

Ou dwe sansib ak obsèvasyon lòt moun fè pou ou (ak plis ankò lè yo se fanmi pwòch ou), zanmi, frè nan lafwa, elatriye, konsènan karakteristik yo ke yo obsève nan ou konsènan pwofil moun toksik yo.

Ansanm ak sa a, aprann fè egzèsis oto-kritik. Sa ap ede ou rekonèt pwoblèm ke kèk konpòtman kapab koze nan relasyon ou yo. Yo pral tou pwen depa yo rekonèt ke gen yon pwoblèm nan ou, si sa te ka a.

Aprann fleksib ak tèt ou ak lòt moun. Devlope kapasite pou rezoud konfli.

Pou pwòp sante ou ak sante fanmi ou, aprann distenge moun ki pwodwi relasyon toksik epi, si sa posib, kenbe distans ki nesesè ak yo.

12.3 Konklizyon yo

Li enpòtan pou rekonèt ke si nou gen pwoblèm epi se nou menm ki lakòz relasyon toksik yo. Si se konsa, li lè pou nou sonje ke nou pa poukont nou sou Chemen Gras la. Nan premye pozisyon, gen Lespri Sen an, ak gras transfòmasyon li. Men, nou te aprann tou ke, kòm èt ki gen rapò, nou konte sou èd lòt moun sou Chemen sa a.

Fanmi an ta dwe premye sous akonpayman, pandan y ap konte sou pastè a, frè nan lafwa ak zanmi pwòch yo.

Angajman mwen anvè Bondye.

Egzèsis refleksyon ak aplikasyon pratik.

1. Nou sijere fè egzèsis la pou reponn kèk tès konsènan si nou se moun toksik. Men kèk lyen pou jwenn aksè ladan yo. Lè sa a, ekri konklizyon yo ak sa ou ta dwe fè sou li.

<https://www.gentetoxica.com/test/test-persona-toxica/>

<https://www.psicoactiva.com/test/test-de-relacion-toxica.htm>

2. Drese yon lis kondwit negatif ke nou deja etidye yo. Èske w rekonèt kèk ladan yo ki nan lavi w? Pale avèk mari oubyen madanm ou konsènan sa, menò u dwe trè toleran fas ak kritik la.

Konpòtman danjere	Nan ki degre mwen genyen li?	Kisa mwen ka fè pou simonte li?
Yo toujou ap plenyen		
Yo pesimis oswa trè negatif		
Yo fè dram pou tout moun		
Yo sabote lòt moun.		
Yo pa fè egzèsis oto-kritik.		
Yo fini pa kontan.		

Referans bibliyografik

Castro, Sonya. (2022). Moun ki toksik. **Enstiti Ewopeyen pou Sikoloji Pozitif**. <https://www.iepp.es/personas-toxicas/>

Dolors Mar, Maria. (s.f.). **Kisa pou w fè lè w rekonèt tèt ou kòm yon moun toksik**. <https://www.siquia.com/blog/que-hacer-cuando-te-reconoces-como-una-persona-toxica/>

Evite relasyon toksik.

<https://www.iglesiaorganica.com/2020/03/29/evitando-relaciones-toxicas/>

Garcia, Asul. (s.f.). **8 fason pou ede yon moun ki toksik**.

<https://metodosparaligar.com/como-ayudar-a-una-persona-toxica/>

Martinez, Vyolèt. (s.f.). **Ki jan pou w ede yon moun ki toksik?**

<https://violetamartinez.com/blog/ayudar-a-una-persona-toxica/>

Maxima Uriarte, Julia. (2019). **10 karakteristik moun ki toksik yo**.

<https://www.caracteristicas.co/personas-toxicas/>

Shepherd, Francis. (s.f.). **Ki jan yo ede yon moun toksik: 6 konsèy**.

<https://www.gentetoxica.com/como-ayudar-persona-toxica/>

Bonjou, Sixto. (). **Relasyon toksik ak relasyon ki an sante, nan kiyès nou ye?**

<https://www.youtube.com/watch?v=zRiUo2HmGzU>

Refleksyon bibliik. (s.f.) **Ki sa Bib la di konsènan relasyon toksik yo?**

<https://www.gotquestions.org/Espanol/relaciones-toxicas.html>

Stamateas, Bernardo. (2009). **Moun ki toksik yo**. Editorial Vergara.

Lavi kretyèn. (2012). **Simonte pesimis la**.

<https://cristianismofull.blogspot.com/2012/08/venciendo-el-pesimismo.html>